FIRAT İLE REN ARASINDA BİR ÖĞRETMEN

ATTİLA DOĞER

Bu romanı rahmetli annem Zehra Doğer‘e, eşim Güler Hanıma, oğlum Ayhan’a, kızım Özlem’e, damadım Michael’e ve torunum Zara’ya armağan ediyorum.

Katkılarından dolayı değerli dostum yazar, Selçuk ÜLGER’e teşekkür ederim.

FIRAT İLE REN ARASINDA…

BİR ÖĞRETMEN

Roman - Biyografi

ATTİLA DOĞER

www.attiladoger.de

Önsöz

Bir ülkede insana yapılan yatırımın temel öğesi olan öğretmenlik, bir meslek olmaktan ziyade, bir sanattır.

Öğretmenlik, gerçekten de herkesin yapamayacağı, çok büyük bir sabır ve özveri isteyen kutsal bir görevdir. Bu romanın yazılış sebeplerinden biri de budur. Bu gün güzel yurdumuzun en ücra köşelerine gitmiş, oradaki çocuklara her türlü zorluklara rağmen eğitim veren öğretmenlerimizin zorluklarını çok iyi biliyorum. Ama şunu hemen söylemeliyim ki, yarım asır önce zorluk ve sıkıntılar çok daha başkaydı. Elektrik, su, yol, alt yapı yoktu, TV, bilgisayar, cep telefonu, kalorifer, klima vs. bizler için birer yabancı kelime idi. Çok zor şartlar ve yokluklar içinde görev yaptık… Ama hiç bir zaman şikayet etmedik…

Bu roman, genç öğretmenlerimize, bu gün bizlerden çok daha iyi şartlarda çalıştıklarını ve yaptıkları işten hiç bir zaman şikayetci olmamalarını hatırlatmak içindir…

1966 -2016 Geçen 50 yılın anısına...

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER....5
FIRAT İLE REN ARASINDA....6
SABIRSIZCA BEKLEYIŞ....25
KARA TREN....31
RAYLARDAKI HAYALET....34
KÖYE YOLCULUK....40
OKULUM....48
ÖĞRENCILERIM....57
ÇOBAN KÖPEKLERI....66
ÖĞRETMENIN EVINE ELEKTRIK GELMIŞ!....71
FARELERLE SAVAŞ....80
GÖRÜCÜLÜĞE GIDIYORUM....86
BIR AT MACERASI....92
CAN YOLDAŞI....100
OSMAN EMMI....106
ŞEVKET AĞA....116
GECENIN KARANLIĞINDA....128
İSTANBUL'A YOLCULUK....134
İSTANBUL... İSTANBUL...154
İNZIBATLAR....162
YENIDEN KÖYE....175
KAR YOLLARI KAPATTI....181
ASLI....190
HIRSIZ VAR....211
ASLI'YA VEDA....239
YENIDEN KARATAHTA ÖNÜNDE....244
OKULDA ÇIFTE BAYRAM....252
SON SÖZLERIME GIZLENEN YILLAR....262
LIYAKAT NIŞANI....266

Fırat İle Ren Arasında

Koblenz kentinin en güzel yeri olan ünlü *Alman Köşesi*'nde, Kayser 1. Wilhelm'in kanatlı bir atın üzerinde oturduğu dev bir anıt vardır. Mosel nehri bu anıtın tam önünde kıvrılır ve İmparator Wilhelm'in tanıklığında kendini Ren sularına teslim eder. Gutenberg'in doğduğu Mainz'de, Main nehriyle birleştikten sonra, Mosel'i de bu tarihi kentte sularına katınca artık gücünün son kertesine ulaşır Ren Nehri. Koblenz'den sonra Bonn'a ulaşacak, Köln'de Dom Kilisesini selamlayacak, Ruhr Havzasında yüksek fabrika bacalarının arasında Almanya ile vedalaşıp ağır ağır Hollanda'ya yol alacak ve Kuzey Denizi'ne dökülecektir...
Ren Nehrini daha uzun uzun anlatabilirim...

Yarım asırdır yaşadığımız şirin Sinzig kasabası da Ren'in hemen yanıbaşında çünkü. Kasabamızın bulunduğu bölge Orta Ren havzası diye anılır. Ormanlık tepelere sırtını yaslamış kasabamızı bazen üzer, bazen de sever, okşar Ren nehri...
Ardı gelmez mevsim tanımayan yağmurlar, Ren'i bazen inanılmaz boyutlarda taşırıp çevresindeki evlerin bodrumunu

çamurlu sulara boğduğu günlerde ona lanet okusak da, ilkyazın parlak ışıkları altında salına salına geçtiği güzel günlerde, kıyısına oturup tatlı düşlere dalınca, kızgınlığımız, kırgınlığımız onun sularında kaybolur gider. Güzel kasabamız Sinzig gibi, Ren de ilk göz ağrımızdır. Vazgeçemediğimizdir...

Bugün sabah erkenden kalktık. Bahçemizdeki tadına doyulmaz kiraz ağaçlarımızın narin dallarını yerlere kadar eğen iri kirazlarını öğleüstüne dek topladık eşim Gülerle. Unesco Orta Ren'in bu ünlü kiraz ağaçlarını Dünya Mirası adı altında korumaya bile aldı. Bölgemizin kiraz ağaçları çok ünlüdür. Evinizin bahçesinde de olsa, bu güzelim kiraz ağaçlarının bir dalını bile kıranlara iyi gözle bakmaz Almanlar. Onun için biz de, kuşların en tepedeki hakkını bırakır, geri kalanları son tanesine kadar toplarız. Bahçemizdeki üç ağacın kirazı eskiden çok yormazdı bizi, şimdi yoruyor...

"Artık genç değiliz Attila, bayağı yordu kirazlar bizi." dedi, sevgili eşim Güler. Haklısın dercesine salladım başımı. Kirazları, altına kağıt peçete serdiğim küçük hasır sepetlere özenle bölüştürdüm. Bir zamanlar bu ağaçların altında kovalamaca oynayan, tepesine çıkıp bizimle birlikte kiraz

toplayan, üstlerini başlarını kırmızı benekli giysiye çeviren çocuklarımızı düşündüm. Nedense, kirazları mesleklerinde tırmanan kızımız Özlem'e ve oğlumuz Ayhan'a kardeş payı ederken çok duygulandım. Artık ikisi de yanımızda değiller. Kendi yollarını çizdiler...

Onlara gidecek sepetleri bozulmasınlar diye hemen bodrumun serinliğine bırakıp çıktım. Eşim Güler de bana belli etmeden aynı şeyleri düşünüyordu. Dingin bakışlarından anlıyordum bunu. Son beş yıldır her kiraz toplamamızın ardından söylediği sözleri yineledi: "Özlem'in sepetine fazlaca koy Attila, damadın ve Zara'nın (torunumuz) paylarını da unutma! Ayhan zaten pek sever kirazı. Ama işlerinin yoğunluğundan evde mi durduğu var. Her hafta ayrı bir kentte iş kovalıyor; telefonda, hepsini yedim anne dese de, yemez, unutur, çürütür yarısını..."
Bu duygulu havayı dağıtmak istedim. İtiraz etmeyeceğini bilerek, "Haydi Güler'ciğim" dedim, "Değiştirelim üstümüzü, canım Ren boyunda seninle uzunca sohbet etmek, el ele yürümek istiyor..."

Almanya'nın davetsiz bulutları en çok Ren'in üstünü sever. Sabahki parlak güneşin ardından, şimdi Sinzig göğünde

buluşmaya başladı gri bulutlar. Güneş bir görünüp bir kayboluyor...

Ellerimizdeki uzun şemsiyelerimizi baston gibi toprak yolumuza tık tık vurarak, artık dost olduğumuz çisentilere aldırmadan Ren boyunda hayli yürüdük. Hava birden açıldı, güneş Ren'e her zamanki gibi birden güzellik saçtı. Salkım söğütler arasından yüzümüzü yalayan hafif rüzgar ikimize de iyi geldi. Güler, elini omzuma koyarak, "Güzel bir kahveyi hak ettik mi?" diye sordu. Bunu, yürüyüşümüz bitti, sıra kahve içmede, anlamında söyler hep. Yarım asırlık değişmez yanıtım gecikmedi: "Hakettik tabiki!"
Nehir kenarındaki yürüyüşlerimizden sonra kahve veya çay içtiğimiz "BOOTSHAUS / KAYIKHANE" isimli bu kahve, Ren Nehri kıyısından 100 metre kadar içerde yarım asırlık kalın gövdeli ulu ceviz ağaçlarının arasındadır.

Her zaman oturduğumuz kafenin, Ren manzaralı en güzel masaları, deminki çiseleyen yağmurdan olmalı, boştu. Bizi gören yaşlı kadın garson dostumuz, elinde havlu bez ve iki minderle yanaştı, dostça selamladı. Masamızın, 'Ren her zaman güzeldir' yazan çiçek desenli muşamba örtüsünde kalmış iri

yağmur damlalarını özenle kuruladı elindeki havlu bezle. Minderleri de kuruladığı metal sandalyelerin üstüne bıraktı. Gözlerimiz tam Ren'e dalmak üzereyken, porselen taslarda kahvelerimiz, ördek ibikli küçük fincanda sıcak sütümüz ve -kahve fiyatına dahil- küçük kurabiyeler masamızdaydı.

Arasıra önümüzden büyük yük gemileri suları yararak geçiyor. Yükselttiği dalgalar sahile vurarak sesler çıkarıyor. Nehrin karşı sahilinden ara ara geçen trenlerin sesleri, önümüzden geçen bu nehir gemilerinin motor seslerine karışıyor. Kafenin duvarında asılı eski bir gitar vardır. Kimi zaman içeri gider, -izin istememe artık gerek kalmadığından- gitarı elime alır masamıza dönerim. Ren'i izlerken, sözleri ezberimizdeki özlem dolu şarkıları, türküleri Güler'le birlikte mırıldanırız. Ren'in her taştığında çamura boğulan bu kafenin geniş bahçesi, saçlarımızda her yıl artan beyazların, yüzümüzü kuşatan kırışıklıkların tanığıdır...

Bugün, sanki diğer günlerden biraz farklıydı. Güler'e belli etmiyordum ama, kıyıya çarpan nehir dalgalarının çıkardığı her ses, bu seslere karışan nehir gemilerinin ve Sinzig İstasyonundan ayrılan trenlerin sesleri, çocukluğumdan, ilkgençliğimden anılar taşıyordu gözlerimin önüne...

60 lı yıllarda, İstanbul, Yüksekkaldırım'daki Beyoğlu Orta okulu'nun ikinci veya üçüncü sınıflarında okurken, coğrafya öğretmenimiz Nebahat Hanım ne çok anlatırdı Ren Nehrini. Söyledikleri, sanki o günün okul sıralarında öğretmenimizin anlattıklarını dinliyormuşum gibi, tekrar tekrar çınladı kulaklarımda: "Almanya'nın can damarı Ren Nehridir. Üzerinden durmadan yük gemileri gelir gider. Kıyısındaki dev sanayilerin pahalı ürünlerini durmamacasına büyük limanlara taşır durur o gemiler... Bir de Ren'in doğduğu yere yakın Kara Ormanlar (Schwarzwald) vardır. Almanya'ya çok yağmur yağdığı için, ormanları gür ve devasadır. Dört koldan eriyen kar sularıyla ve yağmurlarla beslenen dereleri ve nehirlerini yatağına sığmaz eder, durmadan taşırır..."

Bense, o zamanlar bir nehrin nasıl bir ülkenin can damarı olduğunu, kocaman gemilerin üzerinde nasıl yüzdüğünü, nasıl taşıp da her tarafı suların bastığını, ormanların nasıl kapkara ormanlar olduklarını bir türlü anlamazdım.

Nebahat öğretmenin anlattıklarının hepsini, kırkbeş yıldır kasabamızda yaşıyorduk, görüyorduk... Yaşıyor muydu acaba Nebahat öğretmenim hâlâ? Yoksa o da, rahmetle andığım diğer onurlu öğretmenlerimin yanında mıydı şimdi?..

Oturduğumuz kafenin giriş kapısının bulunduğu duvarda, Ren'in taşan sularını nerelere kadar yükseldiğini, yıllara göre gösteren işaret levhaları vardı. Bu bronz plakalara işlenmiş taşkın yıllarına bakınca, selin acı izlerini yaşadığımız geçmiş günlere döner ve etkilenirim. Öğretmenlik yaptığım okulum Ren Nehri'nin karşı kıyısında, evimiz ise bu taraftaydı. Okuluma aç kapa masalar gibi açılan ve içine karşıya geçecek arabaları doldurduktan sonra kendini katlayan küçük gemilerle geçerdim. Taşkın olduğu zamanlarda bu gemiler çalışmazdı. Ana yolları, küçük sokakları sel suları kapatır, ben de okuluma gitmek için evimden beş kilometre uzaklıkta olan okuluma, otobanlardan, kapanmamış dağ yollarından, seksen kilometre yol katederek giderdim. Yanlış okumadınız, tam 80 kilometre yol giderdim. Gemi ve araba dışında başka ulaşım aracı yok!

Taşkın günlerinde sular evimize kadar gelmiyordu ama ben, sabahın beşinde yola çıkar, okulun bitişiğinde oturan meslektaşlarımdan bile önce gelirdim okuluma. Öğrencilerim ve meslektaşlarım beni okulda görünce çok şaşırırlar, ısrarla hangi yollardan, nasıl böyle erken gelebildiğimi sorarlardı.

"Ben İstanbul çocuğuyum, Boğaz'ı yüzerek geçmiş biri için, minnacık Ren ne ki! Sabah yüzerek geçtim bu yana!" derdim. Çok gülerdik... Hey gidi günler hey!

(Taşkın günleri benim için en zor günlerdi. Bu günlerce süren taşkınlara rağmen okuluma bir gün bile olsa -bırakın gitmemeyi- geç dahi kalmamıştım. Öğretmenliğe başladığım ilk günden beri, mesleğime duyduğum saygım, sorumluluk duygularım, bir de kılı kırk yaran Alman disipliniyle buluşunca...) Ren'i seyrederken ki düşüncelerim beni, 60'lı yıllarda kalmış ilkgençlik günlerime geri götürdü. Kireçburnu'ndan Boğaz'ın masmavi sularına dalardık. Korkusuzca kulaçlardık Boğaz'ın serin sularını arkadaşlarımla... Kim derdi, o çocukluk günlerimi birgün Ren Nehri'nin boz sularına bakarak anımsayacağımı...

Hep taşkınlarından bahsetmek de haksızlık olur Ren'e. Bazen susuz da kalır Ren. Bazen, uzun ve yağışsız geçen yaz günlerinde nehrin suları iyice azalır. Nehire atılmış hurda bisikletler, paslı araba jantları, lastik tekerlekler, azgınlığı kaybolmuş ırmağın çekildiği yerlerde sırıtır dururlar. Daha da kötüsü, İkinci Dünya Savaşında Amerikan ve İngiliz savaş uçaklarından bırakılan ve patlamamış irili ufaklı bombalar ortaya çıkar bazen. Nehrin bu bombalardan arındırılması da ayrı bir derttir. Kıyıya yakın bölgedeki bütün evler boşaltılır. İnsanlar bağlardan bahçelerden

parklardan uzaklaştırılır. Kırmızı plastik yasak şeritleri çekilir kıyı boyunca. Bomba tahliyeleri bazen uzun sürer. Evlerinden

uzak- laştırılanlar, spor salonlarında, okulların dersliklerinde uyku tulumları içinde gecelerler. Kızılhaç sıcak yemekler, içecekler taşır dev arabalarıyla. Nice ağır savaşlar yaşamış Avrupalılar, böyle günlerde bile günlük yaşamlarının gereklerinden vazgeçmezler. Bin yılların emeğiyle oluşturdukları düzen ve disiplin öyle günlerde insan olmanın imrenilen farkını gözler önüne serer. Müzikten, okumaktan, sohbetten, gülmekten, çalışmaktan bir saniye bile ayırmaz bu küçük felaketler onları... Çözüm üretmek herkesin işi olur o günlerde, dayanışma kaçınılmazdır...

Nehire atılan hurda bisikletler, dedim de, aklıma çocukluğumun Kuledibi semti geldi. Her çocuğun coşkusu ayrı. Kimi çocuklar, Tarancı'nın dediği gibi: *Ne güzel dönüyor çemberim/ Hiç bitmese horoz şekerim* diyerek coşarlar, kimisi de benim gibi, Kuledibi'nde yarım saati 25 kuruşa bisiklet kiraladığı günlerde coşar. O zamanlarda kimsenin bisikleti yoktu. Hemen her yerde, saati 50 kuruşa bisiklet kiralarlardı. Çocukluk işte! Ben de, elli kuruşumu kıyamaya kıyamaya uzatır, yarım saatliğine kiralar, üstünü cebime yerleştirir, heyecanla bisikletin sert koltuğuna oturur, o andan sonra dakikalar hiç bitmesin isterdim...

Arkadaşlarım gibi değildim. Babam yoktu. Ben beş yaşımdayken birdenbire ölmüştü babam.

Bir çorap fabrikasında iş bulan ve ölesiye çalışan annem, bana ve ablama hem ana, hem de baba olmuştu. Canım annem, yorgun elleriyle bana harçlık uzatırken, "Bak oğlum sana bu parayı veriyorum ama, eğer gidip bununla bazı çocukların yaptığı gibi sigara alır içersen, sana annelik hakkımı helal etmem, bunu bilmiş ol!“ derdi.

Ben, annemin içten gelen bir sesle söylediği bu sözlerden öyle etkilenir, öyle korkardım ki, değil sigara içmek, içenlerin yanlarına bile yanaşamazdım. O küçük çocuk dünyamda bile, çocukları için didinen, yorgun, yalnız bir annenin evladına hakkını helal etmemesi kadar kötü bir şey olamazdı…

Dedim ya, bugün bir başka duyguluydum. Aklıma olmadık yerlerde gelen, ve gözyaşlarımla andığım çileli annemi, Ren kıyısında şimdi bir kez daha yürek dolusu bir sevgiyle anıyor ve anneme Allah'tan rahmet diliyordum.

Bütün anneler gibi, evlatlarını hep gözeten, kollayan, onları yoksun ve aç bırakmamak için onuruyla fabrikadaki işinden, evindeki işlerine koşturan bir kadındı rahmetli annem. Oturduğumuz Kuledibi semti, musevilerin, hristiyanların ve müslümanların iç içe yaşadığı bir yerdi. Bir çok musevi komşumuz, arkadaşımız ve alış veriş yaptığımız musevi esnafı

vardı. Hepsi de berrak sular gibi tertemiz, doğru insanlardı. Semtimizin canı, malı, namusu, yoksul aileleri, öksüz, yetim çocukları. Yani kutsal saydığımız değerlerin tümü el ele ve özenle korunurdu. Önümüzdeki Büyük Hendek Caddesinde, Neve Şalom Sinagogu ve hemen onun bitişiğinde de tek minareli küçük Şahsuvar Camisi vardı. Canım annem çok inançlı bir kadındı. Ablama ve bana, sureleri, duaları dizinin dibine oturtup harf harf belletmiş, başımızı okşayarak sevgiyle tekrarlatmış bir anneydi. Gösterişten uzak, ibadetini gizli ve yürekten yapardı. Beni cumaları, kandil ve bayram günleri bu camiye yollar, gidip gitmediğimi görmek için dairemizin yan camından da beni izlerdi. Ben de caminin yeşil ahşap kapısı önünden anneme sevgiyle el sallar, onu rahatlatır, camiye öyle girerdim. Unutulmaz çocukluk günlerim, can arkadaşlarımla güzelim insanların arasında Kuledibi sokaklarında geçti...

Yatılı okuduğum Bolu Erkek Öğretmen Okulu'nda, hayatı daha iyi öğrendim. Köy enstitülerinin ışığıyla aydınlanmış olan bu okulun, eşsiz öğretmenleri bizlerin gerçek birer öğretmen olarak yetişmesi için ellerinden gelenin fazlasını yaptılar. Rahmetli annemin ya da o dönemin yoksul bütün annelerinin bir özelliğini usanmadan hep anlatırım. Yoksulluklarına aldırmadan, kıt

olanaklar içinde çocukları eğitimle filizlensin, bilgiyle boy atsın diye çabaladılar hep. Cumhuriyet eğitiminin o temiz sularına çocuklarını bandıran o güzel yoksul annelerin önünde hâlâ saygıyla eğilir, rahmetle anarım...

Babamın ani ölümünden bahsettim. Nedenini bugün bile tam olarak bilmiyorum. Ben o zamanlar beş yaşındaydım.

Sanırım, ölmesinden bir kaç dakika önceydi. Ben ablamla üst kata çıkan tahta merdivenin trabzanlarının arasından babamın yattığı odaya girip çıkanları izliyor, kapı açılınca orada neler olduğuna korku dolu gözlerle bakıyorduk. Birden odanın kapısı açıldı. Annem yaşlı gözlerle beni çağırdı. Tahta merdivenleri korka korka inerek annemin elini tuttum. Annemle babamın yattığı yatağın yanına geldik. Babam güçlükle kaldırdığı kolunu uzatarak yanağımı okşadı, yarı aralık gözleri ile bana bakarken, sessizce bir şeyler söyledi. Daha sonra beni yattığı odadan dışarı çıkardılar… Bu babamı dünya gözü ile son görüşüm oldu. Biraz sonra feryat figan içinde ağlayarak dışarı çıkanlardan babamın öldüğünü anladık.

Sonra, başka insanlar da geldiler, ağladılar, alıp götürdüler, dualarla Edirnekapı mezarlığına defnettiler onu. Mezarı, Vatan ve Millet caddelerinin yapımı sırasında kayboldu, gitti. Paramız

olmadığı için mezarını alamamıştık. Ona da Allah rahmet eylesin. Onu pek fazla tanıyamadım ama, babam iyi bir kunduracı ustasıymış. Ismarlama denilen ve ayak ölçüsüne göre yapılan kadın, erkek ayakkabıları yapan bir sanatkarmış. Taksim'de Talimhane denilen yerde bir dükkanı varmış. Rahmetli annem, babam öldükten sonra beni o dükkana götürmüş, içindeki malzemeleri birilerine satmak için beni de yanına almıştı. Babamın dükkanını ancak o zaman görmüştüm. Babamın el emeği ve göz nuru ile yaptığı ayakkabılar, köseleler, deriler, kalıplar annemin göz yaşları arasında bir çuvala konarak hamal sırtında gö-türülmüştü. Ben o zamanlar çok küçüktüm. Annemin niçin ağladığını anlamaz, ağlamaklı bir yüzle susması için mantosunu çekiştirir dururdum... O günler hepimiz için çok zor geçecek olan günlerin başlangıcı idi...

Kimbilir, belki de babam yaşasaydı ben de öğretmen olmaz, baba mesleği olan kunduracılığı seçerdim...

İşte bütün bunların üzerine canım annem yalnızlık ve çok zor günlerin içinde kaldı. Araya tanıdıklar koyarak bir çorap fabrikasında işçiliğe başladı. Hiç kimseye boyun eğmedi. Bizi başımız dimdik yetiştirdi. O sene ben de okula başladım. Birinci sınıftayken Taksim'deki İstiklal İlkokulu'ndan çıkıp her gün yağmur çamur demeden Taksim'den yürüye yürüye

Kasımpaşa'da annemin çalıştığı fabrikaya gider, gizlice fabrikanın kapısından, bazen de annemin çalıştığı bölümün camından gizlice içeri girip, annemin masasının altında dizinin dibinde derslerimi yapardım. Fabrikanın sahibi iri cüsseli musevi Mösyö Hayimden çok korkardım. Bir kaç kez bana ve anneme bağırmıştı. Çünkü fabrikada beni görmek istemezdi. Aslında ben de onu hiç sevmezdim ama evde kimse olmadığı için annemin yanına fabrikaya gelmeye mecburdum.

Fabrikada çalışan bir işçi kadın arkadaşı, oğluna satın aldığı mandolini çalmasını oğlu bir türlü öğrenemeyince, anneme: "Zehra Hanım, oğlum öğrenemiyor, bıraktı. Mandolinini satıyorum. Aldığım fiyatına, 50 liraya. Sen oğlun Attila'ya almak ister misin?" diye sormuş… Ellili yıllar. Yokluk içindeyiz. 50 lira çok büyük bir para. (100 saat bisiklet kiralanır yani!) Annem, hiç düşünmeden "Tamam!" demiş. Mandolini kucağına basıp eve getirdi. Daha 5-6 yaşlarındaydım. Okula yeni başlamışım. Elime uzattı mandolini. "Bak Attila'm sana aldım bunu. Güzelce öğren çalmasını olur mu oğlum?" dedi. Öyle içten ve bana güvenerek söyledi ki bu cümleleri annem. Kutsal bir emanetmiş gibi o çocuk aklımla elime aldım mandolini ve gece gündüz demeden akortlu akortsuz bir şeyler çalmaya, yeni melodiler, sesler

keşfetmeye başladım mandolinimle...
Hatta geceleri bir sihirli tını bulmak, hoş bir melodi yakalayıp sabah anneme, ablama kahvaltıda çalmak için yorganı kafama çekip yatağımda mandolin çaldığımı hiç unutamam...
Gece yarısı yatağımda mandolin çalmamdan, sabah erkence uyanmak zorunda olan annem ve ablam tımbırtılarımdan rahatsız olurlar ve bana''tamam artık yeter, yarın devam edersin!'' diye kızarlardı. Annemde, geceleri çaldığımda kızmasına rağmen, bana bir mandolin aldığı için hiç pişmanlık belirtisi görememiştim...

İlk konserimi nerede ve hangi duygular altında verdiğimi çok belirgin anımsıyorum. Beyoğlu İstiklal İlkokulu'nun birinci sınıfındaydı ilk konserim. Ve bir bayram günüydü. 'Salona toplanmış velilere ve öğretmenlere konser vereceksin mandolininle, hazırlan gel!'' demişti sınıf öğretmenim. Heyecanla kabul etmiştim. Bazı şarkıları eksiksiz çalabiliyordum. Sahneye çıktım, başladım bildiklerimi art arda çalmaya. Konserim bitti. Salondan gelen gür alkış seslerinden öylesine korkmuştum ki öğretmenime bakarak ağlamıştım. Bana bu görevi veren, birinci sınıf öğretmenim (rahmetli) Fahriye Gülçin Hanım hemen yanıma koşarak bana sımsıkı sarılmış ve

"Attila'cım bu güzel alkışlara ağlanır mı!" diyerek, beni öpmüş, evladı gibi bağrına basmıştı.

İşçi annem farkında mıydı o günler bilmiyorum ama, işçi bir kadın arkadaşından aldığı ve elime tutuşturduğu o mandolin bendeki müzik bilincinin temelini o günlerde atmıştı. Bolu Öğretmen Okulu'na gittiğimde ustaca çaldığım mandolin artık ustaca çalacağım başka bir alete, sevgili gitara çevrilecekti… Ve öğretmen okulundaki elime aldığım gitarım, bende bir tutku halini alacaktı.

Öğretmenliğim gibi, gitarım da beni, ben de hem öğretmenliği hem de gitarımı hiç mi hiç bırakmamacasına sevecektik...

Gitarım yaşamımın her aşamasında bana bir köprü olmuş, beni her meslekten, her kesimden değişik insanlarla kaynaştırmış, yeni yeni dostluklara kapı açmıştır. Hatta daha da ileri gidip, yaşamımı gitar çalmaya başlamamdan önceki ve sonraki diye iki bölüme ayırmam hiç de yalnış olmaz...

Ben yukarıda okuduğunuz anılarıma dalmış gitmişken... Eşim Güler, oturduğumuz masamızda ikinci kahvesini ısmarlamış ve içmiş bile. İçerken de beni izlemiş uzunca bir süre...

Elini omuzuma koymasıyla birden kendime geldim. "Dakikalardır yağmur damlaları bırakıyor yüzüne gökyüzü, o

bile seni kendine getiremedi. Bugün çok ama çok derin düşüncelere daldın Attila, hayrola?" dedi. "Güzel düşlerinden seni ayırdımsa kusura bakma! İstersen gel içeri girelim. Islanacağız burada."

Gerçekten de iri yağmur damlaları gömleğimde benek benek ıslak izler oluşturmuştu. Şemsiyelerimizi açtık. Hesabımızı hızla ödedik. Yaşlı işletmeci karı kocayla vedalaştık...

Yarım asırlık hayat yoldaşım kendini biraz suçlu hissetmiş olmalı, ürkek bir sesle sordu: "Attila'cım seni güzel düşlerinden uyandırdığım için kırılmadın ya?".

"Hayır, tam tersine, iyi ki uyandırdın. Taa çocukluğuma, Kireç-burnu'na, mandolinime, ilkgençliğime, gitarıma, Kuledibi'ne gitmiştim. Biraz daha uyandırmasan, Fırat kıyılarındaki ilk öğretmenliğime kadar uzanacaktım... Yani, yanına dönmem hayli uzun sürecekti uyandırmasan..." dedim gülerek.

Evimize uzanan sokağa dönerken, Sinzig tren istasyonunda duran kırmızı yolcu treni dikkatimi çekti. Uzunca izledim... "Şu kalkmaya hazırlanan tren bile bugün bana anılar taşıyor..." dedim...

"Tahmin edebiliyorum Attila..." dedi Güler... " Mutlaka 1966

yılının anılarını... Eylül'ü... Haydarpaşa Garı'nı... Erzincan'a, Fırat'ın kıyılarında bir eski arabada o ilk köy okuluna, ilk görev yerine gidişin..."

Evet, eşim doğru tahmin etmişti...

Eve girdiğimde anılarım bütün duruluğuyla beynimden fışkırıyordu.

Yağmur şiddetlendi...

Gitarımı elime aldım. Pencerenin yanına geçtim. Cama çarpan Ren yağmurları kayıp iniyordu pencereden... Gitarıma ayar verdim. İlk görev yerinde elli sene önce öğrencilerime çaldığım şarkıları bir bir çalmaya başladım...

Çaldığım ezgiler, kumral saçlarını yer yer aklar kaplamış olan eşimi ağlattı... Benim de içimden ağlamak geliyordu aslında...

"Yazsana Attila, boşaltsana içindekileri!"

"Ren kıyısındaki düşlerini bu kez anlatma bana! Yaz!"

"Hem de, yazdıklarını ilk bana oku, o eski günlerin düşlerine daldığın masamızda..."

"Fırat'ı anlat, o bıyıkları yeni terlemiş, kumral, 19 yaşındaki acemi öğretmeni..."

"Ve ilk bana oku yazdıklarını... Tanıştığımız günlerde bana, gitarınla ilk kez söylediğin şarkılar gibi..."

Bir tomar kağıt ve kalem kutusunu getirdi bıraktı masama...

Gözleri dışarda, ağaçlardan damlayan yağmur sularındaydı Güler'in...

Ben ise, Fırat ile Ren arasında geçirdiğim yarım asırlık öğretmenlik anılarımda kaybolup gitmiştim...

Sabırsızca Bekleyiş

1966 yılının Eylül ayındaydık.

Henüz 19 yaşındaydım…

İstanbul, yazdan kalma pırıl pırıl bir sonbahar güneşi altındaydı. Bolu Erkek Öğretmen Okulu'nu yeni bitirmiş, okuldan ilişiğimi kestikten sonra Kuledibi'ndeki evimize gelmiştim.

Annemler Almanya'da oldukları için evde yalnızdım. O zamanlar İstanbul'da, 1. Dünya Savaşında İngilizlerin karargah olarak kullandığı Galata Kulesi'nin çevresi olan Kuledibi semtinde, bir apartmanın 8. katında oturuyorduk. Kuledibi, İstanbul'un en eski semtlerinden biridir. Buradaki bina ve apartmanların hemen hepsi Fransız stiline göre yapılmış olan çok sağlam ve çok deprem görmüş binalardır. Bizim oturduğumuz bu bina da 1. Dünya Savaşı öncesi yapılmış Fransız yapısı 8 katlı bir apartmandı. Evimizin penceresinden, Haliç Tersanesi, Unkapanı Köprüsü, Çeşme Meydanı, karşı tarafta Fener, Balat, Saraçhanebaşı'ndaki Bozdoğan Kemeri, Beyazıt Kulesi, Beyazıt, Fatih, Sultan Ahmet, Süleymaniye,

Kariye Camileri bir tablo gibi görünürdü. Güneşli ve yazdan kalma, o çok güzel günde, pencerenin kenarına otur-muş, kollarımı pencerenin kenarına, çenemi de kollarıma yaslamış, bu güzelliği doyasıya seyrediyor, günlerden beri postacının getireceği atama mektubunu bekliyordum. Çünkü, nerede görevlendireleceğimi, gideceğim yerden bir daha İstanbul'a ne zaman gelebileceğimi bilmiyordum. Bir kaç gün önce İstanbul'da orta şiddette bir deprem olmuş, 8. katta oturduğumuz için depremi herkesten çok hissetmiş, açıkçası uykularımı kaçıracak ölçüde korkmuştum. Bir yandan İstanbul'un penceremden görünen güzelliğini seyrediyor, bir yandan da tekrar deprem olmaması için Allaha dua ediyordum. Ama asıl düşündüğüm, tayinimin ne zaman ve nereye çıkacağıydı. Duyduğuma göre birçok arkadaşım Bitlis, Hakkari, Muş, Mardin, Kars gibi, İstanbul'a çok uzak doğu şehirlerine gitmişlerdi. Ben de görevime hazırdım ama, arkadaşlarımın anlattıklarına göre, gittikleri yerlerde Türkçe öğretmek için önce Kürtçeyi ya da Arapçayı öğrenmeleri gerektiğini duyuyor, nelerle karşılaşacağımı çok merak ediyordum...

Öğlen vaktiydi. Kapının zili uzun uzun çaldı. Zilin çalmasıyla bütün kaygılı düşüncelerim bir anda kayboldu. "Kim acaba?"

diyerek gidip kapıyı açtım. Gelenler, apartman görevlisinin oğlu yaşıtım İsmail ile uzun zamandır yolunu gözlediğim postacıydı. İsmail: "Günlerdir beklediğin mektup geldi galiba. Postacı senin adını adresini söyleyince, ben de hemen sana getirdim Attila! İnşallah beklediğin mektuptur." Sekiz kat çıkmış yorgun postacı söze girdi: "Milli Eğitim Bakanlığı'ndan iadeli taahhütlü bir mektubun var. Mektubu aldığına dair, bu kağıdı da imzalaman lazım."
Ben de heyecandan ellerim titreyerek postacının uzattığı kağıdı imzalayıp, mektubu aldım.

Postacı gitti. İsmail, ona önceden anlattığım ve "Postacı beni sorarsa, aman yanlış adrese gitmesin İsmail ha!'' diye hergün sıkı sıkı tembihlediğim için önemli bir mektup beklediğimi biliyor, o da benim gibi merakla postacının yolunu gözlüyordu. Postacı apartmana gelip, ona beni sorunca, o da postacı ile beraber 8 kat çıkıp gelmişti. Günlerce beklediğim ve hayatımın yönünü belirleyecek olan bu sarı zarfı ellerim titreyerek açtım. O sırada aklımdan Kars, Hakkari, Van, Bitlis gibi uzak uzak şehirler geçiyor, en azından çok uzaklara gitmemek için içimden dua ediyordum. Mektubu çıkardım ve heyecanla okumaya başladım:

"Sayın Attila Doğer, Erzincan İli, Refahiye İlçesi, Erecek Köyü İlkokulu'na müdür olarak tayin edildiniz, 15 Ekim'de görev yerinde olmanız……." devamını heyecandan okuyamadım. Türkiye haritası gözümün önündeydi ama, o anda Erzincan bana, diğer arkadaşlarımın gittikleri yerlere göre sanki çok daha yakın gelmişti. Artık görev yerim belliydi. Şükür tayinim çıkmıştı; daha da önemlisi daha bir gün bile öğretmenlik yapmadan okul müdürü de olmuştum. Bundan daha güzel ne olabilirdi… Sevinçten ne yapacağımı şaşırdım...

"Tayinim çıktı, tayinim çıktı; gidiyorum, Erzincan'a gidiyorum.. Okul müdürü oldum…" diye bas bas bağırarak, kapıcımız Veysel amcanın oğlu arkadaşım İsmail'in boynuna sımsıkı sarıldım. İşte, hayatımın akışı artık yavaş da olsa değişiyordu...

Ben Bolu'da yatılı okurken, ablam, eniştem ve çocukları işçi olarak Almanya'ya gitmişler, hem ağır iş, hem de çocukların okulları için, annemi çorap fabrikasından çıkarıp Almanya'ya yanlarına götürmeye ikna etmişlerdi. Annem torunlarına bakacak, torunları büyüyünce o da çalışacaktı.

Anneme ve ablama tayinimin çıktığını ve Ekim ayında görev yerim olan Erzincan a gideceğimi bildiren bir mektup yazıp taahhütlü olarak postaladım. Yeni mezun öğretmenlere, "Donatım Bedeli" adı altında bir para veriliyordu. Hiç maaş almamış yeni öğretmenler bu parayla evlerine eşya, üstlerine giysi, öğretmenlik mesleğinin gereksindirdiği araç gereçleri almaları içindi. Bu para, Öğretmenler Bankası'ndan alınıyordu. Banka yeni mezun öğretmenlere bu paranın yanında, görevlendirildikleri köye ya da beldeye götürmek üzere bir de altında kumbara olan küçük bir Atatürk büstü veriyordu. Tayin belgemi gösterip, parayı ve Atatürk büstünü aldım. Belki de bir hafta sonra yola çıkacaktım. Bilemiyordum. Hemen hazırlık yapmaya başladım. İstanbul'daki bütün akrabalarımla vedalaştım.''Hakkınızı helal edin'' dedim. Çünkü, artık İstanbul'a bir daha ne zaman döneceğim hiç belli değildi...

19 yaşında, idealist, Atatürk'ün yarattığı aydınlık eğitimden geçmiş, çok donanımlı fakat deneyimsiz bir öğretmendim. Öğretmenlerimiz bizleri, arıcılıktan hayvancılığa, müzikten fotoğrafcılığa, tarımdan spora, futboldan basketbola, duvarcılıktan inşaatcılığa olmak üzere, her dalda on parmağında

on marifeti olan çok yönlü öğretmenler olarak yetiştirmişlerdi. Çünkü, öğretmen okulumuz, aydınlık saçan fakat aydınlık ve eğitime düşman güçlerin iftiralarıyla kapatılan efsane Köy Enstitüleri'nin bir devamıydı. Okulumuzun adı Öğretmen Okulu olarak değiştirilmiş, fakat öğretmenlerimiz, hala Köy Enstitülerinin o dirençli ve güçlü öğretmenleri idi. O güzelim öğretmenlerin önünde saygıyla eğilmeyen öğretmenleri de meslektaşlarım olarak kabul etmiyorum ve bizleri eğiten öğretmenlerimizin önünde bir kez daha saygıyla eğiliyor, rahmetle anıyorum...

Kara Tren

Haydarpaşa tren garına elimde tahta valizimle geldim. İç cebimde gizlediğim, donatım bedeli, 980 lira ve kimlik belgelerime sık sık dokunuyor, kaybolur, çalınır diye gözümü dört açıyordum. Beni Refahiye'ye daha doğrusu yeni yaşam yerim olan Erecek köyüne götürecek olan Doğu Ekspresi perondaydı. Kara tren sanki beni gözlüyormuşcasına hızlı hızlı yanaştım trenin kapısına. Tahta kanepeli ikinci mevki vagonunu buldum, bir elimde tahta bavulum bir elimde yanımdan hiç ayırmadığım gitarımla trene bindim. Haydarpaşa her zamanki gibi hüzünlü insanlarla doluydu. Oraya buraya koşuşturan, bağırıp çağıran insanların sırtında, yanında, bavullar, çuvallar, çantalar vardı.

Ve o insanların oluşturduğu kalabalığın içinden geçip, Anadolu'ya doğru uzaklaşacak olan bir trene doluşan hüzünlü insanlardan birisi de bendim.

Başından simsiyah duman çıkaran, yorgun bir ihtiyar gibi uflayıp puflayarak kocaman tekerleklerinin yanından beyaz buharlar saçan lokomotifin hemen arkasındaki ikinci mevki vagona bindim. Sekiz kişilik kompartımanda benden başka dört kişi daha vardı. Ben yaşlarda askere giden iki genç ve orta yaşlı

karı koca benden önce trene binmişler, valizlerini yerleştirmişler ve yerlerine oturmuşlardı. Bavulumu ve gitarımı üst raflardaki boş yere koyduktan sonra camdan sanki uğurlayanım varmış gibi dışarıya baktım. Peronlar, birazdan hareket edecek trenlerin yolcularını uğurlamak için gelen, ağlayan, el sallayan, açık pencerelere ağzını vermiş, uğurladığı yakınlarına sıkı sıkı birşeyler tembihleyen insanlarla doluydu. Aynı kompartımanda yolculuk edeceğim asker adaylarını yolcu etmeye anneleri, babaları, akrabaları ve bir sürü arkadaşları gelmişti. Onlar da yan camdan onlarla soh- bet ediyorlardı.

Beni yolcu etmeye gelen hiç kimse yoktu. Babam ölmüş, annem Sirkeci garından yıllar önce Almanya'ya gitmiş, İstanbul'da kalan akrabalarım da, yıllardır Bolu'da yatılı okullarda unuttukları yeğenlerini uğurlamaya gelmemişlerdi...

Nihayet buharlı kara trenin lokomotifinden acı acı çalan o ince, kulakları tırmalayan düdük sesi duyuldu. Tren önce bir sarsıldı, arkasından yavaş yavaş hareket etmeye başladı. Trenle beraber istasyondaki kalabalık, camlardan el sallayanlarla aynı istikamete doğru ağır ağır yürümeye başladılar. Tren hızlandıkça hepsi yavaş yavaş geride kaldılar ve bir süre sonra da gözden kayboldular...

Camdan durmadan el sallayan asker adayı yaşıtlarım, yakınları

gözden kaybolunca hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladılar. Yanımızda oturan karı koca da gençleri, "Askerlik vatan görevidir. Kutsaldır gençler. Ağlamayın, gururlanın, çabuk geçer." diye teselli ettiler…

Tren, son düdüğünü acı acı öttürdü, kapkara dumanını İstanbul'a savura savura Anadolu'ya doğru daha bir hızlandı... O zamanlar tren yolları tek hatlı olduğu için bir çok İstasyonda karşı yönden gelen treni beklerdik. Durduğumuz istasyonlarda, köylüler ellerinde kendi yaptıkları börek, çörekleri, simitleri, peynirli pideleri, içeceklerle beraber acıkan, yola hazırlıksız çıkmış yolculara satarlar, para kazanırlardı. Her durduğumuz istasyonda hemen yiyecek içecek satanlar trenin kapısına yığılıyor, hepsi de sattıkları böreklerin tazeliğini avazları çıktığınca yolculara duyuruyorlardı.

Bir gün bir gece yolculuktan sonra Sivas'ın Çetinkaya beldesine geldik. Burası o zamanlar Doğu Ekspresi'nin Kars yönüne, Kurtalan Ekspresi'nin de güney doğuya, Kurtalan yönüne gitmek

üzere yollarının ayrıldığı önemli bir kavşak istasyonuydu.

Çetinkaya sözünün bende çok özel bir de anısı vardır. Burada o anıyı anlatmadan geçemeyeceğim...

Raylardaki Hayalet

Pakize Teyzemin kocası, rahmetli Nuri eniştem yük katarı / marşandiz treni sorumlusuydu. O zamanlar trenlerde fazla görevli olmadığından başka işlere de bakarmış. Sık sık yolculuk ettiğinden, anlatacak çok anısı vardı eniştemin. Çocukken teyzemlere her gidişimizde, eniştem kahvesini yudumlarken bir tren anı- sını mutlaka anlatırdı. Televizyon yok. Çocuklar da ya aralarında oyun oynar ya da büyüklerin anlattıklarını dinlerlerdi o zamanlar. Ben Nuri eniştemin anlattıklarını dinlemeye bayılırdım. Eniştemizin Devlet Demir Yolları'ndaki ilk görev yeri, Çetinkaya beldesiymiş. Teyzemle evleniyorlar ve seneler önce şimdi trenimin beklediği bu küçük beldeye gelip yerleşiyorlar. Buradan marşandiz, yani yük trenlerini alıp doğuya, güney doğuya götürüyorlar. Yine bir gün bir yük trenini gece yarısı alıp Çetinkaya'dan yola çıkmışlar. Trende üç kişiler. Kendisi, lokomotifin makinisti ve makascı denen başka bir görevli… Gece karanlığında ıssız bir yerde giderlerken trenin imdat kolu çekiliyor ve koca tren ani bir fren yaparak bir dağın başında duruyor. Nuri eniştem ve diğer görevli aşağı indiklerinde, makinistin çoktan kendini lokomotiften dışarı attığını, nefes nefese ve korku dolu bakışlarla lokomotifin

yanında onları beklediğini görüyorlar...

Enişte, "Ne oldu, neden durdun hayrola? Ne bu halin? İmdat frenini kim çekti?" diye soruyor.

Genç makinist, "İmdat frenini ben çektim Nuri Bey. Önümde, rayların üzerinde kapkara koca bir hayalet gidiyor. Yemin ederim kocaman bir hayalet!" diye besmele çekiyor, dualar okuyor.

"Ne hayaleti ya kardeşim! Sen mutlaka daldın, rüya görmüşsün. Hayalet, mayalet yok!" diyerek makascıyla beraber onu sakinleştiriyor, bir yandan da makiniste gülüyorlar...

"Haydi geç yerine de, yola devam edelim!"

Herkes yine yerine geçiyor. Tren tekrar hareket ediyor. Aradan 5 dakika geçmeden aynı şekilde bir imdat freni daha! Tren yine karanlık dağların arasında zank diye duruyor. Yine hepsi apar topar trenden iniyorlar. Makinistin sözleri yine aynı...

"Vallahi de billahi de hayalet! Nuri Bey hayalet... Bana niye inan- mıyorsunuz? Deli miyim ben, yoksa neden durayım dağın başında! Önümde kapkara bir hayalet gidiyor diyorum... İnanmıyorsanız siz de lokomotife, benim yanıma gelin bakın!"

Bunun üzerine üçü birden lokomotife biniyorlar, makinist treni hareket ettiriyor. Üçü birden yan camlardan, ön camlardan önlerinde giden hayaleti görmeye çalışıyorlar! Dikkat

kesilmişler, bir makinist iki kez imdat frenine boşu boşuna basmadı ya! Böyle sağa sola bakınırlarken, işte tam o sırada hayalet(!) beliriyor, üçü birden bağrışarak korkuyla imdat frenini çekiyorlar. Marşandiz gacır gucur seslerle zar zor duruyor. Raylardan ateş çıkıyor... Nuri eniştem en önde, treni korumak için verilen silahı eline almış, arkasında makinist ve makasçı, korka korka lokomotiften iniyorlar. Yine sesli besmeleler, dualar... Her taraf zifir gibi karanlık. Hayaleti aramaya başlıyorlar. Rayların üzerinde, trenin önüne, arkasına yürüyorlar. Tam, bir şey yok, binelim, diyeceklerken, hayalet(!) ortaya çıkıyor! Trenin ışığından, kapkara bir gölge üzerlerine doğru geliyor…

Öyle bir korkuyorlar ki, koca adamlar korkudan bağrışarak birbirine tutunuyorlar... Sonra hayalet yaklaşıyor, yaklaşıyor bu arada üçü de ayrı ayrı yönlere kaçıyorlar... Fakat o kapkara geceye düşen kara hayalet onlara hiç dokunmuyor bile. O arada Nuri Bey lokomotifin üzerindeki yolu aydınlatan iri ve tek lambasına dikkatlice bakıyor. Ve hayaleti(!) görüyor. Bu iri tren lambasının içine küçük bir kelebek girmiş, kelebek lambanın camında uçtukca, gölgesi büyüyor, farın dev aynasından raylara - bir film sahnesindeki kanatlarını açmış - hayalet gibi kocaman yansıyor...

Bunu çözüyorlar hemen, ama korkularından, bağırışlarından da çok utanıyorlar. Aralarında, bu gülünç hale düştükleri olayı hiç kimseye anlatmama sözü verseler de, üçü de çenelerini tutamıyor diğer meslektaşlarına, kahvede arkadaşlarına anlatıyorlar. Herkes gülmekten kırılıyor...

Çetinkaya istasyonundan hareket ettik, epey de uzaklaştık ama, ben bu olayı eniştemin güzel süslemelerle anlatışını anımsayıp, bütün gece kendi kendime epeyce güldüm...

Nuri eniştemden bahsetmişken, eşi rahmetli Pakize teyzemden de söz etmeden geçmek olmaz.

Ben daha çocukken, onların evleri Cankurtaran semtindeydi. Tam da Sirkeci - Halkalı tren yolunun hemen yanında ki eski ve ahşap bir evde otururlardı. Gelip geçen kapkara buharlı trenler, sanki oturma odasının içinden geçercesine dumanlarını, buharlarını odalarının içlerine kadar savurur, eski evi temellerinden sarsarak büyük bir gürültüyle geçer giderlerdi. Teyzemler trenlerin bu gürültülü seslerine alışmış olmalarına rağmen, bense her geçen trenin sesinden korkar, kulaklarımı ellerimle kapatırdım. Tren geçtikten sonra, teyzemin benden bir kaç yaş daha büyük olan çocukları ile demiryolunun yanına gider, kulaklarımızı raylara koyar, uzaklaşan trenin raylarda çıkardığı sesleri dinlerdik. Yine böyle bir günde, evdekiler bana

bakıp bakıp gülüyorlar, ben de bundan bir anlam çıkaramıyordum. Meğerse kulağım ve yanağım raylardan kapkara yağ olmuş, herkes de ona gülüyormuş…

Daha sonraki senelerde teyzemler Koca Mustafa Paşa'ya taşındılar. Teyzem 96 yaşına kadar yaşadı. Uzun ve sağlıklı bir yaşam sürdü. Her İstanbul'a gelişimizde, bütün aile onu ziyaret ederdik. O da Nuri eniştem gibi hacıydı. Hem de çok genç yaşta hacı olmuş, ömrünün sonuna kadar da bu kutsal sıfatı yerine getirmişti. Kendisinin sesi de çok güzeldi. Aynı zamanda, ud da çalar ve söylerdi. Ben o zamanlar küçük bir çocuktum. Babam öldükten sonra, çoğu zaman annemle onlara giderdik. Üç katlı bir eve taşınmışlardı. Evin bahçesinde kocaman bir dut ağacı, evin girişinde de üstünde tahta kapak olan bir kuyu vardı. O kuyudan ben çok korkardım. Dibi görünmez kapkara bir kuyuydu.

Teyzeme aynı zamanda "ocak" da derlerdi, ama ben bu "ocak" sözünün ne demek olduğunu bilmezdim.

Sonraları aklım ermeye başlayınca, rahmetli annem bana: "Yavrum, ocak demek, böyle insanların okuduğu duaları Allah kabul eder. Benim annem, yani senin anneannen de "ocak"tı. Anneannen, ölmeden önce ona''nefesini'' vererek, yerine teyzeni bıraktı." diyerek anlatmış, benim de rahmetli teyzeme

sevgim ve saygım daha da artmıştı.

Almanya'dan izine geldiğimiz bir sene, hasta olduğunu duyunca hemen ziyaretine gittik. Artık kuvvetten düşmüş, yatağa bağlı kalmıştı. O hâliyle bizi görünce çok sevindi. Söylediklerini anlamak artık çok zorlaşmıştı. Beni yanına çağırdı ve eliyle arkamdaki duvarı işaret etti. Arkamı döndüm. Bana duvarda asılı duran eski udunu göstererek yavaş, fakat zorlukla kaldırdığı kolunu omuzuma koydu ve kısık bir sesle şöyle dedi: "Attila'cığım, o duvarda asılı duran udumu sana bırakıyorum. Çünkü benim çocuklarım ud çalamıyor, sen uduma daha iyi sahip çıkar, ara sıra da çalar beni anarsın." deyince göz yaşlarımı tutamadım. Gözlerimi gizlice gömleğimin koluna sildim ve son günlerini yaşayan belki de son isteği olan hacı teyzemin elini öperek duvarda asılı olan udunu aldım.

Bu gerçekten de çok eski, artık sapı eğilmiş, tutkalları açılmış, bir kaç teli kopmuş, fakat içindeki eski Türkçe yazıları hâlâ okunabilen, fakat benim için manevi değeri çok büyük olan bir ud...

Hacı teyzemin hatırası...

Köye Yolculuk

İki gün süren bir yolculuktan sonra nihayet 15 Eylül'de Erzincan'a varabildim. Bir iki gün orada kalıp ufak tefek ihtiyaçlarımı aldım. Bir elimde bavulum, bir elimde gitarım, Refahiye otobüsüne bindim. Burunlu Austin marka, eski filmlerdeki otobüslerden biriydi bindiğim otobüs. En çok 20 – 25 yolcu alıyordu. Erzincan ve Refahiye arası 70 kilometrelik bir yoldu ama, yokuşlu, virajlı dar bir yol olduğu için ilçeye ulaşmak uzun bir zaman aldı. Fırat kah görünüyor kah kayboluyordu. Rüyada mıydım, ayık mıydım farkında değildim. Başka bir gezegende gibi yol alıyordum. Akşam üzeri Refahiye'ye geldik. Çok bitkindim. O gece kalmak için bir otel aradım. Bulduğum otele eşyalarımı bıraktım. Otelin altı lokantaydı. Yemek yedikten sonra biraz dışarı çıktım ama, ilçede elektrik olmadığı için karanlığın çökmesiyle birlikte el ayak çekilmişti. Sokaklar boşalmıştı. Şaşkın bir halde otele gidip hemen yattım. Ertesi gün erkenden kalkıp, milli eğitim müdürlüğüne giderek, müdüre kendimi tanıttım. Müdür bana şaşkın şaşkın bakınca içime bir kurt düştü. "Erecek Köyü okulu müdürüyüm, yeni tayin oldum." sözümden sonra Müdür, uzun uzun bana baktı ve düşünceli bir sesle, "Sen

yalnış gelmişsin, burada bu isimde bir köy yok!" demesin mi. Ben de çok şaşırmıştım. Müdürü yok dediği köye var dedirtmek için başladım ikna sözlerine...

"Burada boşuna durma! Burada bu isimde bir köy yok. Yanlış gelmişsin!" sözünü tekrarladı.

Tam o sırada aklıma benim tayin belgesini göstermek geldi. "Müdür bey şu belgeye bir bakar mısınız lütfen! Yukarıda, Refahiye ilçesi, Erecek Köyü'ne yazıyor..." deyince müdür de çok şaşırdı. Ona verdiğim belgeyi evirdi çevirdi, iki kere daha okudu, sonra odacısını çağırarak:

"Git, şu bizim arzuhalcı Hüseyin Efendiyi çağır gelsin!" dedi. Sonra bana dönerek:

„Hüseyin Efendi buranın en eskilerindendir. Her yeri iyi bilir o. Geçen sene çevredeki köylerin hepsine Türkçe isimler verildi. Şimdi gelecek olan Hüseyin efendi Erecek ismi hangi köye verilmiş, ancak o bilir" dedi.

Müdür ile biraz konuştuktan sonra kapı açıldı odacıyla beraber kısa boylu yaşlıca bir adam içeri girdiler. Adam şapkasını çıkartıp bizi selamladıktan sonra müdür, içeri giren bu adama sordu:

„Hoş geldin Hüseyin efendi. Buyur gel. Sana bir şey soracağım.

Erecek ismi hangi köyümüze verildi acaba, biliyor musun?”

Yaşlı adam biraz düşündükten sonra:

"Erecek Köyü olmalı, eski Mank köyü. Buraya en uzak köy orası..."

Müdür düşünceli bir ifade ile bana döndü:

"Mank köyüne araba filan gitmez hocam! O köyün yolu daha yapılmadı. Ancak, burada bir cip var, o da bizim sarhoş Hasan'ın cibi. Oraya başka hiçbir araçla gidemezsin. Yolu yok, dağlardan derelerden geçilerek gidilen bir köy orası." dedi. İyice meraklanmıştım;

"Şoförü nasıl bulacağım?" diye sordum.

Müdür odacıya dönerek, "Beraber gidin, Hasan'ı bul, öğretmeni akşam olmadan önce köyüne götürsün!" dedi.

Tekrar bana döndü ve vedalaştı: "Haydi hocam, yolcu yolunda gerek! Tekrar hoş geldin köyüne! Mesleğinde başarılar; sana kolay gelsin. Buraya gelirsen bana uğramadan köyüne dönme!".

Teşekkür ettim. Vedalaştık, sokağa çıktık. Şoförü kahvede bir kaç kişiyle kağıt oynarken bulduk. Kısa boylu, esmer bir adamdı. Kısa bir tanışmadan sonra, Erecek köyüne gitmek istediğimi söyledi odacı ona. Yüzüme bakarak, köyün yolu olmadığını, Refahiye den 22 km. uzaklıktaki bu köye dağ taş geçerek zorlu bir yolculukla ulaşılacağını anlattı. Şoför Hasan,

bu netameli yolu 150 liradan bir kuruş aşağıya gidemeyeceğini söyledi. Maaşım 380 liraydı! Şoför Hasan'a vereceğim para maaşımın neredeyse yarısıydı! Çaresizdim. Dağ başında başka bir olanağım mı var! Mecburen kabul ettim. Bir saat sonra otelin önünde buluşmak üzere anlaştık.

Bu arada aldığım ‘‘Donatım Bedeli‘‘ ile köye götürmek için yatak, yorgan, ranza, kilim, gaz lambası, pilli bir radyo, yiyecek, temizlik malzemeleri vs. alarak otelin önüne geldim. Kocaman kapkara eski bir Rus cibiydi sanırım, otelin önünde beni bekliyordu. Otelden eşyalarımı alıp, hesabı ödeyerek cibe bindik. Aldıklarımı da cibe yüklemek için dükkanların bulunduğu dar sokağa gittik. Onları da araca yükleyip öğlenden sonra yola çıktık.

Şöför ilçeden daha birkaç kilometre uzaklaşır uzaklaşmaz iç cebinde taşıdığı konyak şişesini çıkarıp ikide bir de kafasına dikiyor, ağzını şapırdattıktan sonra ceketinin koluna da ağzını siliyordu. Önceleri pek bir sey söylemedim. Ama gözlerine bir kızarıklık çökünce hafif ikaz ettim.

Bozuldu: "Korkma be hoca! Ben bunu içmezsem, bu mereti kullanamam; araba benzinle, ben de bu meretle çalışıyorum, anla!" deyince çok şaşırdım. Allahtan o zamanlar yollar bomboştu. Arada sırada yoldan böğürerek geçen tomruk yüklü

kamyonlardan başka yol boyunca in cin top oynuyordu. Akşam çökmeye başlamıştı bile. Biz hala yollardaydık. Ana yoldan ayrıldık, Araba biraz yavaşladı ve bir düzlükten tarlalara doğru saptık. Artık yol falan da yoktu. Hoplaya zıplaya önce bir düzlükte gittik, sonra tepelere tırmanmaya başladık. Bir tepeden inip bir başka tepeye çıkıyorduk. Bazen devrilecek gibi oluyor, arabadaki eşyalarım birbirine vurarak, devriliyormuşuz hissi veren sesler çıkarıyordu. Korkudan iki elimle kapıya yapışmış, gıkım çık- mıyordu. Şoför Hasan gerçekten Sarhoş Hasan'dı. Ne korku, ne keder! Arada bir şişesini kafasına dikiyor, ağzını yine ceketinin koluna siliyor, sallana sallana yola devam ediyorduk. Daha sonra bir dere yatağına girdik. Suların içinde yavaş yavaş oraya buraya savrularak bir müddet daha yol aldıktan sonra yeniden başka bir tepeye tırmanmaya başladık. Hasan Abi içkisini yudumluyor:

"Yağmur olsa buralara daha gelemezdik hoca! Dua edelim de hava kuru kalsın. Bir de bunun geri dönüşü var." diye kendi kendine söylenip duruyordu. Akşam iyice bastırmış, biz hala nerede olduğumu bilmediğim dağ başlarında, önü görünmeyen yollardaydık. Şoför Hasan'ın kanlı gözlerine çökmüş yorgun bakışlarına baktıkça, bu toprakların çaresiz emekçisine, vereceğim parayı çoktan helal etmiştim bile… Büyük şehirlerde

elini sıcak sudan soğuk suya vurmadan para kazananlara rastlamıştım, oysa şoför Hasan alacağı 150 lira için, bu yolu olmayan köylere gitmeye dağları, dereleri, taşları aşarak, canını ve biricik külüstür arabasını tehlikeye atıyordu... Bu yolu, bu adamdan ve bu cipten başka hiçbir şey geçemez mümkün değil, diye düşünürken, uzaktan ölü gözü gibi soluk soluk bir kaç ışık göründü.

"Köye geldik mi Hasan abi. Köyüm burası mı?" diye sordum. "Evet burası Erecek Köyü; artık senin köyün burası hocam. Gariban öğrencilerin seni bekliyor…" dedi. Solgun gaz lambalarından gece karanlığına yayılan birkaç ölü ışıktan başka hiç bir şey yok gibiydi. Cipten inince beni ilk önce kalın ve ürkütücü sesleriyle uzaklarda delice havlayan çoban köpekleri karşıladı. Köye yabancı birinin geldiğini avazları çıktığınca haber veriyorlardı. Karanlığın içinde köy yavaş yavaş küçük evleri ile belirmeye başladı. Bolu da staj yaptığım Demirciler Köyünden sonra ilk defa İstanbul'dan, Kuledibi'ndeki evimden çok uzakta karanlıklar içinde bir köy görüyordum. Geldiğim Erecek köyü, Demirciler'in yanında çok daha köhne ve yoksul görünüyordu. Bu gecenin karanlığında yayılan ışıklardan bile hissediliyordu. Durduğumuz yer iki katlı, küçük bir köy evinin önü idi. Cipin sürücüsü birkaç kez uzunca korna çaldı. Evin

kapısı açıldı ve kapıda yaşlı, zayıf bir adam göründü. Sonradan köyün muhtarı olduğunu öğrendiğim adam yanıma gelerek;
"Hoşgeldiniz. Siz kimsiniz, birisini mi arıyorsunuz?" diye bozuk bir Türkçeyle sordu. Koyu karanlıkta konuşan adamın yüzünü hala tam olarak seçememiştim. "Ben köyünüzün yeni öğret meniyim. Bu köye tayin oldum." diye cevap verdim.
' Ooo öğretmen bey hoş geldiniz! Ben de bu köyün muhtarıyım. Adım Tevfik. Uzun yollardan geldiniz, yorgunsunuzdur. İçeri buyrun. Bu gece bizde yatar, misafirimiz olursunuz, yarın da birlikte okula gideriz." dedi. Bu konuşmadan sonra muhtar ve şöförle araçtan kitaplarımı, ders araç ve gereçlerimle birlikte bir kaç kilimi, teneke sobamı ve borularını, küçük bir gaz bidonu ile gaz lambamı, bir iki torba kışlık kuru yiyeceklerimi, bir bavul kışlık giysilerimi ve yanımdan hiç ayırmadığım sevgili gitarımı muhtarın evine indirdik. Muhtarın arkasında suskunca bakınan kadınlar daha önce hiç görmedikleri bakışlarından hemen sezilen gitarıma şaşkın şaşkın bakınıyor, kendi aralarında fısıl-daşıyorlardı. Şoför Hasan'ı da, gece karanlıkta yol tehlikeli olur diye geri yollamadı muhtar. O da muhtarın evinde konakladı. Yemeğimizi yer sofrasında yedik. Ben akşam yemekten sonra hemen uyumak istiyordum. Üst katta bana küçük bir oda hazırladılar. Bir yer yatağı serdiler, bir de kısık bir gaz lambası

bıraktılar tahta masanın üstüne. Kaldığım oda karanlık ve loş bir odaydı. Tavanı basık, yan tarafta küçük pencerenin altında tahta bir sedir, öbür tarafta ise tahta bir elbise dolabı, karşımdaki duvarda ise, üst üste yatakların konduğu bir yüklük görünüyordu. Odanın kendine has, tahıl ve hayvan kokusunun birbirine karıştığı bir kokusu vardı. Nerelerden kalkıp nerelere geldiğimi düşün- düm. Yaşamımda ne çok raslantılar bekliyordu beni kimbilir. Örneğin bu gün ilk defa yer sofrasında yerde bağdaş kurarak yemek yemiş, şimdi de ilk defa bir yer yatağına yatmıştım. Yeni ve alışmam gereken bir hayata ilk adımlarımı atıyordum...

Alt kattan ara sıra hayvan böğürtüleri, ürkünce ani tepinme sesleri geliyordu. Odam sıcak olsun diye bana ahırın üstündeki en iyi oda verilmişti. Burası misafir odasıydı. Karanlıkta gözlerim kapalı, İstanbul'daki evimizi, o canlı İstanbul yaşamını, öğretmen okulunu, okuldaki kız arkadaşımı düşündüm. Hemen uyumak düşüncesiyle çıktığım bu odada, beni uyku tutmuyordu. Ben bu köye bir amaç için gelmiştim. Heyecandan sabaha kadar uyuyamadım. Tabi kolay mı? Bu köyün okul müdürü bendim. Benimle birlikte çalışacak kadın erkek meslektaşlarım olacaktı ve daha önemlisi yarın ilk olarak öğrencilerimle karşılaşacaktım. Bütün gece okulumu hayal edip durdum. Gözümün önünde

beyaz boyalı, kırmızı kiremitli, geniş bahçeli ve önündeki direkte bayrağımızın dalgalandığı bir okul…..

Okulum

Sabaha karşı içim geçmişti fakat yine de erkence uyandım. Yadırgadığım yer yatağından birden kalktım. Bavulumdaki yeni takım elbiselerimi, beyaz gömleğimi çıkarıp giydim. Kravatımı takıp, çantamı ve kitaplarımı tekrar kontrol ettim. Kahvaltı etmek için alt kata indiğimde muhtar ve cipin sürücüsünü beni bekler buldum. Çabucak bir şeyler yedikten sonra, okula gitmek için muhtar ile sabah ayazında yola çıktık. Elimde çantam, üstümde takım elbisem, çamurlu yollardan okula giderken muhtara:

"Ben okulun hem öğretmeni hem de müdürüyüm. Okulumda benimle beraber kaç öğretmen daha çalışıyor acaba? diye sordum.

Muhtarın yüzündeki ifadeyi, yüzüme bakışını bugün bile çok iyi hatırlıyorum...

Yaşlı muhtar kaşlarını çatmış:

"Ne başka öğretmeni hocam; siz dört yıldan beri buraya gelen ilk öğretmensiniz. Bu kadar sene sonra okuldan, okumaktan

iyice soğuyan çocuklarımıza okuma yazma öğretecek olan tek öğretmen sizsiniz" dedi.

Sabahın alaca karanlığında okulumu hala görememiştim. Çamurlu yollara bata çıka uzunca bir yürüyüşten sonra köyün dışına çıktık. Okula giderken bir sürü çocuk meraklı fakat çekingen gözleri ile bana bakıyor, bazıları bana el sallıyor, bazıları arkamızdan geliyor, bazıları da utanarak benden kaçıyorlardı. İşte bu çocuklar benim öğrencilerim olacaklardı... Önümüzde yarı harabe halini almış tek katlı bir bina göründü. Nihayet okulumu görmüştüm.

Okul köyün dışında küçük bir tepenin yamacına yapılmıştı. Büyük bir hayal kırıklığına uğramıştım… Bu okul benim hayallerimdeki okul değildi.

Muhtar, "İşte okulun şu karşıki bina hocam. Gerçi çok işi var ve bakım yapılması lazım. Çünkü uzun zamandır kullanılmıyor. Bazı camları da hala kırık" dedi.

Köyün dışında küçük bir tepenin yamacına yapılmıştı okul. Okula bakınca anlatılması güç bir hayal kırıklığına uğramıştım. Ben ilk günden derslere başlarım diye heyecanla hayaller kurarken, önümde okul değil bir harabe buldum. Muhtarın evine geri dönüp üstümü değiştim. Eski bir şeyler giyerek hemen işe başladım. En önce yanımda getirdiğim Türk bayrağını okulun

önündeki direğe astım. Böylece o harap binanın hiç değilse ilk günden öğretmeni gelmiş bir okul olduğu anlaşılmaya başlamış oluyordu. Muhtar da biraz sonra yanında bir kaç kişi, ellerinde iki teneke kireçle geldi. İlkin okul binasındaki kalacağım odayı onardık ve boyadık. Öğlenden sonra da eşyalarımı bir arabaya yükleyip okula getirdik. Artık odama taşınmıştım...

Okulu ancak birkaç hafta sonra kullanılabilecek bir hale getirebildik. Kırık camlar, kiremitler ve çeşitli yapı malzemelerini ilçeden getirttik. Okulun içindeki kırık sıraları, kapıları, camı çerçeveyi birkaç yardımcı ile beraber onardık. Dersliği beyaza boyadık. Yağmurda akan damı da hemen tamir ettik. Kış iyice bastırmadan önce okulu hazırlamak zorundaydım. Yazı tahtası olarak duvara monte edilmiş olan rengi solmuş beton levhayı siyah ayakkabı boyasını, gaz yağı ile karıştırıp boyadım. Okulumuzu kullanılır hale getirdik sayılırdı. İşleri kırmadan dökmeden güzel güzel tamamladıkça, daha bir güven geliyor, başaracağım, duygularıyla doluyordum. İşte o zaman, bizleri bu günler için yetiştiren gerekli el becerilerinin de öğretmenlik kadar önemli olduğunu vurgulayan köy enstitülerinden kalma yüce öğretmenlerimizi saygıyla andım. Bizim hangi güçlüklere doğru gideceğimizi onlar demek ki çok önceden biliyorlarmış...

Bu ilk görev yerim olan köyümdeki ilk günlerimin oldukça zor geçtiğini söylemeliyim. Çünkü, köy hayatı benim için çok farklı bir yaşam biçimi idi. Bu köy hayatına alışabilmek için uzun bir zamana ihtiyacım vardı. İlk zamanlar, daha doğrusu, okulu açtıktan sonraki süreçte zaman daha da kısaldı, çünkü kasım ayında daha saat dört olmadan neredeyse hava kararıyordu. Köyü ve birkaç kişi dışında köylülerle tanışmak ancak hafta sonları mümkündü. Okulum köyden biraz dışardaki bir tepenin üzerinde olduğu için, okulun bahçesinden köyü kuşbakışı denilecek ölçüde görebiliyordum. Köy, ortasından küçük bir derenin aktığı iki tepenin arasına kurulmuştu. Okul köyden sanki soyutlanmışcasına bu tepelerden birinin yamacına yapılmıştı. Uzaktan köye bakınca, ortasından dere geçtiği için, köy iki bölüm gibi görünüyor, birçok köyde duyduğumuz aşağı mahalle, yukarı mahalle diye adlandırmanın bu köyde sanki doğruluğunu kanıtlıyordu. Dere kenarı irili ufaklı kavak ağaçları ile doluydu. Dereden uzaklaştıkça ağaçlar da bitiyor, yerini hemen taşlı bir toprak türüne bırakıyordu. Uzaktan birbirine bağıran çocuk sesleri, arada bir havlayan köpek sesleri birbirine karışıyordu. Evler biraz derme çatma ve bakımsızdı. Hemen hergün evlerin avlularındaki kerpiçten yapılmış ekmek fırınlarından yayılan duman, mis gibi ekmek kokusuyla birleşip

bütün çevreyi kaplardı. Ama, köylerdeki yardımseverlik, karşılıksız paylaşım bu köyde üzülerek belirtmeliyim ki, anlatıldığının aksine, zayıftı. Bekar bir öğretmen olduğumu bilmelerine rağmen, fırından yeni çıkmış bu ekmeklerden, bana bir gün olsun öğrenci çocuklardan birini yollayıp istetmeden, kendiliğinden verdiklerini anımsamıyorum. (Bunu bugün bile hatırladıkça üzülürüm.)

Oysa köy yerlerinde bu ikramlar, dayanışmalar gelenekseldir. Sıcak ekmekten bir iki tanesini okula göndermeyişlerine çok şaşırırdım. Üç dört ailenin aralarında evlenip sülale olmasından sonra oluşmuştu bu köy. Dışardan gelip yerleşen yoktu. Belki köydeki tek yabancı bendim. Bu saptamamı da çocukları okula kaydederken soy isimlerinden anlıyordum. Çocukların çoğu zaten birbirleri ile yakın akraba olduklarını söylüyorlardı. Uzak köylerden bu okula gelen çocuklar da vardı. Onlar çok daha yoksuldular. Okul bütün gün olduğu için öğrenciler öğlen yemeği olarak getirdikleri yufkaları yerlerdi. Bu ince yufkaların çoğunu daha sabahtan yiyip bitirdikleri için, öğleye bir şey kalmaz, akşama kadar aç gezerlerdi. Benim yemeklerimi ise yetişkin yaşlarına rağmen okula yeni kaydolmuş kız öğrencilerim el ele verip yaparlardı. Ben derslikte diğer sınıfların dersleriyle boğuşurken, onlar tenefüse çıkar, izin alıp

odama giderler, ortalığı siler süpürür, sobayı yakar, yatağımı toplar, çayımı demler, öğlen yemeğini hazırlar, bitince de haber verirlerdi. Çok hamarattılar. Ellerinden her iş geliyordu. Köyde 13-14 yaşına gelmiş bir kız olmak artık evi çekip çevirecek yetkinlikte olmak demekti.. Böyle hamarat, emeğini esirgemeyen bir sürü kız ve erkek öğrencilerim vardı. Fakat yetişkin yaşta olmalarına rağmen, kimlik bilgilerine göre 7 – 8 yaşında görünüyorlardı. Okul 4 yıl öğretmensiz kaldığı için onlarla kimse ilgilenmemişti. Uzak köylerden gelen öğrencilerim hemen hemen her gün okula gelirken ellerinde peynir, yağ, yoğurt gibi şeyler getirirler, "Öğretmen bunu anam gönderdi, kabı boş yap, giderken alıp eve götürcem" derlerdi.

Bu küçük insanlar okuma uğruna sabah karanlığı, yağmur, kar, soğuk demeden kilometrelerce yol katederek, ter içinde, üstleri başları yağmurdan ıpıslak ayakkabıları çamur içinde okula gelirlerdi...

Ama o zamanki şartlar öyleydi. Bu tür bir yaşamı herkes benimsemişti. Cumhuriyetin yoksul yılları her kente, her köye ayrı yansıyordu. Yine de mutluluk bahar çiçekleri gibi yüzlerinde açıyordu. Kimse pek şikayetci değildi durumundan...

Okulumun müdürü, öğretmeni ve aynı zamanda okulun temizliğini ve bakımını yapan hademesi de bendim. O zaman on binlerce köyümüz gibi benim köyümün de elektriği, kanalizasyonu ve köyü ilçeye bağlayan bir yolu yoktu. Yine o senelerde küçük köy okullarımızda genellikle *Birleştirilmiş Sınıflar* olarak eğitim veriliyordu. Bize de öğretmen okulunda, Birleştirilmiş sınıflarda nasıl eğitim verilir, öğretmişlerdi. Okulumun tek dersliği vardı. Türkçeyi düzgün konuşamayan 105 öğrenciye önce düzgün Türkçe konuşmasını öğreterek görevime başladım.

105 öğrencimin olduğu bütün okulun bir tane dersliği, dersliğin tam ortasında da soba olarak kullanılan ve iki büyük briketin üzerine konmuş olan büyük bir yağ bidonu vardı. Sobanın borusu okulun damından dışarı çıkarılmıştı. Kışın bununla ısınacaktık. Her öğrenci sabah evinden gelirken o gün yakıp ısınmamız için bir tahta parçası, tezek veya bir odun getirmek zorundaydı. Daha sonraları muhtar ile bir kaç kişi, bir araba dolusu dağlardan kestikleri odunları getirip, benim odamın yanındaki diğer lojman odasına doldurdular. Oysa ben söyledim ya, ben okulumu çok daha başka hayal etmiştim. Beyaz boyalı, tek katlı, kırmızı kiremitli, önündeki bayrak direğinde kocaman bir Türk Bayrağı dalgalanan bir okul olarak düşünmüştüm...

Tıpkı kentlerde alışık olduğumuz gibi...
Fakat okulumuzu güzelce tamir ettikten, boyadıktan, sıralarını onardıktan sonra okulum çok hoşuma gitmeye başlamıştı. Burası artık benim hem okulumdu, hem de evimdi…
Burada, yurdumuza faydalı olacak aydınlık çocuklar yetiştirip, onlara okuma yazma öğretiyorum diye çok seviniyordum.. Gerçekten de, daha yirmi yaşıma basmadan yaşadığım bu duygu inanılmaz güzellikte bir duyguydu...

Okulumun büyük bir giriş kapısı vardı. Giriş oldukça genişti. Kapıdan girince tam karşıda bir müdür odası vardı ve sağ taraftaki kapıdan da dersliğe girilirdi. Dersliğim tahminen 70 metre kare kadardı. Kaldığım odaya gitmek istediğimde, okulun kapısından çıkıp yan taraftaki küçük kapıdan minnacık odama girerdim. Girişte bir küçük hol, hemen solda bir tuvalet, onun yanındaki kapı da benim odama açılırdı. Hemen yanındaki oda ise getirilen odunları koydurduğum ve odunluk olarak kullandığım diğer lojman odasıydı. Girişte sağda teneke bir sobam vardı. Onunla ısınıyordum. Sobanın yanında yatağım, onun yanındaki duvarda bir pencere, pencerenin altında yerde bavulum, hemen onun yanında ilçeden getirttiğim küçük bir masa, iki sandalye, sol taraftaki duvarın önünde de yiyecek ve

kışlık erzaklarımı koyduğum bir tel dolabı vardı. Gaz lambası ile de aydınlanıyordum. Akşamlar erken çöktüğü için, zaman zor geçiyordu. Bazen köyün gençleri beni ziyarete gelirler, onlarla oturur, onlara Istanbul'u, Boğaziçi'ni, ulu duruşlu dev camileri, geniş caddeleri, apartmanları, sinema ve tiyatroları anlatırdım. Beni merakla dinlerler, sorular sorar, benden onları da Istanbul'a götürmemi isterlerdi...

Anadolu'da köylere, adına çerçi denilen, katırla köy köy dolaşan gezgin satıcılar gelirdi. Çerçileri ben de ilk defa Erecek köyünde görmüştüm. Katırların sırtlarına yükledikleri çuval ve sandıklarda, her eve lazım olacak A'dan Z' ye ne ararsanız herşey vardı. Genç kızların istedikleri incik boncuklar, aynalar, taraklar, oyuncaklar, kolonya, esans, iğne, iplik, kumaş, tütün, kibrit, sigara… Akla gelen herşeyi çerçilerden alabilirdiniz. Bir gün çerçiden mavi renkli plastik bir oyuncak otomobil aldım. Onun içine Istanbul'dan gelirken bavuluma attığım, 4,5 voltluk, pille çalışan küçük bir elektrik motoru taktım. Kablosunun iki ucunu da oyuncağın arkasından dışarı çıkardım. İki ucu birleştirince oyuncak araba kendi kendine giderdi. Ziyarete gelen gençlere herhalde bu çok değişik gelmişti ki, köyde anlatmışlar, bir gün muhtar ve kadınlı erkekli bir grup bu

oyuncak arabayı görmek için benim odama sökün ettiler... Sanki yeni bir icat yapmışım gibi, kendi kendine giden bu küçük arabayı görünce onlar da çok şaşırdılar…
Onlar bu basit, küçük şeylere şaşırdıkça, ben de yaşadıklarıma ve gördüklerime onlar gibi şaşıp kalıyordum...

Öğrencilerim

Okulu tamir ederken okulun bahçesine yavaş yavaş öğrencilerim de gelmeye başlamıştı. Ben birkaç kişiyle okulda çalışırken onlar da bahçede oynuyorlardı. Daha hiçbiriyle konuşamamıştım. Yakınlaşamamıştık. Ne zaman tanışayım biraz laf edeyim diye yanlarına yaklaşmak istesem - belki onlara kızacağımı, hatta vuracağımı zannederek - hemen kaçıp gidiyorlardı. Ben tekrar onarım işlerine kendimi verince, onlar da tekrar bahçede toplanıyor, çaput parçalarını birbirine bağlayıp, ayaktopu haline getiriyorlar, kalın bir iple bunları düğümleyip, çaput yumağı dağılasıya kadar ilkel seslerle bağıra çağıra yumağı tekmeleye tekmeleye ardından koşturuyorlardı... Bu tedirginlikleri, daha doğrusu yabani duruşları bir hafta kadar sürdü...

Bir gün öğlen vakti karnım çok acıkmıştı. Evde yemek yapacak kimsem yok. Belli etmeden sağa sola bakınıyorum, belki biri çıkar da bir kap yemek getirir diye düşünüyorum. Köydeki evlerden birinde yine ekmek yapılıyor olmalıydı ki burnuma mis gibi taze pişmiş ekmek kokusu geldi. Karnı acıkmış biri, o ekmek kokusunu açlığın verdiği hassaslıkla daha bir ayrı duyuyor. Sabahtan öğlenin bir vaktine kadar mola vermeden çalışmışım. Sobayı yakıp üzerinde üç yumurta kırıp bir şeyler yapabilirim hemen belki, ama kurumuş, taş gibi olmuş ekmek parçalarından başka ekmeğim de yok. Ter içinde okulun giriş kapısındaki taş merdivenlere oturdum. Bahçede oynayan çocukların büyüklerinden birini yanıma çağırdım. Seslendiğimi duyan çocuklar oyunu bırakıp birbirlerinin yüzüne baktılar, kendi aralarında bir şeyler konuştuktan sonra hepsi topluca yavaş yavaş yanıma geldiler. Bazılarının yüzünde yapmacık bir gülümseme vardı. Daha küçük olanları büyüklerin arkasına saklanıp, onların arkalarından bana bakıyorlardı. Ben de bir yandan terimi siliyor, bir yandan da hepsini tek tek süzüyordum. İlk defa bu kadar yakınlaştığımız için olacak onlar da aynı şekilde meraklı gözlerle bana bakıyorlardı. Aralarında hiç kız çocuğu yoktu. Hepsinin saçları üç numara traşlı, bahçede koşmalarından, hepsi ter içinde, sümükleri akmış, üzerlerinde

uzun kollu renkleri solmuş gömlek ile beli urgan ile sımsıkı bağlanmış siyah şalvar, ayaklarında da çamurdan rengi kaybolmuş lastik ayakkabılar vardı. Şaşkınlıkla birbirimize bakıyoruz. Böyle bakınırken, çocukların en büyüğü kalınlaşmaya başlamış sesiyle:

"Sen kismin?"

Ne demek istediğini anladım. Ama anlamamış gibi, Bir daha söyle dedim… "Sen kismin diyom? Burada ne yapıyon?"

"Tamam. Şimdi anladım. Sen kimsin, burada ne yapıyorsun demek istedin. Değil mi?"

Ellerini arkasına götürdükten sonra, yüzünde hafif bir tebessüm ile hafifce başını salladı.

"Heee?" dedi.

Ben açlığımı falan unutmuş, çocuğun safca soruş şekline gülmeye başlamıştım. Güldüğümü gören öbür çocuklar da benimle beraber yüksek sesle gülmeye başladılar.

Çocuk sormaya devam etti:

"Sen kismin yaa?"

"Bak, ama sen yalnış söylüyorsun. O öyle denmez ki. Sen kimsin, denir. Hadi söyle bakayım!"

"Sen kim-sin?"

"İşte şimdi oldu, aferin sana! Haydi siz de söyleyin. Nasıl söyleniyormuş?"

Hepsi gülerek, bir ağızdan haykırdılar:

"Seeennn kim-siiin?"

"Çocuklar, ben sizin yeni öğretmeninizim. Benim adım Attila öğretmen. Size okumasını, yazmasını, hesap yapmasını, düzgün Türkçe konuşmasını öğreteceğim. Ayrıca şarkılar söyleyip oyunlar oynayacağız. Ama önce okulumuzu onarıp tamir etmemiz gerekiyor..."

Ben onlarla böyle dostca konuşurken çocuklar yüzüme bakıyor hayretle beni dinliyorlardı. Beni, çocuklardan birinin arkasına saklanarak dinleyen çocuklar birer birer öne çıkıp tam karşıma gelerek;

"Sen oyun biliin? Top oyniin?" diye sevimli sevimli sorular sormaya başladılar...

"Yanıma gel bakayım. Senin ismin ne?" dedim en küçüklerine.

"Musa'dır adım. Ama bunlar bana der, Bıdık Musa!"

Buna gülmedim. Çünkü daha çok alay ederlerdi gülseydim...

"Ben de top oynuyorum. Seninle de oynarız yakında " dedim. Sevindi. Sustu. Utandı ellerini birbirine kenetledi.

Önüne indirdi çakır gözlerini.

Böylece köyde tanıdığım ilk öğrencim Bıdık Musa oldu. Musa,

ufak tefek, vücuduna göre koca kafalı, kavlak kırmızı yüzlü bir çocuktu. Onun da kafası üç numara traşlıydı. Oyun sözü onu o kadar etkilemiş olacaktı ki, artık yanımdan ayrılmaz olmuş, köyden bir arkadaşı gibi benimle dost olmuştu Musa. Arada elini uzatıp biraz da çekinerek, hafifce benim omuzuma koyuyordu. Hiç sesimi çıkarmıyordum. Musa'yı gören çocuklar da bir adım daha yaklaştılar. Diğer çocukların yaklaştığını gören Musa hemen gelip sağ tarafıma basamağın üzerine oturdu. Öbür çocuklar da hemen yanıma, önüme oturdular. Hemen hepsi başlarını bana çevirmiş, meraklı gözlerle benim her hareketime, yüzüme, gözüme, saçlarıma, ellerime bakıyorlardı. Bu yakınlaşmayı Bıdık Musa'ya borçluydum. Öbür tarafımda oturan, bana, "Sen kismin?" diyen çocuğa dönerek;

"Senin ismin ne?" diye sordum.

"Benim isim, Murti… Mırtza."

"Mırtza mı? Murteza olmasın?"

"Hee, Murteza Murteza..."

Hepimiz tekrar sesli sesli kahkahalarla gülmeye başladık. Okulun taş basamaklarında böyle gülerken, karnımın çok aç olduğunu tekrar hissettim. Çocuklara dönerek,

"Çocuklar, bugün kimin evinde ekmek yapıyorlar biliyor musunuz?"

Çocuklardan biri;

"Ben biliim Atila!"

Şaşırmıştım.

"Senin ismin ne?"

"Hüsam'dır".

"Hüsamettin demek istiyorsun."

"Heee, Hüsamettin. Ama Hüsam diyiler."

"Bak Hüsamettin. Ben sizin öğretmeninizim. Öğretmenlere ismi söylenmez. Sadece ‘’Öğretmenim’’ denir."

" He, öğretmenim!"

"Aferin!.. Hadi çocuklar, siz de söyleyin bakayım!"

"ÖĞ-RET-ME-NİM..."

"Haydi şimdi Hüsam, bir koşu gidip, şu ekmek yapılan evden benim için biraz ekmek alıp gelir misin? Öğretmen açmış, ekmek istiyor dersin!"

Bütün çocuklar oturdukları yerden kalkarak;

"Ben de, ben de, ben de... Ekmek getireceğim örtmenimize!" diyerek okulun bahçesinden köye doğru koşturdular.

Beş on dakika sonra önde Bıdık Musa, arkasında Murti, yanlarında daha başka çocuklarla koşa koşa bir bağırtıyla okulun bahçesine geldiler. Ellerinde bir tülbente sarılı yufka ekmekleri ile yeni fırından çıkmış taptaze mis gibi ekmeklerle sınıfa girdiler.

Bıdık Musa:

"Örtmen bah bunu anam göderdi. Ehmeh yufka. Daha dün yapmış."

"Musacım, teşekkür ederim, ama, örtmen denmez, öğretmenim denir... Bah denmez, Bak!

Göderdi denmez. Gönderdi. Ehmeh de denmez. Ek-mek. Unutma. Tamam mı?"

Derse, daha okul açılmadan şimdiden başlamıştık. Belli ki işim kolay değildi. Bu garip ama iyi niyetli saf çocuklar yıllarca okulsuz, öğretmensiz kalmışlardı...

Murti de nefes nefese araya girerek;

"Örtmenim, bugün Elif Ebe ehmeh yapıyor. Ondan iki tane alıp gettim!"

Başladım Murti'nin de konuşmalarını düzeltmeye...

Artık okulun onarımı yavaş yavaş bitiyordu. Birkaç gün sonra okulu açacaktım. Daha hiç görmediğim birçok öğrencim vardı.

Bir kaç gün önce tanıştığım çocuklar artık hergün benim yanıma ve okulun bahçesine gelmeye, bana yardım bile etmeye başladılar. Daha ilk günden birbirimizi sevmiştik. Artık onlara istediğim her bilgiyi aşılayabilirdim... Benim yaptığım kayıtlara göre, çevre köylerden de gelecek olan yüz civarında öğrencim vardı. Okulumu açmayı ben herkesten çok istiyordum. İlk görev yerimde, ilk öğrencilerimle, ilk öğretmenliğimin bir an önce başlamasını çok arzu ediyordum.

Nihayet tatil de, okulun tamiri de, düzenlenmesi de bitti.

Pazartesi günü okulumu açtım.

Yüz öğrencim gelecek diye sevinirken, ilk gün elliye yakın çocuk geldi. Muhtar, kayıtlı öğrencilerin başka köylerden geleceğini, tekrar köylere haber salacağını söyledi. Nihayet ilk öğrencilerim ile karşılaşmış ve bundan da çok mutlu olmuştum. Daha öğrencilerimi tanımadığım için, birkaç öğrencim dışında öbürlerinin adını bilmiyordum.

İlk ders, sınıfın yarısı doldu. Masamın kenarına dayanarak öğrencilerimi tek tek izledim uzunca.... Hepsi de yoksul, ürkek, dayakla eğitilmiş garip köy çocuklarıydı. Fakat sağlıklıydılar.

Erkek çocuklarının hepsi dikkatli gözlerle beni izliyorlardı.

Hemen hepsinin yüzünden kıpkırmızı bir canlılık fışkırıyordu. Yayla havası, taze süt, peynir... Çok tüketemeseler de tükettikleri

kadarıyla iyi durumdaydılar...

Yazı tahtamız yoktu. Duvarda sıvayla yazı tahtasına benzer beton bir çıkıntı yapılmıştı. Üzerini ince sıva ile düzlemiş, yüzeyini de gaz yağı karıştırılmış siyah ayakkabı boyasıyla boyamıştım. Güzel olmuştu. İlk işim adımı büyük harflerle kara betona yazarak derse başladım. Bir kaç çocuk zar zor okuyabildi. Onlar da dört sene önce kısa bir müddet okula gelen eski birinci sınıf öğrencileri idi.

Öncelikle öğrencilerin yaşlarına göre ayırıp, üç büyük grup masası yaptım. 1. – 2. sınıflar, 3. Sınıflar, 4. – 5. Sınıflar...

Hemen kaynaştılar. Kürtçe Türkçe karışan uğultular arasında gruplar oluştu...

En acısı da ne üstlerinde okul önlükleri, ne de ayaklarında düzgün bir ayakkabı, ne ellerinde kalem, ne de önlerinde güzel bir defter vardı. Olanların defterinden yırtıp paylaşıp tahtaya yazdıklarımı önlerindeki kağıda kargacık burgacık harflerle yazıyorlardı...

İçim acısa da, bu engelleri aşacağız yakında diye umut veren iç sesimle üç gruba sevgi dolu sesle öğretmen okulunda öğrendiklerimi dağıtmaya başladım...

Çoban köpekleri

İlk hafta sonunda Cuma günü öğlenden sonra Refahiye'ye yürüyerek giden birkaç kişiye ben de katıldım. Yola çıktık. Dört saat süren ve her tarafımın ağrıdığı bir yürüyüşten sonra ilçeye vardık. Erzincan'a giden bir otobüse bindim. İhtiyacım olan bir kaç şey alacaktım. Akşam üzeri geç vakit şehre vardık. İşlerimi hallettim, şehri biraz tanımak için biraz yürümeye çıktım. Bir dükkanın önünden geçerken satılık, kullanılmış *Stadion* marka pedallı küçük bir motosiklet gördüm. İçeri girip, satıcı ile konuştum. 650 lira istiyordu. Hiç aşağı inmedi. „Öğretmenim dağ köyündeyim“ desem de, oralı olmadı. Yüz lira peşin, yüz lira aylık taksitle ödemek üzere anlaştık. Küçük bir deneme sürüşünden sonra, yarın gelip alacağım diyerek oradan ayrılıp otele gittim. Amacım köyden ilçeye artık motorla gidip gelmekti. Çünkü, o gün 20 km yol yürümüş, çok yorulmuş, her tarafım tutulmuştu. Köy yolu artık gözümde büyüdükçe büyüyordu. O kadar uzun yol yürümeye de alışık değildim. Ertesi gün motorumla Erzincan'dan Refahiye'ye, oradan da köyüme gidecektim. Sabah erkenden kalkıp, otelde iyi bir kahvaltıdan sonra, başıma yün bir şapka, eldiven, atkı alarak sabah ayazında parasını ödeyip motoru aldım. Motorun benzin

deposu 5-6 litrelikti. Depoyu doldurup yola çıktım. Cahillik işte, benzin beni 70 Km. Uzaktaki ilçeye kadar götürür mü diye hiç düşünmeden yola koyuldum. Yol önce dümdüzdü. Düz yolda motor iyi gidiyordu. Keyfimden kendi kendime gülüyor, motorun üzerinde hafif öne doğru eğilmiş son gaz sürüyordum. 20-25 km kadar sonra dağlar göründü. Dağ yolları başladıkca motor çekmemeye başladı. Yokuşu çıkmak için ben de pedalları var gücümle çeviriyordum ama yorgun bacaklarımla fazla yol alamadım. Nihayet motoru kenara çekip, kan ter içinde bana yardım edecek bir araç beklemeye başladım. Rüzgar soğuk esiyor, biraz da üşüyordum. Ne gelen vardı, ne de giden. Dağın başında yapayalnız kalakaldım. Bir araba, bir kamyon geçsin diye gözlerim yolda bekliyordum. Bir müddet sonra aşağıdan bana doğru, karayollarının kavuniçi renkli eski bir kamyonetinin geldiğini görünce çok sevindim. Kollarımı sallayıp durdurdum. Biraz ilerde durdular. İki kişiydiler. Öğretmen olduğumu, onlara motorun çekmediğini, yokuşu çıkamadığımı, beni motorumla yokuşlar bitene kadar götürmelerini rica ettim. Hemen kabul ettiler. Üçümüz motoru tutup arkaya yükledik. Öyle bir yokuşmuş ki bir türlü bitmek bilmedi. 20 km kadar daha çıktık, neyse yol biraz düzleşti. Yokuş çıkmalar azaldı. Ben şöföre artık kendim gidebileceğimi söyledim. Beni daha götürebileceklerini,

inmek zorunda olmadığımı söylemelerine rağmen ben inmek istedim. Aracı yolun ortasında durdurup, üçümüz yine indik, motoru da yere koyduktan sonra, teşekkür ederek onlardan ayrıldım. Onlar gittiler. Ben yine dağların başında yalnız kaldım. Hava çok soğuktu. Motoru çalıştırdım, neyse hemen çalıştı. Yine yola çıktım. Dua ediyordum ki yine yokuşlar gelmesin. Biraz ilerde hafif bir yokuş daha vardı. Burayı rahat çıkarım derken, bir de baktım ki, öteden koyun sürülerinin arasından, kuyruğu, kulağı kesilmiş ve böylece daha da yabanileştirilmiş çoban köpekleri bana doğru havlayarak hem de çaprazlamadan, yani yolda benimle kesişecek noktaya doğru koşuyorlar. Dehşetten gözlerim açılmıştı. Hafif bir yokuş çıkıyordum. Fazla hızım da yoktu. Motor yine çekmiyordu. Kuyruğu, kulağı kesilmiş, boyunları demir dikenli tasmalı bu kocaman köpeklere yakalanmamak için yine var gücümle pedalları çevirmeye başladım. Kan ter içinde kalmış, köpeklerden kurtulmak, bir an önce onlardan uzaklaşmak istiyordum. Ama nafile. Köpekler benden daha hızlıydılar. Köpeklerle aramızdaki mesafe gittikçe azalıyordu. Geldiler geldiler, biri sağda öbürü solda, yanımda koşuyorlardı. Sivri ve keskin dişlerini görebiliyordum. Beni bir yerimden yakalasalar motorla beraber yere yuvarlanacak, aynı anda da üzerime çullanacaklardı. Köpekler deli gibi havlıyor, bir

yerimi yakalamak için fırsat kolluyorlardı. İnsan korkunca, Allah daha bir kuvvet verir derler ya... Ben de öyle…

Pedalları daha hızlı çevirdim, daha sonra köpeklerden korunmak için ayaklarımı pedallardan havaya kaldırıp, son gaz gitmeye başladım. Aynı zamanda yokuş da bitiyordu. Nihayet iniş başladı. Motor da gittikçe süratlendi. Köpekler yavaş yavaş geride kalmaya başladılar. Bir müddet sonra da geri dönüp gittiler. Bu kadar korktuğumu hiç hatırlamıyorum. Yakalasalar kesinlikle beni parça parça ederlerdi. Etrafta ne sahipleri çoban ne de yardıma gelecek birileri vardı... Yüce Allah'ım bana acımıştı...

Keşke karayollarının aracı ile gittiği yere kadar gitseydim diye düşündüm, ama artık olan olmuştu. Neyse ki başka tatsız bir olay yaşamadan uzaktan üzeri açık mavi bir dumanla kaplı olan ilçe göründü. "Oh çok şükür geldim" demeye kalmadan motor teklemeye başladı ve durdu. Yine yolda kalmıştım. Bu sefer de benzinim bitmişti. Motoru ite ite ilçeye girdim. "Depoyu yarın doldururum" diyerek, o akşam yine ilk kaldığım otele gittim. Artık köy yaşamına alışmam, benzer hatalar yapmamam gerekiyordu.

Cumartesi günleri akşamı Refahiye sinemasında haftada bir gün sinema oynatılırdı. O akşam yorgun olmama rağmen, ben de sinemaya gittim. Sinemanın önüne daha gelmeden, insanı rahatsız eden bir uğultu, bir motor gürültüsü duyuluyordu. Giriş kapısının sağ tarafına, motoru gürültüyle çalışan kocaman bir traktör koymuşlar, bu traktörün yan tarafında bulunan bir volana 5-6 metrelik kalın bir kayış bağlamışlar, kayış da daha uzakta duran bir elektrik üreticisini çevirerek elektrik üretiyor, sinema makinesi de o elektrikle çalışıyordu. Salonda bir kaç tane ampul yanıyordu. Sinema ise – salon diyorum,- samanlıktan bozma, soğuk, derme çatma, sıra sıra dizilmiş tahta sandalyeleri ile tam tipik bir köy sinemasıydı. Beyaz perdeyi de girişin karşısındaki duvara asmışlardı. Salon soğuk olduğu için, bazıları battaniyeye sarınmış oturuyorlardı. Film başladı. Adını şimdi bilmediğim siyah beyaz bir Türk filmi vardı. Konuşulanları anlamak, dışarda çalışan traktörün gürültülü sesinden pek mümkün olmuyordu. Bir kaç kere de film kopunca, filmin sonunu beklemeden çıkıp, otele gittim.

Öğretmenin Evine Elektrik Gelmiş!

Ertesi sabah hava daha da soğuktu, yoğun bir sis vardı. İlçedeki tek benzinciye gidip motorumun deposunu doldurttum. Benzincide ne jeneratör ne de elektrik var. Benzini el yardımı ile çalışan kollu bir düzenekle verdiler. Yine yola koyuldum. Bir kaç hafta önce cip ile gittiğimiz ana yolu takip ederek, Tekçam denilen yerden köye gidilen patikaya döndüm. Yokuşlarda motordan inerek itmek suretiyle derenin aktığı yere kadar geldim. Ama karşıya geçmek için bir yol ararken, karşıdan, köyden ilçeye giden biri geldi. Bu arada ben ayakkabımın birini çıkartmış motorla suyun içinden karşıya geçmeye hazırlanıyordum. Adam bana biraz ileride dar bir köprü olduğunu, oradan karşıya geçebileceğimi söyleyince, tekrar ayakkabımın tekini giyip, motoru ite ite o yöne doğru gittim. Gerçekten de evelki gün öğlenden sonra bu köprüden geçtiğimizi hatırladım. Yol biraz düzlenince tekrar motora binerek köye geldim. Motorun sesini duyan çocuklar ve köylüler koşa koşa yanıma geldiler. İçlerinde ilk defa bir motor gören insanlar vardı.

Pazartesi günü okullar açılacaktı. Hazırlık yapmam gerekiyordu. Onun için o gün okulumu derse hazırladım. Okullar açıldıktan

bir hafta kadar sonra kış birden bastırdı. Bir gecede her taraf karla kaplandı. Okulun yarısı karlara gömüldü. Uzak köylerden gelen çocuklar okula gelemez oldular. Günler kısaldığı için erkenden akşam oluyor, gün çok çabuk bitiyordu. Bir gün ders hazırlığımı bitirdim, yapacak başka işim de yok, aklıma odunlukta duran motosikletim geldi. Her taraf karlı olduğu için motoru zaten kullanamıyordum. İçinde benzin de vardı. Motorun ön lambasının ampulünü söküp, ilçeden getirdiğim uzun bir kabloyla oturma odasına, arka lambasını da tuvalete astım. Odunlukta duran motosikleti çalıştırınca, odam gündüz gibi aydınlanıyordu...

Beni zaman zaman ziyarete gelen gençlerin arasında daha elektrik ampulünü henüz görmemiş insanlar vardı. Bir akşam onlara sürpriz yaptım. Hepsi çaylarını alıp yerdeki kilimlerin üzerine sıralanmış otururlarken birden motoru çalıştırdım. Oda birden gündüz gibi aydınlandı. Hepsi başka bir gezegene düşmüş gibi şaşkınlaştılar. Özellikle, lambanın verdigi ışığa gözlerini ayırmadan uzun uzun hayretle bakıyorlardı. Akşam gördüklerini hemen köye yaymışlar dururlar mı...

Ertesi akşam çoluk çocuk, öbek öbek "odama gelen elektriği" görmeye geldiler. Ardından büyükler. İşini gücünü bırakan akşam benim "elektriği" görmeye geliyor...

"Öğretmenin evine elektrik gelmiş! Öğretmenin evine elektrik gelmiş!" diyerek, köyde duymayanlara, da yaymışlar... Bunun üzerine epey bir zaman şaşkınlık içinde ziyarete gelen köylülere kurduğum düzeneği anlayacakları biçimde anlattım. O günden sonra köylüler bana, her şeyi bilen, bilgili, gitar ve hatta saz bile çalan biri olarak başka bir gözle bakmaya başladılar. Saygıları arttı. Bana çok değer verdiler... Yapmak istedikleri her işi önce bana danışmaya başladılar. Hemen her şeylerinde benim fikrimi almaya geliyorlardı. Köy odalarında beni hatırlı kişilerin yerlerine oturtmaya başladılar. Onlara göre "Akıl yaşta değil, baştaydı." Daha kendimi kanıtlamak için ne yapmalıydım! Köye elektrik(!) bile getirmiştim!

Köylerde kış günleri çok başka oluyordu. Mesela köyün kahvesi yoktu. O akşam kimin evinde toplanılacaksa, o evin sahibi, yol tarafındaki penceresine içerden gaz lambasını koyar, sokaktan geçenler de bu lambayı görünce o evde toplanılacağını anlarlardı. Deniz feneri gibi bir işaretle anlaşıyordu insanlar, hangi evde toplanacaklarına...

Bu toplanmalar sadece erkekler için yapılır, kadınlar ve kızlar gelmezlerdi. Çay hizmetini ise, o evin en genç oğlu, damadı veya torunu yapar, biten çayları doldurur, eğer kaşığınızı

bardağın üzerine koymazsanız, çay ikramı hiç bitmezdi. Çaylar genellikle kırtlama usulüyle içilir, çayla birlikte getirilen sert akide şekeri türündeki bir şeker ağız içinde yavaş yavaş kırılarak ve eritilerek çay ağızda tatlandırılırdı. Yani çayın içine şeker atılıp karıştırılmazdı. Ben bu odalardan birine gittiğim zaman, odadakilerden çok daha genç olmama rağmen, köylüler bana hemen en baş köşeyi verirler, bir kısmı ayağa kalkar, beni öyle selamlardı. Odalarda sarma tütün sigarası içildiği için odanın içinde sigara dumanından, göz gözü görmezdi. Bu köy odalarında kahvelerdeki gibi masalar sandalyeler yoktu. Ayakkabılar kapının önünde dışarda çıkartılarak, odanın dört bir duvarının dibine yerlere konmuş minderlerin üzerine oturulurdu. Kapının tam karşısına gelen taraf, köyün en yaşlı veya hatırlı kişilerinin yeriydi. Hatta oranın minderleri diğerlerine göre daha kalın ve daha yumuşaktı. Duvara yaslanmak için de ayrı bir minder vardı. Bazı zengin evlerinde radyo varsa, hem radyo dinlenir, çay içilir, hem de derin sohbetler edilirdi. İki üç tane gaz lambasının ışığının alaca karanlığında sizinle konuşanın yüzünü sigara ve tütün dumanından zor seçerdiniz. Genellikle anlatılan konuların başında, avcılık gelirdi. Anlatılan avcılık ve hayvan öyküleri deyip geçmeyin. O gecelerin loş ışığında dinlediklerimden öyle etki-lenirdim ki, kimi geceler dinlediğim

öyküler rüyalarıma bile girerdi...

O gecelerden birinde yaşlı bir köylünün gözlerini bana çevirip anlattığı öyküyü hiç unutamam.

Bu yaşlı adam hemen her gece tavuklarının kümesine dadanan, yakaladığını boğup atan alçak bir tilkiden öylesine bezmiş ki, tilkiyi yakalamak için kümesin yakınına bir tuzak kurmuş. Günlerce sabırla beklemiş. Fakat, kurnaz tilki bu tuzağa bir türlü yakalanmıyormuş. Her sabah gidip baktığında tilkinin yakalanmadığını görünce, çok kızıyormuş. Yine bir sabah erkenden uyku sersemliğinle tuzağa bakmaya gitmiş. Tilki yine yokmuş. Yine tilkiye küfürün bini bir para, tam kapıdan içeri girerken, karlardan ayağı kaymış ve tilkiye kurduğu tuzağa ayağını kaptırmış. Adamın kurduğu tuzak oldukca ağır ve çok güçlü bir tuzakmış. Acıyla bağırmaya başlamış. Evdekiler koşarak gelmişler. Adamın ayağından tuzağı iki üç kişinin yardımıyla güçlükle çıkarmışlar. Bacağı kanlar içinde kalan yaşlı adam, sancıdan kıvranmış, haftalarca yürüyememiş. İşinden gücünden olmuş. Tabii tilkiden intikam alma hırsı daha da büyümüş. Yine geceleri tuzak kurmaya başlamış. (Bunları dinlerken tabii herkes gülmekten kırılıyor) Bir gece yarısı aşağıdan sızılı inleyiş sesleri gelmiş. Önce gidip bakmak istemiş ama, gece yarısı soğukta dışarı çıkmak istememiş, sabahı

beklemiş. Sabahleyin aşağıya inince adam, gözlerine inanamamış. Çünkü tuzakta sadece bilekle diz arası bir hayvan ayağı varmiş. Her taraf kan, revan… Evdekilerle beraber kan izlerini takip etmişler. 50 metre kadar ilerde gördükleri karşısında çok şaşırmışlar. Yerde, koyu kahverengi oldukça iri, ölü bir tilki yatıyormuş. Adamın anlatmasına göre, tilki tuzağa yakalandığını anlayınca, bacağını kendi dişleriyle kesip kaçmak istemiş. Fakat, kan kaybından daha fazla uzağa gidememiş. Soğukta donmuş kalmış. Karlar üstünde kanları bile buz tutmuş...Uzun kış gecelerim buna benzer toplantılar ve dinlediğim gece hikayeleriyle geçiyordu...

Köylüler kışın güzel havalarda tavşan avına çıkarlardı. Bu işe meraklı olanların evinde tazı köpekleri vardı. Bu köpekler çok hızlı koşarlar, önlerinden hiç bir tavşan kaçamazdı. (Bir yerde okuduğuma göre bazılarının hızı, 80 km. ye kadar çıkarmış.) Yine o köy odalarında anlatılan ilginç bir olay daha vardı. Havanın güzel olduğu bir gün üç arkadaş köpeklerini de alarak tavşan avına çıkmışlar. Tavşan derken evlerde beslenen küçücük beyaz ev tavşanları gibi değil, her biri orta boy bir köpek büyüklüğünde boz renkli iri hayvanlar. Tavşan avcıları tavşanların ayak izlerinden tanırlar, onları, tilki veya başka bir hayvanın izinden rahatlıkla ayırırlardı. Bu işin ustası tazı

köpekleri de sahibinin gösterdiği yöne koşarlar, tavşan kaçmadıysa onu yakalarlardı. Bu üç arkadaş av sırasında aynı anda, aynı tavşanı görmüşler, köpeklerini aynı tavşanın üzerine yollamışlar. Köpekler uçarcasına gitmişler, fakat tavşanda hiç bir hareket yok. Arka ayaklarının üzerine dikilmiş, bir savaşçı gibi köpeklere cephe almış. Tavşan bir çalının önünde duruyormuş. Köpekler delicesine tavşana havlıyorlar, fakat tavşan hiç yerinden kımıldamıyormuş. Köpekler duraklamışlar dönüp dönüp sahiplerine bakıyorlar, onlardan sanki yardım bekliyorlarmış. Biraz sonra avcılar karlara bata çıka köpeklerin yanına gelmişler gelmesine ama, koca tavşan aynı bir insan gibi ağlıyor, gözlerinden yaşlar akıyormuş. Köpekler havlamayı kesmişler. Avcılar ne olduğunu önce pek anlamamışlar, böyle bir şeyi ilk defa görüyorlarmış. Tavşan aynı bir insan gibi hala ağlıyormuş. Avcılar ne yapacaklarını şaşırmışlar. Tavşanın iyice yanına yaklaşmışlar. Karlarla dolu otların arasında donmuş yavru bir tavşan görmüşler. Avcılardan biri, arkadaşlarına dönerek, „Bu hayvan yavrusuna ağlıyor, köpekler bile buna dokunmadı, biz de bırakalım, buna dokunmayalım. Bırakalım yaşasın(!), diyerek gerisin geriye köylerine dönmüşler...

Köy odaları o zamanların, buluşma, konuşma ve köydeki bazı işlerin düzenlendiği yerlerdi. Ben köye geldikten sonra uzun bir

zaman köylülerin en çok konuştukları mevzulardan biri idim. Çünkü köydeki en tahsilli genç ve bekar insan bendim. Köylerde bir öğretmene kız vermek, kız tarafı için bir şerefti, gururdu. O zamanlar iki günde bir köyümden veya çevre köylerden bir bahane ile okula beni görmeye gelenler olurdu. Arada bir laf arasında, "Filanca köyde şöyle güzel, böyle güzel zengin bir ağa kızı var, seni onunla everek hoca, yalnızlık çok zor hoca ne dersin?" diye beni evlendirmek isterlerdi. Benim daha öyle bir niyetim olmadığı için, hafiften alaya alır gibi gülüp geçerdim. Fakat, gülüp geçmem yetmiyordu. Hala gelenler bu konuda laf açıyorlardı. Çözümü buldum.

Bir gün köye gelen çerçiden nişan yüzüğü benzeri bir yüzük alıp parmağıma taktım, o amaçla gelenlere de ben nişanlandım, nişanlıyım diyerek onları böylece bu işten vazgeçirdim.

Köyde imam da yoktu. Cumalar, namazlar, evi en geniş olanların evlerinde kılınırdı. Daha sonraları küçük bir mescit yapıldı, ama kışın namazlar yine evlerde kılınıyordu.

O senelerde gençler, genç babalar, anne, babalarını, eşini, çocuklarını köyde bırakıp, çalışıp para kazanmaya İstanbul'a giderlerdi. Onun için köyde çok gençlerle oldukca yaşlı insanlar yaşardı. Köydeki nüfusun çoğu, kadınlar, kızlar, çocuklar ve yaşlı insanlardan oluşurdu. O yüzden köylülere İstanbul çok

çekici gelir, yakınları İstanbul'da olanlar başıma toplanır, yakınlarının oturdukları semti veya o kişiyi tanıyıp tanımadığımı sorarlardı. O zamanlar İstanbul'un nüfusu bir milyon bile yoktu. Tanımak pek mümkün değildi ama, söyledikleri semtleri çok iyi bilirdim. Köyden İstanbul'a çalışmaya gidenler Okmeydanında, kapısında kocaman bir levhada, „Refahiyeliler Kahvesi„yazan bir kahvede toplanırlardı. O senelerde Okmeydanı İstanbul'un en uzak ve taşra bir semtiydi. Köylerden İstanbul'a göçen insanların yaşadığı bir yerdi. Bu kahvenin adresini de bana onların köydeki yakınları vermişlerdi. Okul tatillerinde İstanbul'a gittiğim zamanlar Hürriyet Abidesine yakın olan bu kahveye gidip, köydeki tanıdıklarından gönderilen mektup veya küçük paketleri Refahiyelilerin buluşma yeri olan bu kahvede sahiplerine verirdim. Onlar da benden, köye götürmek üzere para veya mektup gibi emanetlerini köydeki yakınlarına götürmemi isterlerdi… Bazıları, getirdiğim mektupları okurken gizli gizli ağlar, göz yaşlarını kimseye göstermek istemezlerdi. Özellikle pazar günleri bu kahve dolar taşar, herkes birbiri ile konuşur yaptıkları işleri anlatırlardı. Kahvede genellikle iskambil oyunu oynanır, oyunu kaybeden, çay ısmarlardı. Sanıyorum kahvenin sahibi de Refahiyeliydi. Saçları ağarmış, uzunca boylu, yaşlılığa merdiven dayamış esmer, zayıf yüzlü, kibar bir adamdı...

Farelerle Savaş

Kış bastırınca yaşam şartları daha da zorlaşmaya başlamıştı. Çevre köylerden gelen küçük çocuklar okula gelmemeye başladılar. Dağ köylerinde iki metre kar altında yaşam çok daha zor. O yıl köylerde çok sert bir kış oldu. Sokağa bile çıkmak pek mümkün olmuyordu. Okulun yarısı karların içine gömülmüştü. O kar kıyamette yaşlı köylü kadının bana yaptığı bir teneke kavurma ile çetin kışı aç kalmadan geçirebildim...

Sobamın üstünde ısıtıp yediğim kavurmaa hayatımı kurtardı diyebilirim. O kar kıyamette akşamları yemek yedikten sonra dış kapımın önündeki çöp tenekesine koyduğum yemek artıklarını geceleyin okulun bahçesine gelen hayvanlar bütün çöp tenekesini boşalttıkları gibi, tenekeyi de uzak yerlere taşırlardı. Ertesi sabah okulun dışında bir yerlerde çöp tenekesini aramaya çıkardım. Yağan karlar gündüz biraz erir, geceleyin de soğuk -20 dereceyi bulunca karların üzerindeki biraz eriyen kar öyle bir donardı ki, iki metre karın üzerinde yürünürdü. Hatta donmuş karların üzerinde atlar ve diğer hayvanlar karlara batmadan giderlerdi. Masmavi bir gökyüzü altında karlara gömülmüş ve sadece yarısı görünen evlerden çıkan dumanlar çevreye yayılır, havlayan köpekler ile

kümeslerinde öten horozların sesleri birbirine karışırdı. Köy yerinde yalnız yaşamak, alışkın olmayanlar için çok zordur. Dışarda eksi 10 – 15 derece olan bir ortamda, evinizi ısıtmak da çok kolay değildir. Teneke sobamın verdiği sıcaklık hemen geçtiğinden, sobama devamlı olarak odun atmam gerekiyordu. Yine öyle soğuk buzlu bir geceydi. Akşam üzeri ertesi gün için ders hazırlığımı yaparken yere serdiğim kilimlerden birinin altında bir şeyin hareket ettiğini gördüm. Kendi kendime, ‘‘Taban tahtalarının arası çok açık, herhalde oradan rüzgar geliyordur." diye düşündüm. Ders hazırlığıma devam ettim. Bir ara gözüm odanın başka bir yerine ilişti. Baktım, aynı şekilde orada da kilimin altında bir hareket var. " Bu da ne? " diye gidip kilimin bir kenarından kaldırdım ki... Bir de ne göreyim! Küçük bir tarla faresi. Ben kilimi kaldırınca, hemen kilimin altına girmek için bir yol aramaya başladı. Kilimi hemen elimden bıraktım. İçime tiksinti ile karışık hafif bir de korku girdi. Ne yapayım diye düşünürken, gürül gürül yanan sobanın yanında duran kalın bir odun gördüm. Hemen odunu aldım ve hareket eden kilimin üzerine hırsla ve tiksinerek vurdum. Kilimin altından ses gelen yere vuruyordum. Odunu, sesin geldiği yerin üzerinde işaret olarak bıraktım. Kendi kendime bir oh çekip işime devam edeyim derken, odanın tam ortasında kilimin

altında aynı hareket yine var. Artık kilimlerin ucunu hiç kaldırmadan hareket olan yere başka bir odun ile küt küt vuruyordum. O gece ilk olarak benimle birlikte yaşayan ve bana hayat arkadaşlığı yapan farelerin bir kısmını haklamıştım. Fakat asıl önemli olan konu kilimlerin altı nasıl temizlenecekti? Onu da hallettim. Sabaha kadar odunları aynı yerde bıraktım. Sabahleyin ara sıra benim odamın temizliğini ve yemeğimi yapan büyük kızlardan bir kaçı okula geldi. Odamı toparlamak ve temizlemek için izin istediler. Bense, utana sıkıla onlara akşamleyin olanları ve neler yaptığımı, odunların altında neler olduğunu anlattım. Önce üçü de güldüler, ‘‘Öğretmenim onlardan bizim evde de var, biz hepsini temizleriz. Hiç merak etme" diyerek hemen odama gittiler. Kızlar kilimlerin altını temizlediler. Aradan bir iki hafta kadar geçti. Ben farelerden kurtuldum diye seviniyordum... O temizlikten sonra fareleri artık unutmuştum bile… Akşamlar çok erken olduğu için, erkenden gaz lambasını yakar, ertesi günkü işlerimi hazırlar, misafirliğe gitmezsem erkenden yatardım. Yatarken de gaz lambasını tam söndürmez, gece odama hafif ışık versin diye çok kısık olarak yanık bırakırdım. Bu arada bir kaç günden beri sabahları kalkınca yatağımın içinde, hamur işlerinin üzerlerine konan çörek otları görmeye başlamıştım. Kendi kendime ‘‘Yahu,

bu çörek otları da nereden çıkıyor? " diye düşünür, fakat bir anlam veremezdim. Bir gece yarısı uyandım. Tuvalete gitmek için kalkmadan önce kısık olan gaz lambasının fitilini çevirdim. Oda aydınlandı. Üzerimdeki yün battaniyeyi ve yorganı açınca bir de ne göreyim? Üç dört tane irili ufaklı fare, yatağımın içinden oraya buraya kaçışmaya başladılar. Yastık, yorgan elime ne geçtiyse farelere fırlattım ama, ne mümkün, hepsi de anında benden iyi bildikleri odamın içinde kayboldular. Hava çok soğuk olduğu için olacak, fareler benim yatağıma girip, benim yatağımın sıcağında soğuktan korunmaya çalışmışlar. Uzun zamandır benim yatağımı, benimle paylaşmışlar... Benimse hiç haberim bile olmamış. Çörek otlarının sırrı da böylece çözülmüş oluyordu. Dışarısı çok soğuk olduğu için, kalın kazak, yün çorap ve eşofmanlar ile yattığımdan olacak, fareleri hiç hisetmemişim... Ertesi gün muhtarı okula davet ettim. Geldi. Muhtarın adı Tevfik idi. 50 yaşlarında sırım gibi, zayıf, elmacık kemikleri çok çıkık, esmer, tuhaf bakışlı bir adamdı. Okulda bir kaç tane torunu vardı. Ona başımdan geçenleri anlattım. Yatağıma kadar giren farelerden bahsettim. İlçeden fare zehiri getirtelim dedim. Haklı olarak bana: "İşte o olmaz hocam. Uzak köylerden gelen, yarı aç yarı tok öğrenci çocuklar onları olur ya bulur, yiyecek sanıp, indirler midelerine! İlaç yerine fare kapanı

getirtelim" diye cevap verdi. Muhtar yerden göğe kadar haklıydı. Deneyimsizdim. Eğitimine bakmadan her genç öğretmen çok sormalı, çok öğrenmeliydi. Yaşamın dayattığı şeyler okul sıralarında öğrenilemeyecek kadar çoktu... Bir hafta sonra ilçeden fare kapanı getirildi. Birkaç tane azgın fare daha yakalandı...

O sıralar ramazandı. Günler çok kısa olduğundan, ben de oruç tutuyordum. Okul biter bitmez, çabucak iftar vakti oluyordu. Hemen her akşam iftar yemeğine davetliydim. Zaten yemek yapmaya vaktim olmadığından, her davete severek gidiyordum. Sahurda da iftar sonrası okula dönerken elime tutuşturulan akşamki yemeklerden yiyordum. Gittiğim evlerde teravih namazı da kılınıyordu. Köyde adet böyleydi. Bir gün ben de iftar vermek istedim. Köydeki erkeklerden yirmi kişiyi davet ettim. İftar yemeğini köyden birisine ücret karşılığında yaptırdım. Herkes tabağını, çatalını, kaşığını gelirken kendi getirecekti. Hizmetini de birkaç öğrencim yapacaktı. Neyse iftar yapıldı, dualar edildi, sıra teravih namazına geldi. Odam küçük olduğu için, beşer kişiden dört saf olduk. En önde namazı kıldıran yaşlı bir adam, arkasında köylüler, en arkada da ben ve bana yardım eden öğrencilerle namaza başladık… Namazın tam ortasında

tahta tel dolabımın altından bir fare çıktı. Fareyi gördüm. İçim cız etti. Ben ise namazı filan unutmuş, yatıp kalkıyorum ama, aklım gözüm farede. Fare kaçmıyordu. "Sanki benim için namazınızı mı bozacaksınız" diye düşünerek bizi izliyordu. Nereye gidecek diye gözlerimle takip ediyorum. Fare bir ara geri dönüp tel dolabının altına girdi. Ben fare geri gitti diye tam sevinirken, tekrar tel dolabının altından çıkıp, kurulmuş bir oyuncak gibi, diğerlerinin de önünden geçerek, odada tek çıplak ayak ile namaz kılan muhtara doğru gitmeye başladı. Bu arada biz hala namaza devam ediyoruz. Gözüm farede. Hangi sureyi okuyordum unuttum! Merak içindeyim. Fare gitti gitti muhtarın çorapsız çıplak ayağının üzerine çıktı. Muhtar fareyi kovalamak için ayağını parmağını kımıldatıyor, oynatıyor ama, fare (benim yataktan) insan kokusuna alışık olduğu için hiç umursamıyor. Fare hala muhtarın ayağında… Rüku, secde yapmadan önce muhtar ayağını bir topa vurur gibi bir salladı, muhtarın ayağındaki fare o hızla en önde namaz kıldıran imamın ayağına çarptı kaldı. Ama imamlık yapan adam fareyi görmedi. Fare oradan yatağımın altına girip kayboldu. Muhtar benim önümde her dört rekat arasında oturarak, söylenen ilahiler sırasında dönüp dönüp, elmacık kemikli yüzü ile gülümsüyor, kaşını gözünü oynatarak bana bir şeyler söylemek istercesine bakıyor,

bense gülmemek için dudaklarımı ısırıyor, gözlerimi ondan kaçırıyordum. Namaz neyse ki kazasız bitti. Daha kimse duvara yaslanıp kendine bir yer bulmadan muhtar yanıma gelerek: "Hoca fareyi gördün mü? Ayağımın üzerinde nasıl korkusuzca dolaştı. "Evine elektrik gelen fare de başka oluyor valla!" dedi. Ben ise hiç bozuntuya vermeden: "Ne faresi? Yok ben fare filan görmedim muhtarım." diye cevap verdim. Namaz kılanların çoğu fareyi görmüşler. Onlar da muhtara güldüler...
Benim odanın faresi köy odalarında, hocanın faresi diye, uzun süre eğlence malzemesi oldu...

Görücülüğe Gidiyorum

Yine hiç unutmam, kış günü...
Sanki köyümde hep kışı yaşadım gibi... Anımsadığım önemli olaylarda hep kar ve kış var...
Okulun saçaklarından uzun uzun buzlar sarkıyordu. Bu buz sarkıtları çocukların kafasına düşer korkusuyla, dışarı çıkıp uzun bir sırıkla buzları kırıyor yere düşürüyor, ondan sonra da öğrencilerimi dışarı çıkarıyorum. Yine öyle bir günde saçaklardan sarkan buzları kırarken, ilçede ortaokul ikinci sınıfa kadar okuyup, bir kaç sene önce okulunu bırakarak köye geri

gelen ve adının Cevdet olduğunu söyleyen bir genç yanıma geldi. Tanıştık. Uzun zamandır yaşıtım biriyle başa baş sohbet etmediğimden Cevdet'in dostluğu sohbeti bana da iyi geldi. Herkes onu Cevcet diye çağırırdı. Arkadaş olmuştuk. Hemen hemen her akşam bana gelir, köyden, kasabadan, gördüklerinden anlatırdı. İlçede okula gittiği zamanlarda bazı işlere girmiş fakat başarılı olamayınca da köye geri gelmişti. İstanbul hakkında durmadan bir sürü sorular sorardı. Aklında fikrinde, günün birinde İstanbul'a gidip orada çalışmak, para kazanmak, bol parayla köyüne dönmek vardı. O da benim gibi 19'unu yeni bitirecekti. Sarı saçlı, mavi gözlü, kırmızı yanaklı, uzun boylu, süren yavaş yaşamın tersine acele acele konuşan, konuşurken de elleri hiç durmayan, ama köyde yetişen bir genç için oldukca uyanık biriydi Cevcet.

Köydeki yaşıtlarının hiç birine benzemezdi. Tipi, konuşması, bakışı ayrıksıydı köydeki gençlerden. Hısım akrabaları arasında da onun gibi beyaz tenli, sarışın hiç kimse yoktu.
Günlerden cumartesiydi. Boştum. Yapacak işlerimi düşünürken, koşa koşa yanıma geldi. Gelişinden çok önemli bir şey iletmek istediğini anladım...
Nefes nefese:

"Hocam duydun mu, duydun mu?"

"Neyi Cevcet?" demeden devam etti.

Öte köyün sağlık ocağına güzel bir hemşire gelmiş. Gördün mü? diye sordu.

Haberimin olmadığını söyledim. İlk olarak ondan duyuyordum.

"N'olursun gidip bir görelim. O da senin gibi tahsilli biri, belki beğenirsin… Gel gidip bir bakalım. Beğenirsen de tanışır evlenirsiniz.“

Ona, öyle hasta olmadan sebepsiz yere sağlık ocağına gidilmeyeceğini söyleyince, gülerek:

" Ondan kolay ne var, ben hasta numarası yaparım, sen de beni sağlık ocağına getirmiş olursun."

Yarın pazar. Saat 10'da geleyim, yol bir saat sürer, saat 11 de orada oluruz, hemşireyi de görmüş oluruz.’’ dedi. Pazar günü yola çıktığımızda, hava güneşli olmasına rağmen, gecenin o keskin soğuğu hala devam ediyordu. Cevcet yolda yememiz için evden gelirken yufkayla sarılmış tulum peyniri ve haşlanmış yumurta getirmişti. Bir yandan ekmekleri yiyor, bir yandan da sanki hemşireyi görmüş gibi, hayalinde bir güzel yaratıyor, hemşirenin dünya güzeli ve bu yörelerin en güzel kızı olduğunu ballandıra ballandıra anlatıyordu. Ben de onun anlattıklarının etkisi altında kalarak, bu hemşire ile evlenmenin benim için de

çok mu çok uygun olacağını düşünmeye başlamıştım bile. Bir ara cebinden parlak metal bir kutunun içinden sigara çıkarıp yaktı. Bir sigara da bana uzattı. Ben kullanmadığım için almadım. Daha sonra yürüye yürüye komşu köye geldik. Cevcet elleriyle yanaklarına vuruyor, hasta görünümü alması, yanaklarının daha da kızarması için büyük bir çaba harcıyordu. Hemşireye neler söyleyeceğimizi iyice öğrenip bir kaç kere de tekrarladık. Nihayet hemşirenin önüne çıkmaya hazırdık. Biraz ilerde, üzerinde solgun kırmızı harflerle Sağlık Ocağı yazılmış küçük bir kulübe bozuntusu yapı vardı. Sağlık ocağı burası idi! Artık şaşırmıyordum. Köyüme gelirken de bahçeli ağaçlar arasında gizli koca bir okul hayal ederek gelmiş, ama okul olarak yıkık, dökük harap bir bina bulmuştum. Hayal kırıklıklarım artık bana uzaktı... Gördüğüm hiçbir şey artık bende hayal kırıklığı yaratmıyordu...

Kapının önüne geldik. İkimiz de masallarda anlatılan o dünya güzelini (hemşireyi) göreceğiz diye çok heyecanlıydık. Cevcet ahlayıp, oflamaya başlamıştı bile…

Ben kapıya vurdum. Ses yok. Bir daha vurdum. Üçüncü vurmamda kapı açıldı. Bu arada Cevcet hala ahlayıp, oflamaya, hasta numarası yapmaya devam ediyordu. Kapı açıldı. Aman Allahım! Köy yerlerinin umutsuzluğu yüzüne vurmuş, bezgin,

kızgın, kara kuru, çirkin, zayıf, ne acıdır ki, sesi bile itici bir kadın açtı kapıyı...

Kafasında beyaz bir hemşire kepi olmasa, kadının hemşireye benzer bir yanı da yoktu doğrusu... Hala hemşire bu değildir, o güzel olanı içeridedir diye düşünüyorduk...

Bana sanki bir suç işlemişim gibi kızgın bir sesle:

"Ne var ne istiyorsun? diye sordu. Cevcet de ben de çok şaşırmıştık...

Cevcet, tokatlayarak kızarttığı yanağını göstere göstere: "Ben çok hastayım, biz öte köyden geliyoruz, bir saatten beri de yollardayız. Bu da bizim köyümüzün öğretmeni. Ben öteki hemşire hanımı görmek ve ona muayene olmak istiyorum..."

Kapıyı açan kadın bir bana, bir de Cevcete çirkin çirkin baktı, bizi içeri almasını beklerken:

"Hemşire benim. Başka hemşire falan da yok...! Burada bekleyin! Şimdi biraz işim var! Ben sizi çağıracağım!.." diye emir verir bir şekilde konuşunca anladık ki başka hemşire yok. Hemşire, o masallardan kaçan güzel hemşire bu hanımmış meğerse...

Cevcet inanamadı, yine sordu: "Siz hemşire misiniz? Başka hemşire yok mu?"

"Evet hemşire benim! Ne oldu, beğenemedin mi? Kaç bin

hemşire istiyordunuz beyefendi! Size burada bekleyin dedim!" diye tiz sesiyle ünleyerek ayrıldı...
Cevcet bana dönerek: "Attila Hocam vallahi ben iyileştim, muayene falan da olmak istemiyorum. Haydi karanlık olmadan toz olalım! Bunun hemşireliği de güzelliği de batsın! Belki ben yanlış duydum. O güzel hemşire başka köye gelmiştir! Hemen köyümüze dönelim."

Hemşirenin arkamızdan küt diye kapıyı öyle bir kapatması vardı ki… Bırak evlenmeyi, iğne bile olunmazdı. Hem ben farelerimle daha mutluydum! Evlenip de ne yapacaktım!"
Cevcet'le sağlık ocağından tabana kuvvet bir kaçış kaçtık ki, köyün yolunu, hem koşarak hem de gülmekten kırılarak yarılamıştık bile...
Kim bilir arkamızdan daha neler neler söylemiştir dünya güzeli(!) hemşire hanım.
Böylece, hevesi kursağımda kalsa da, kız bakma gibi hayırlı bir işi Cevcet sayesinde henüz 19 yaşımdayken yaşamıştım...

Bir At Macerası

Dağ köylerinde çok değerli olan iki şey vardır. Birisi at, diğeri de çoban köpeğidir...

Bir üçüncüsü sayılacaksa, o da, iyi ve sadık bir dosttur... Bu sadık dost da genelde iyi cins bir köpektir. Sahibi için kendi canını verir.

Köylüler için at ve çoban köpeği bunun için çok kıymetlidir. Çünkü, at eşsiz bir ulaşım aracı, köpek de sadık bir dost, iyi bir bekçidir. Evi, sürüyü, tarlayı bekler, köylülerin can yoldaşıdır. Bu iki hayvanın iyi cinsine köylerde değer biçilemez. Hele kışın kar yağıp, yollar kapanınca hastalar, ilçede işi olanlar at üzerinde gider gelirler... Acil olaylar telgraf ile bildirilirdi. O da, şansınız varsa telgrafınız ancak iki gün sonra elinize geçer, kışın yollar kapanınca da böyle bir şansınız ise hiç olmazdı. Telgraf size ulaşamazdı. Aylık maaşım bile her ay başında, köye katır sırtında gelen ve adına mutemet denilen bir görevli tarafından köye getirilirdi. Mutemet, imza karşılığı maaşımı bana verirdi. Aslında gelen maaşlarımı köyde harcayacak bir imkanım da yoktu. Kardan yollar kapanınca mutemet de gelmez olur, maaşlarım ilçede birikirdi. Bir hafta sonu biriken maaşlarımı almak için ilçeye inmek istedim. Hem maaşımı alır, hem de bir

lokantaya, sinemaya, hamama giderim diye düşündüm... Kar ve buzdan dolayı motorumu kullanamıyordum. Öğrenciler yokken okulun bahçesinde motorla karlar üstünde birazcık dolaşmak istedim, ama buzlaşmış kar tabakalarından kayarak bir kaç kez düştüm. Köyde birkaç evde at vardı. Bir cumartesi günü, öğrencilerimden birinin ailesinden atını bana bir günlük ödünç vermesini istedim. Keşke istemeseydim. Neler geldi başıma. Neyse... Cumartesi Refahiye'ye gidip, pazar günü geri dönecektim. Adamcağız hiç itiraz etmedi. Kardan, buzdan her taraf taş gibi olmuş göz kamaştıran bir beyazlık.. Gökyüzü ise masmavi... Ama en az eksi on derece. Soğuk.

Atı okulun bahçesine getirdi teslim etti. Bana daha evel ata binip binmediğimi sordu. Ömrümde o zamana kadar hiç ata binmemişim. İstanbul'da atı nerede bulup da nerede binebilirdim ki! Binmedim desem, adam cayacak, atını vermeyecek belli. Ben de, "Ohoo hem de kaç kere bindim, öğretmen olur da hiç ata binemez olur mu!" diye yalan söylemek zorunda kaldım. Adam inandı mı, inanmadı mı bilmiyorum ama, sadece, "Bakın Hocam, hava çok soğuk, sakın atı koşturup terletme! İlçeye gidince de atı hemen bizim o tanıştığın akrabalarımın evine bırakırsın. Yarın da oradan alıp köye dönersin!" diye de sıkı sıkı

tembih etti...

Üzerimde kalın kabanım, yün kar şapkam, eldiven, atkı ve iç içe giydiğim iki pantolon ile atın üzerine atladım. Adam: "Atın gitmesini istersen, topuklarınla hafifce karnına dokunursun. Durmak için de dizginlerini kendine doğru çekersin hocam!".

Yeni bir şey öğrenmiştim ama, "Biliyorum, biliyorum..." dedim. Atın karnına ayakkabılarımla dokununca, at hemen yürümeye başladı. Okulun bahçesindekiler arkamdan bakarlarken, atı getiren adam; "Hocam sakın, atı koşturup terletme! Kışın tehlikelidir!" diye arkamdan bağırdı.

Adamın sanki pişman olmuş gibi bir hali vardı. Ama atı vermişti bir defa...

Atı alan Üsküdar'ı geçmişti yani. Yavaş yavaş yola çıktık. İkide birde dönüp dönüp köy tarafına bakıyor, köyün gözden kaybolmasını bekliyorum. Nihayet köy gözden kayboldu, ben de atın karnına daha hızlı vurarak atı hızlandırdım...

Artık karların, buzların üzerinde dört nala gidiyoruz, uzaktan gelen biri olunca da hemen atın dizginlerini çekerek yavaşlatıyor, gelen köylülerle selamlaştıktan sonra biraz ilerde yine dört nala gidiyordum. Yürüyerek dört saatte gidilen yolu ben dört nala giden bir atın üzerinde bir saatte aldım. İlçeye geldim. Yanımdan gelip geçen herkes, bir ata, bir de bana

bakıyorlar. Kimi sessizce bir şeyler söylüyor, kimi de asık bir suratla bana bakarak, başını sağa sola sallıyordu. Atın ağzından burnundan baca gibi sıcak buharlar çıkıyordu...

Hava çok güzel ve daha aydınlıktı, ama çok soğuktu. Belki eksi 10 derece. Her taraf karlı ve soğuk olmasına rağmen haftasonu olmasından, sokaklar insanlarla doluydu. Bir canlılık vardı ilçede. Atın sahibinin akrabasının evini, tarif ettiği gibi gidip hemen buldum. Bir sokak arasında mavi boyalı bir kapının önünde durdum ve kuvvetlice çaldım kapıyı. Bu arada gözüm ata ilişti. Bir de baktım ki hamamdan çıkmış gibi, atın her tarafından buharlar, tane tane su damlacıkları çıkıyor. Biraz sonra yaşlı bir teyze kapıyı açtı. Tam bana bir şey söyleyecekken, atı gördü ve "Allahım... At..at..." diye bir çığlık attı. Ne oluyor, demeye kalmadan atın dizginlerini elimden alıp, atı hemen yan taraftaki ahırdan içeri soktu. Bana dönerek: "Evlat ata ne ettin böyle! Atı şu soğukta nasıl terlettin böyle! Allahım, Allahım! Nasıl terletmişsin, ter ayağına kadar inmiş. Yazık günah değil mi! Bu at bu terle sabaha kalmaz, vallah ölür!" dedi. Başımdan aşağı bir kazan kaynar sular indi o soğukta...

Ne diyeceğimi şaşırdım. Elim ayağım titremeye başladı. Çok korkmuştum. Ata bir şey olursa, bir daha köye geri dönemezdim. Atın yoksul sahibi, yavaş gitmem için o kadar

tembih etmiş, bense... Toyluk işte! Öğretmen olsan kaç yazar! dedim içimden...

Neşem kaçtı. Geldiğime pişman olmuştum...

Artık olan olmuş, bu soğukta atı sırılsıklam terletmiştim. Yaşlı teyze herhalde söylediklerinden sonra bana bakıp acımış olacak ki, "Gel içeri gel, sen de terledin!" deyip beni de kolumdan çekip ahırın içine aldı. Ahır karanlık ve soğuk bir yerdi. Sağda solda saman öbekleri vardı ama, benim gözüm attan başka bir şey görmüyordu. Atın üzerinden hemen semerini ve dizginlerini çıkardı. Atı kurtardı yükünden. At yorgun ve huzursuzdu. Zavallı gözlerle bakınıyordu karanlıkta dalgın dalgın.

"Atı şimdi evdeki bütün battaniye ve yorganlarla iyice saracağız." dedi yaşlı kadın. Benim elime de kalın bir bez verdi. "Sen de atın her tarafını iyice sil, daha çok da ayaklarını, karnını bu bezle iyice kurula. Gece çok soğuk olacak. Hayvan bu terli vaziyette burada donar. Sessizce ölür vallaha! Eğer yarın sabah atı yerde yatar vaziyette görürsek, can vermemişse de, kafasına bir kurşun sıkıp öldürmekten başka yapacak da bir şeyimiz kalmaz!" diyerek, koşar adımlarla yandaki kapıdan çıktı. Ben ahırda at ile yalnız kalmıştım. Bütün keyfim kursağımda kaldı. Kendimi şu zavallı atın katili gibi hissettim. Ne sinemaya gitmek, ne lokantada yemek yeme... Bütün

isteğim, birikmiş maaşlarım bile, hiçbiri gözümde yoktu artık. Atın sabaha çıkıp çıkmayacağı artık gün boyu en büyük düşüncemdi… Tam ben böyle kendi kendime kızarken kapı açıldı yaşlı teyze elinde bir sürü battaniye ve yorgan ile içeri girdi. Yanında küçük bir çocuk daha vardı. O da elinde orta boy bir gaz sobası tutuyordu. Ben hala atın orasını burasını siliyordum. "Atı iyice kuruladın mı? Islak bir yeri kalmasın hayvanın" deyip bezi elimden aldı, ve hayvanı bir daha kuruladı. Ben ise gittikce soğuyan ahırda üşümeye başlamıştım bile. Yaşlı kadın elinde getirdiği battaniye ve yorganları hayvanın sırtına koydu, getirdiği bir ip ile de yorganı ve battaniyeyi hayvanın karnıyla beraber bağladı. Ayaklarına da öbür yorgan ve battaniyeleri bağlamak suretiyle hayvanı sarıp sarmaladı. Atın kafasından başka her tarafı sımsıkı sarılmıştı. Biraz sonra çocuğun getirdiği gaz sobasını da bir kenarda yaktı. Soğuk gelebilecek kapı altlarını ve bütün delikleri bezlerle, samanlarla kapattı.

"Biz yapacağımızı yaptık. Gerisi Allaha kalmış. İnşallah sabaha kadar donmaz. Haydi gel eve çıkalım, bir bardak çay iç, bir şeyler ye sen de kendine gel." dedi. Ben kadına daha kendimi tanıtmamıştım bile. Öğretmen olduğumu ilçeye geldiğimi anlattım ama keyifsizdim. Benim aklım devamlı attaydı. Sabaha

çıkıp çıkmayacağını düşünüyordum. At ölse ben ne yapardım. Kadıncağız benim çok üzüldüğümü görünce, eliyle omuzumu tutarak, “Haydi sen git işlerini hallet, işlerini bitirince de yine buraya gel, gece burada kalırsın” dedi. Dışarı çıktım. Ağlamaklıydım. Sıcak odadan çıkınca dışarısı öyle soğuk geldi ki titredim...

Kadının anlattıklarının vahamiyetini ancak dışarda yalnız kalınca anlıyordum. At bu soğukta o terli vaziyette dışarda kesin donardı. Refahiye çarşısına gittim. Sinemanın önünde duran traktör sinemaya gerekli olan akımı üretmek için yine pat pat çalışıyordu. Sinemanın önü de yine kalabalıktı. Sinemaya falan bakmadan doğru geri eve gittim. Aklım hep attaydı. Kapıyı yine yaşlı teyze açtı. Hemen atı sordum:

"İyi şimdilik!" dedi.

O gece sabahı zor ettim. Heyecendan, korkudan bir türlü uyuyamadım. İçim biraz geçer gibi olsa, rüyamda çeşit çeşit atlarla uğraşıyordum...

Şükür sabah oldu. Üstümü giyip hemen aşağıya ahıra indim. Her an kötü bir şey ile karşılaşmaya kendimi hazırlamıştım. Eğer at ölürse, at sahibi köylüye bir miktar para bırakıp doğru İstanbul'a geri dönecektim. Dua ederek ahırın kapısını açtım. Hiç ses soluk çıkmıyordu. “Tamam, at ölmüş” diye düşündüm. Kapıyı biraz

daha açınca önce ayakta duran atı, sonra da gaz sobasının yanında bir sandığın üzerinde oturmuş yarı uyuklayan yaşlı teyzeyi gördüm. Ahırın içi sıcacıktı. Kadın sabaha kadar atın yanında oturmuş, atı ayakta tutmak için elinden geleni yapmıştı. Atın boynuna da bir yem torbası asılmıştı. Atı o vaziyette görünce sevincimden koşup kadının elini öptüm. O da en azından benim kadar sevinmişti. Daha sonra atın üzerindeki battaniye ve yorganları çıkardık. Ben kadına: "Aman teyzecim, gözünü seveyim, atın sahibine olup bitenleri anlatma! Bir daha bana kimse atını da, eşeğini de, köpeğini de vermez vallahi!" dedim...

Kadın: "Yok oğlum, ben kimseye anlatmam; ama sen de kimselere anlatma. Sakın bir daha da ödünç aldığın bir şeyi kötü kullanma!" diye bana nasihat etti. Ve hiç unutmayacağım bir atasözü söyledi: "Emanetin canı, kıçında olur!"

Bir musibetin bin nasihatten iyi olduğunu da orada öğrenmiş oldum. Daha sonra kahvaltı yapıp hemen yola çıkmak istedim, ama yaşlı kadın: "Biraz daha bekle. Gece kar yağmış. Hava biraz daha ısınsın öyle çıkarsın deyince itiraz etmedim. Öğle yemeğinden sonra yola çıktım. Hava yine çok soğuk fakat bulutsuz, masmavi bir gökyüzü altındaydı. At yine benden alışmış olacak ki, yine dört nala koşmak istiyordu fakat bu kez

ben onu bırakmıyor, dizginlerini çekerek onu yavaşlatıyordum. Onu bir daha terletmek gibi bir niyetim yoktu!

Dün bir saatte gittiğimiz yolu bugün yavaş yavaş, iki buçuk saatte alarak akşam üzeri ancak köye varabildim.

Atı sahibi teslim alırken, ilk işi atın terli olup olmadığına bakmak oldu...

Can Yoldaşı

Köy yerlerinde yalnız yaşamak, hele alışkın olmayanlar için çok çok zordur. Bu zorluğu ben de çok yaşadım. İstanbul gibi, öğretmen okulu gibi cıvıl cıvıl insan arasında ki günlerden, dağ başlarında kışın uğultusu dışında ses olmayan bir köyde, hem de 19 yaşımda küçücük bir odada...

Ana yok, baba yok, kardeş yok... Yaşadıklarımı paylaşacak, ileriye yönelik içimde küçücük bir umut çiçeği açtıracak hiç kimse yok...

Ama, bir amaç için buradaydım. Hiç değilse sevdiğim bir mesleğim vardı ve mesleğimin başarı yoluna taşlar döşüyordum. Yalnızlık kötü dedim ama insan ona da alışıyor. Dar dünyaları olsa da, köyün içi temiz, saf, güzel insanlarının akşamları kapımı tıklatıp içeri girmeleri, nasılsın hocam, demeleri, güler

yüzleri, havadan sudan sohbetleri bile, en azından yalnızlığıma bir anlam katıyordu...

Onlar gittikten sonra lambamın ışığında kendimle başbaşa kalıyor, İstanbul'u, evimi, arkadaşlarımı düşünüyordum. Annem, ablam Almanya'da neler yapıyorlardı? Mektuplara yanıt almak aylar sürüyordu. Onları özlüyordum ama çok düşünmüyordum. Çünkü, en azından onların bana göre Almanya'da daha rahat olduklarından emindim. Belki de bu emin olma hali onlar hakkında kaygı duymama engel oluyordu. Yatılı okul da beni çok pişirmişti. Yatılı okulda, o yurtsever öğretmenlerin ince eğitimin den geçmemiş hiçbir öğretmen daha ergen çağda bu yolları göze alıp, bu dağ köyüne tek başına gelemezdi...

İçimi bazen bir yersiz yurtsuzluk duygusu kaplasa da zihnimle savaşıyor, çabucak o düşünceleri siliyordum. Öyle anlarda hemen kendimi okuluma, öğrencilerime, gitarıma ve yapacaklarıma veriyordum...

Gitarımla birkaç eski parçalardan çalıyor, içimi temizliyor, yeniden bir hevesle bir gün sonraki ders hazırlıklarıma veriyordum kendimi hemen...

Günlerim böyle geçerken, yine bir akşam konuğum olan köylülerden biri, neden yanıma şöyle akıllı bir köpek

almadığımı sordu. Şaşırdım. Yaşamımda hiç köpeğim olmamıştı. Bunu hiç düşünmemiştim doğrusu. Bir süre önce o bayır yolda peşime düşen sivri dişli canavar çoban köpeklerinin elinden zar zor kurtulduğumu anımsadım. Gerçekten de, o cesur köpeklerden biri neden benim olmasındı! Benim hiç köpeğim olmamıştı. Aslında fena bir fikir de değildi. Bana hem can yoldaşı olur, arkadaşlık ederdi benimle, hem de evimi, okulumu korurdu. "Hocam, biliyorsun ben ava gidiyorum. Benim güzel bir tazı köpeğim var. Bir av sırasında ön ayaklarından biri kırıldı, tedavisini iyi yapamadık kemiği yalnış kaynadı. Yani bir ayağı çolak. Artık hızlı koşamıyor, öyle evde durup duruyor. İstersen sana onu satabilirim." dedi. Fiyatını sordum. "Yüz lira ver, yeter." dedi. Tamam dedim. Ava çıkacak değildim ya. Varsın ayağı sakat olsun. Ertesi gün köpeği okula getirdi. Gri renkli, kısa tüylü, ince uzun burunlu ve o kadar da küçük kafalı, gerçekten de ön sağ ayağı sağ tarafa doğru çıkık yamuk kaynamış, yerden 60 cm. kadar yüksek, arka ayakları çok uzun ve karnı o kadar dar ki, kopacak sanarsınız. Bana kara gözleriyle boncuk boncuk bakınca, içimde ona karşı hemen bir sevgi, bir merhamet duygusu oluştu. Yüz lirayı peşin ödedim. Köpeği aldım. Adını da Boncuk koydum. İlk günler kendi evini arar gibi olduysa da, o da bana çabucak alışıverdi...

Akşamları herkes evine çekilip, odamda yalnız kalınca onunla konuşur, dertleşirdim. Ben ona anlatıp, başını okşadıkça, beni anlarmış gibi yüzüme kederle bakardı. Bazen ben konuşurken, lafımın arasına girer, insan gibi garip sesler çıkarırdı. İlk günlerde öğrencilerimi ısırır korkusu ile okul zamanı serbest bırakmaz, suyunu, ekmeğini önüne koyar, odunluğa bağlardım. Ancak okul bitip çocuklar evlerine gidince Boncuk'la dışarı çıkar uzun uzun dolaşırdık. Bazen de ortalarda gözükmez, kısa süre kaybolur, dağ bayır dolaşır akşam odamın kapısına gelir dururdu. Gece uyku basınca, onu odamdan dışarda, odunluktaki köşesine gönderirdim. Ona odunlukta çok rahat bir de yer yapmıştım. Odunluktaki yeri ne kadar rahat olsa da, orayı pek sevmezdi. Belki de yalnızlıktan korkardı. Ama ben onun odamda yatmasını istemezdim.

Yine öyle karlı, buzlu, karanlık, soğuk bir kış günüydü. Lapa lapa kar yağıyordu. Erkenden yatmıştım. Ne kadar zaman geçti bilmiyorum, uykumun arasında tuhaf sesler işitiyordum ama, nedir, nereden geliyor anlamıyordum. Uyanmıştım. Korkunç sesler duyuyorum. Ara sıra kapımın önündeki çöp tenekesine tilkiler, çakallar geliyor, patileriyle çöp tenekesini boşaltıyorlardı. Ama o gece duyduklarım o seslere hiç benzemiyordu. Odunlukta kıyamet kopuyordu sanki… Ben de

korkudan yatağın içinde büzülmüş, dışarı çıksam, neyle karşılaşacağımı tahmin edemediğimden, yorganı başımın üzerine çekmiş öylece bekliyordum. Birden sesler kesildi. Uzaklara giden bir homurtu sesi de usul usul kayboldu. Gecenin o sessizliği çökünce uykuya dalmışım...

Her sabah uyanınca ilk işim Boncuk, diye seslenmekti. O da hemen odunluktan yanıt verir, birkaç saniye sonra da havlayıp, kuyruğunu sallayarak odamın kapısına gelirdi. Boncuk'u birkaç kere çağırdım, ama öbür odadan hiç ses gelmedi. Kaygıyla gidip odunluğun kapısını açtım. Kapıyı açar açmaz önce yüzüme soğuk bir rüzgar çarptı. Boncuk'u aradım. Yoktu. Cam tarafına bakınca gördüklerim karşısında şaşkına döndüm. Cam kırılmıştı. Pencerenin altı, duvarlar her taraf kan içindeydi. Daha kötüsü, camın kırılmış olan keskin yerlerine Boncuk un kanla karışık, derisi ve tüyleri yapışmıştı. Öyle görünce bayılacak gibi oldum. Dışarı çıkıp baktığımda, her şeyi anlamıştım. Her taraf kan içindeydi. İzler okulun arkasındaki tepeye doğru gidiyor, lapa lapa yağan kar bir taraftan da izleri kapatıyordu. Biraz ilerde izler tamamen kayboldu. Boncuk'un ölüsünü bulamamıştık. Daha sonra muhtar ve yaşlılarla bu olayı konuştuk. "Bu soğukta buralara aç dolaşan kurtlar iner. Kurtları gören köpek havlamış, onun sesine de kurtlar gelerek onu camdan dışarı çekip

çıkarmışlar, ya da köpek kurtları görünce onlara saldırmak istemiştir. Fakat aç kurtla baş etmek kolay değil! diye yorumladılar. Bu olay beni çok sarstı. Can yoldaşımı yitirmiştim. Kendimi suçluyordum. Belki de Boncuk benim odamda yatsaydı böyle bir olay yaşanmayacaktı diye…

Ama aç kurtların odunluk camını kırıp Boncuk'u parçalayacak kadar gözlerini karartacaklarını, bu yaşamın yabancısı toy bir öğretmen nereden bilebilirdi ki!..

Boncuk'un eksikliğine uzun bir süre alışamadım. Yalnız gecelerimde ona anlattıklarımı gözlerimin içine derin derin bakıp nasıl sevgiyle dinlerdi. Onu düşündükçe yüreğim kabarıyor, yalnız gecelerimde göz yaşlarıyla uykuya dalıyordum...

Osman Emmi

Köy hayatına alışmıştım. Köy odalarında veya köyün içinde dolaşırken herkesle konuşuyor, artık o köyün bir ferdi gibi davranıyordum. Yabancılığı atmıştım üstümden. Hemen hemen bizim köyde ve yakın köylerdeki herkesi tanıyordum. Yine karlı ve soğuk bir günde bir şey sormak için muhtarın evine doğru gidiyordum. Ara sokakta bir evin önünden geçerken küçük bir tabureye oturmuş elindeki bir balta ile odun kıran yaşlı bir adam gördüm. Onu daha önce hiç görmemiştim. Taburenin üzerindeki adam ben geçerken dönüp uzunca bana baktı. "Selamün aleyküm amca! Nasılsın?" diyerek yanına gittim. Benim ona doğru geldiğimi görünce ayağa kalkmak istedi, fakat hemen kalkamadı. Yerde karların üzerinde el yordamıyla bir şeyler arandı. Ben daha ayağımın battığı kar kümesinden kurtulup yanına gidememiştim. Bu arada o, yerde aradığını bulmuş, ayağa kalkmaya çalışıyordu. Yerden almaya çalıştığı bir koltuk değneği idi. Hemen yanına koşup bir kolundan tutarak ona yardım etmek istedim ama, o bana dur dercesine bir elini öne doğru uzatarak beni durdurdu. Adamın yüzüne hayretle baktım. 70 yaşlarında, kısık gözleriyle bana bakan, bembeyaz sakalı ve bıyıkları birbirine karışmış, hafifce kamburu çıkmış, soğuktan

kırışık yüzü kıpkırmızı, üzerinde koyu yeşil eski bir asker ceketi, başının yarısını örten siyah bir kalpak, ayağında siyah abadan yapılmış kalın bir şalvar vardı. Yüzünü buruşturarak ve yerden aldığı koltuk değneğine dayanarak ayağa kalktı. Baktım ki, yaşlı amcanın bir bacağı yok. Şalvarının sarkan paçasını katlayarak asker ceketinin altından şalvarının beline sokmuştu. Koltuk değneğine dayanarak doğruldu. Hafifçe gülümsedi, bozuk bir Türkçeyle;

"Hoş geldin öğretmen evladım" dedi.

"Amca merhaba, adım Attila. Seni daha önce hiç görmedim. Sen nerelerdeydin? Öğretmen olduğumu da biliyorsun" dedim. Yüzündeki aynı gülümsemeyle:

"Adım Osman evladım. Bana Osman Emmi, derler. Senin köyün öğretmeni olduğunu biliyorum. Duydum. Ama benim okulda bir yakınım, torunum olmadığı için yolum düşmedi. Yine de „Hoş geldin“ için gelecektim, ama bu tek bacağımla kar kış kıyamet... Cesaret edemedim evlat, kusuruma bakma! İyi ki rastlaştık da, görüşüp tanıştık. Gel, öyle soğukta durmayalım. İçeri girelim, sana çay yapayım..."

"Zahmet etme Osman Emmi, çayı sen bana gelince bende içeriz." dedim.

Üsteledi, "Zahmeti yok gel! Önce burada içelim de sonra da sende içeriz. Sen kırdığım şu odunlardan bir kaç tanesini al da arkamdan gel..."

Yerden Osman Emmi'nin kırdığı odunları, üzerlerindeki karları temizleyip kucağıma dizdim. Evine girdik. Burası tipik bir köy avlusu idi. Tahtadan yapılmış bir saçağın altında odunlar, sandıklar, kazma, kürekler vardı. Biraz ilerde ağzı isten kapkara olmuş büyük bir tandır, tandırın yanında, üst üste dizilmiş irili ufaklı odunlar göze çarpıyordu. Yoksul evi. Osman Emmi tek bacağı ile zar zor yürürken, içimden ona karşı büyük bir merhamet duygusu uyandı. Fakat bunu ona söyleyemezdim. Hatta belli bile edemezdim. Ben de arkasından yavaş yavaş yürüyerek tek katlı fakat sıvaları dökülmüş, teneke damlı, küçük pencereli evinin önüne geldik. Koltuk değneğinin ucu ile kapıyı itti. Kapı ağzına kadar açıldı...

"İyi soğuk var, ama içersi sıcaktır…Ocak yanıyor… Gel, kapıyı da kapat. Odunları ocağın yanına koy. Ben hemen çayı koyayım…"

"Osman Emmi, sen bana yerlerini söyle, çayı ben hazırlarım. Sen gel otur şöyle, zahmet etme ne olursun!" dedim, ama beni pek dinlemedi. Ben de fazla üstelemedim.

Odanın içi karanlıktı. Ocağın içinde sönmeye yüz tutmuş olan

ateş, atılan odunlarla yeniden canlanmaya başlamıştı. Alevlerin gölgeleri duvarda oynuyordu. Osman Emmi elinde çaydanlık, seke seke yanıma geldi. Koltuk değneğini yere koydu, tam karşımdaki tabureye oturmak için bir eliyle duvardan destek aldı ve güçlükle oturdu. İçimdeki acıma duygusu gittikce artıyordu. Yardım etmek istiyordum ama, yine istemez diye de cesaret edip söyleyemiyordum. Merakımı yenemedim,"Osman Emmi" dedim, "Ne oldu bacağına? Neden yalnızsın? Senin kimin kimsen yok mu? " diye çekinerek de olsa aklımdaki sorularımı sorabildim. Ama o odunların arasından eline aldığı bir tahta parçası ile ateşi karıştırmaya başladı. Kaşları hafifce çatılmıştı. Ateşin kızıllığı yüzünü aydınlatıyor, karanlık odanın içinde gölgesi duvara vuruyordu. Ateşi karıştırdı karıştırdı, sonra bana dönerek bozuk Türkçesiyle:

"Evlat iyi ki geldin be! Allah razı olsun! Yalnızlık çok kötü çoook… Benim ne arayanım, ne de soranım var. Köylüler bile benimle küs, konuşmuyorlar, halimi sormuyorlar. Bu tek bacağım ile burada yaşam savaşı veriyorum. İkinci eşim Emine, geçen yaz hakkın rahmetine kavuştu. Uzun zamandır hastaydı. Kaç kere ilçeye götürdük. Bir kaç hafta hastanede yattı. Hastalığının ne olduğunu kimse anlayamadı. Sonra beni böyle tek bacağımla bırakıp göçüp gitti. Bir kızım var. O da sevdiği

adamla kaçtı. Kemah'ın bir köyünde. Oralarda kaldı. Onun için kızımla aramız pek iyi değil. Gelmez hiç. İkinci eşim Emine'den bir oğlum var. Veli. O da uzak köylerde ırgatlık yapıyordu. Çok zaman var onu da görmüyorum. Beni ara sıra görmeye gelen bir kız torunum var. Adı Aslı. 18 yaşına yeni bastı. Erzincan da sanat okulunda okuyor. Kız yurdunda kalıyor. Tatillerde, bayramlarda beni bir tek o ziyarete gelir. Başka da kimim kimsem yok!" Bunları anlatırken efkarlandı, hızlı hızlı nefes almaya başladı. Sigara tabakasını yan cebinden çıkardı. Titreyen elleriyle kendi sardığı sigaralardan bir tane aldı. Biraz önceki tahtayı tekrar ateşe soktu, tutuşan ucuyla sigarasını yaktı, dumanını derin derin içine çekti...

"Devletimin verdiği gazilik maaşım olmasaydı, ben ne yapardım, halim perişan olurdu… Allah devletimize zeval vermesin evlat!'

Çok şaşırdım. Osman Emmi gaziydi. "Osman Emmi sen ne gazisisin?" diye yerimden biraz doğrularak merakla sordum. Yüzüme bakıyordu ama, sanki beni görmüyordu. Kesik bacağının bir bölümünü eliyle ovaladıktan sonra, "Ben Çanakkale gazisiyim evlat. Ben Atatürk'ün askeriyim. Oraya bu vatan için ölmeye gitmiştim ama kısmet olmadı. Bir bacağımı orada bıraktım. Ama düşmanı da öteye geçirtmedik. Keşke,

bölüğümde ölenler gibi ben de ölseydim, şimdi böyle yalnız başıma kimsesiz kalmazdım. Gavurun attığı top mermisi yanımda patladığı zamanı hatırlıyorum… Ondan sonra herşey karardı. Üç gün sonra gözümü hastanede açtığımda bir bacağımı ameliyatta kestiklerini anladım. ‘‘Ben savaşacağım, bırakın beni dedikçe‘‘ beni köyüme anamın babamın yanına tek bacağımla geri gönderdiler..."

Osman Emmi böyle gözlerini kapatmış, kendinden geçmişcesine anlatırken, ben gözlerim yaşlı, yerimden fırlayıp, yaşlı adamın nasırlı iri ellerine sarıldım ve öptüm. O da duyguluydu, kendinden geçmiş bir yüzle elini omzuma koydu, "Kaderinden kaçamıyorsun, ne yaparsan yap. Kaderim böyleymiş. Değiştiremem ki..."

Yanan ateşin ışığında ağladığını izlemek içimi yaktı... "Bacağımı yitirdiğim ilk zamanlar annem babam sağlardı. Çok omuz verdiler bana o yaşlarında. Bana yapacak pek bir iş kalmıyordu. Şimdiki gibi o zamanlar da koltuk değneğiyle dağ bayır gezer, dertlerimi unuturdum. Güçlüydüm daha. Tek bacağıma rağmen, tarlamızda bile çalışırdım. Sonra beni aşağı köyden Fadime ile evlendirdiler. Bir oğlumuz oldu. Adını Veli koyduk. Fadime, önceleri bana iyi davranıyordu. Sonraları bana bakmamaya, kötü davranmaya, bağırmaya, çağırmaya

sakatlığımı yüzüme vurmaya, beni aşağılamaya başladı. Meğerse zengin biriyle ilişkisi varmış. Nerden bileyim. Ben evde yokken, evdeki bazı eşyaları da alıp o zengin adamla kaçtılar bir gün. O zamanlar üç yaşında olan oğlumu evde bırakıp gitti. Köylüler de kaçtığı adamı ve Fadime'yi bulup vurmam için bana baskı yapmaya başladılar. Bu halimle ben onları nasıl bulur, nasıl vururdum. Ben bir şey yapmayınca köylüler bana sırt çevirdiler. Adımı namussuza çıkardılar. Küstüler. O zamandan beri hala kimse beni arayıp sormaz. Oğlum da kötü kaderliymiş... Hayat bana çok acımasız davrandı be evlat. Böyle kötü kaderi Allah kimseye vermesin...

Daha sonra işte Emine ile evlendik. O da geçen sene beni bırakıp hakkın rahmetine kavuştu. Veli'yle tek başıma kaldım. O da başka bir köyde ırgatlık yapıyordu, bir hiç uğruna onu da kaybettim…

Osman Emmi böyle anlatırken dalmışım. Ateşin üzerindeki çaydanlık fokur fokur kaynamaya başlamıştı. Osman emmi yerinden kalkıp, raftan bardakları almak isteyince bırakmadım. "Şimdi sıra bende. Bardakları ben getiririm, sen otur." diyerek yerimden kalktım.

Bu sefer hiç itiraz etmedi. Tepsiyi getirip yere ocağın önüne,

bardakları ve şeker kavanozunu da tepsinin içine koydum. Bu yaşlı adama kanım ısınmıştı. Onu çok eskiden beri tanıyormuşum gibi bir his dolmuştu içime. Osman Emmi bardaklara çaylarımızı koydu. Odanın içi mis gibi çay kokmuştu. Çaylarımızı içerken sordu:

"Evlat, senin kimin kimsen yok mu? Anan, baban?"

Uzunca anlattım...

"Ben de bu köyde aynı senin gibi hem de doğduğum yerden çok uzakta yapayalnızım Osman Emmi. Aramızda küçük bir fark var. Sen doğduğun yerdesin, ben ise evimden çok uzakta gurbetteyim. Seni geç de olsa tanıdığıma çok sevindim. Seni hep ziyaret edeceğim. Sen de bana her zaman gelebilirsin." diyerek izin isteyip evinden ayrıldım.

Lapa lapa düşen karın altında yürümeye başladım. Kar o kadar güzel yağıyordu ki. Ağaçlar, evler, yollar her taraf bembeyaz bir örtüyle kaplanmış, o çamurlu yollar, kupkuru ağaçlar, eğri büğrü evler, ahırlar yağan karın altında masal köylerindeki gibi görünüyorlardı. Yarım metreyi bulan karda yürümek, aynı zamanda soğukla mücadele etmek gerçekten de çok zordu. Muhtarın kapısına geldim. Kapıyı çaldım. Genç bir hanım açtı kapıyı. Muhtarın büyük kızıymış. Benden birkaç yaş büyüktü. "Muhtarla görüşecektim..." dedim. Başındaki

başörtüsünün bir ucu ile ağzını kapatarak:
"Babam namaza durdu. Buyur içeri gel. Namazı bitince konuşursun."
"Sen muhtarın kızı mısın? Seni hiç görmemiştim." diyerek içeri girdim. Ayaklarımı yere vurarak, karları temizledim. Paltomu çıkardım. Hemen paltomu aldı, askıya astı. "Babam yukarda." deyip yolu gösterdi. Köye ilk geldiğim gün çıktığım bu karanlık ve soğuk merdiveni, önde muhtarın kızı, arkada ben yavaş yavaş tekrar çıktık. Sağ taraftaki misafir odasında yer yatağında yatmıştım. O geceki heyecanımdan uyuyamayışımı anımsadım... Muhtarın namazı daha bitmemişti. Duvarın yanındaki sedire oturdum. Muhtarın kızı da hemen biraz öteye yere bir minder koyup oturdu, ama yüzü bana doğru dönüktü. Odanın alaca karanlığında beni göz hapsine alıp beni gizli gizli süzdüğünü de fark ediyordum. Muhtarın namazı bir an önce bitse de onunla konuşsam diye düşünürken, muhtar önce sağa, sonra sola selam vererek namazını bitirdi. Bu defa da ellerini açarak duaya başladı. Nihayet yerdeki seccadeyi toplayarak ayağa kalktı. Başındaki beyaz namaz takkesini çıkarıp seccadenin içine koydu. Muhtarın büyük kızı bir bana bir de babasına bakıyor, sanki onun bir şey söylemesini bekliyordu. Muhtar, dudaklarında sessiz bir duayla yavaş yavaş geri döndü, beni ilk

defa görüyormuşcasına; "Ooo, hocam hoşgeldin. Ne zaman geldin, nasılsın? Hayırdır, bir şey mi oldu? " diye merakla sordu. Sonra kızına dönerek: "Ayşe, haydi kızım sen bize iki kahve yap da getir." der demez, büyük kız hemen oturduğu yerden fırlayıp kalktı, biraz önce çıktığımız merdivenleri bir anda inip gözden kayboldu.

Muhtar: "Hocam buyur, bir arzun mu vardı?"

"Hayır; önemli bir şey yok. Haftaya karne tatili başlıyor.

Okul 15 gün tatil olacak. Ben de tatilden yararlanıp İstanbul'a memleketime gideceğim. Okulu kapatıp anahtarı sana teslim ederim. Ben yokken okula sen sahip çıkarsın."

"Ne zaman gideceksin?"

"Okul bu cuma günü son. Çocuklara karnelerini verip tatile gireceğiz. Benim okulda biraz işlerim var, sanıyorum cumartesi veya pazar günü falan yola çıkarım." dedim.

"Olur ama sen bu karda kışta nasıl gideceksin, yollar kapalı. Gitmesen; tatilini burada geçirsen daha iyi olmaz mı?" Bu arada muhtarın büyük kızı bir tepsiye koyduğu kahveleri getirdi, kenarda duran küçük bir sehpanın üzerine koydu. Sehpayı da muhtarla benim önüme çekti. Odanın içi mis gibi kahve koktu. Kendisi de sedirin öbür ucuna gidip oturdu. Kızın yüzünün, burnu ile alnı arasındaki bölümden başka bir kısmını

henüz görememiştim, ama becerikli olduğunu, çabucak bol köpüklü güzel bir kahve yapmasından anlamıştım. Kahvelerimizi içerken merdivenlerden bir kadın ile bir kız çocuğu daha yukarı çıktı. Küçük kız beni görünce; "Öğretmenim hoş geldin." diyerek hemen yanıma gelip oturdu. Muhtar, karısını, diğer kızlarını tanıttı. Hepsi başını önlerine eğdiler. Ben de yüzlerine bakmadım. Çok çekingendiler...

Muhtar ile biraz daha konuştuktan sonra, kahve için teşekkür ederek, okuluma gitmek için müsaade isteyip kalktım. Diğerleri de benimle beraber kalkıp beni uğurlamak için aşağıya kadar geldiler.

Tipi şiddetini arttırmış, hava daha bir ayaza kesmişti...

Şevket Ağa

Saatin erken olmasına rağmen hava iyice kararmış, karanlık çökmüştü. Siyah paltomun yakalarını kulaklarıma kadar kaldırmış, yün şapkamı başıma geçirmiş, elimde yün eldivenlerim, yağan karın altında, karlara bata çıka okula doğru yürüyordum. Her köyde olduğu gibi bu köyün de diğerlerine göre biraz daha hali vakti yerinde olan bir Şevket Ağası vardı. 15 -20 sene evel gelip bu köye yerleşmiş olan bu adamın

hakkında iyi kötü çeşitli söylentiler anlatılır, ben de bu anlatılanlara kulak misafiri olurdum. Anlatıldığına göre, bu köye gelmeden önce kendisinden yaşca çok küçük olan ve bu köyden evli bir kadını kandırarak, kocasının elinden almış, uzun seneler can korkusundan uzak köylerde yaşamış, daha sonra da ne sebeptense geri gelip bu köye tekrar yerleşmiş. Kendisini ve ailesini, kandırdığı kadının kocasından korumaları için ipsiz sapsız serseri tipli adamları da yanına almış, kapısının önüne de azgın bir köpek bağlamış. Çok sevdiği bu köpek onun gözünün içine bakar, her dediğini de anlarmış. Bu gün artık ihtiyarlıktan, ağzında dişi bile kalmamış bu hayvan, kapının önündeki yüksek bir kayanın üzerinde oturur, gece gündüz kalın ve ürkütücü sesiyle havlar, kapının önünden kimseleri geçirmezmiş.

Şevket Ağa ile karşılıklı olarak bir konuşmamız olmamıştı ama anlatılanlardan onu biraz olsun tanıyordum. Köye yeni geldiğim günlerde yalnızlıktan kurtulmam için benim evlenmemi isteyenlerden birisi de o imiş. Bana gelenler; " Şevket Ağa'nın selamı var hocam!" diyerek söze başlarlar, lafı evirip çevirip onun kızına getirirlerdi. Öyle bir niyetim olmadığı için de gelenleri hemen sustururdum.

Ellerim cebimde, okula doğru gidiyordum. Lapa lapa yağan

karın arasından, ellerinde bir lamba ile okul tarafından bana doğru gelen iki kişi gördüm. Fakat yağan kardan kim olduklarını hala seçememiştim.

Yanımdan geçerlerken içlerinden biri selam verdi. Ben de selamladım. Biri elindeki gaz lambasını yüzüme kadar kaldırarak;

"Ooo hocam sen misin? Biz de senden geliyoruz. Evde yoktun, neredeydin?" diye sordu. Köydeki herkesi köy odalarından tanıyordum. Lambayı yüzüme kaldırana Kürt Bekir derlerdi. Sevimsiz, bela kokan biriydi. Köyde herkes mesafeliydi ona. Bir kaç sene hapiste yatmış, İstanbul'da kalmış, yapamayıp, nasıl olduysa Şevket Ağa'nın hizmetine girmişti. Şimdi de Şevket Ağa'nın işlerini yapıyor, üç beş kuruş kazanıyordu. Yanındakini tanımıyordum."Buyrun bana gidelim." dedim. Kürt Bekir:

"Hocam biz de seni almaya gelmiştik, Şevket Ağamın selamı var, seni evine yemeğe davet etti. Seni almamız için de bizi gönderdi. Haydi buyur da gidelim. Şevket Ağam seni bekliyor…"

Hemen bir cevap veremedim. Lapa lapa yağan karın altında daha fazla durup üşümemek için, biraz da isteksizce, " Peki olur, madem ki davet etmiş, gidelim." dedim.

Tekrar bu karda geldiğim yolun bir kısmını, bu iki adamın

arkasında karlara bata çıka Şevket Ağanın evine doğru yürümeye başladık. Biraz ilerde solda bir sokağın içine girdik. Sokağın içindeki eve doğru döndüğümüz anda evin koca köpeği kalın sesiyle bir havlamaya başladı ki, aman yarabbim… Korkmamak elde değil.

Kürt Bekir avazı çıktığı kadar, "Sus Azgııın suuus biziiiiz.! Yabancı yoook.!" diye bağırmasına rağmen köpek bir türlü susmak bilmiyordu. Eve iyice yaklaştık. Köpeğin havlamasına kapı açıldı. Kapıda iri yarı bir adam göründü. İçerinin ışığından karların üzerine vuran gölgesi bize kadar uzanıyordu. Köpeğin kalın bir zincirle duvara bağlı olduğunu görünce biraz rahatladım. Kapıyı açan bizzat Şevket Ağa olacaktı ki, köpek onu görünce hemen vıyaklayarak sustu. Kapıdaki iri cüsseli adam: "Hocam buyur hoş geldin. Şeref verdin." diyerek elini uzattı. Eldivenimi çıkarttım, elimi uzattım. Sıcak eliyle tuttuğu elimin soğuk olduğunu görünce; "Oo, üşümüşsün, gel içeri, gel gel hocam!"…

İçeri girdik. Ben, Kürt Bekir ve yanındakinin de eve gireceklerini beklerken, Şevket Ağa adamlara; "Siz gidebilirsiniz!" diyerek onları yolladı. Avlu gibi bir yere girdik. Bu arada Şevket Ağa köpeği de içeri aldı, avlunun içinde başka bir odaya kapadı. Sağda solda sıra sıra kapılar vardı. Avlu

girişinin solundaki kapıyı açarak bana yol gösterdi. Pantolonumdaki ve ayaklarımdaki karları silkeledikten sonra ayakkabılarımı çıkararak içeri girdim. İçerinin sıcağı yüzüme vurmuştu. Kapının tam karşısındaki duvarda kocaman bir ocağın içinde alev alev yanan kütükler, odayı hamam gibi ısıtmıştı. Sağ taraftaki sedirin önünde ayakta duran 13 – 14 yaşlarında bir delikanlı ile bir kaç yaş daha büyük olduğunu tahmin ettiğim genç bir kız ve onun yanında da, ellerini karnının üstünde kavuşturmuş olan ellisine yakın yaşlarında bir kadın duruyordu. Şevket ağa ile aralarında büyük bir yaş farkı olduğu, halinden belli idi. Üzgün gözlerle hep yere bakan gözlerini kaldırıp bana baktı. Arkalarındaki duvarda "çifte" denilen kırma bir av tüfeği asılıydı. Sedirin tam karşısındaki duvarın dibinde ise bir minderin üzerine oturmuş olan yaşlı bir adam ile yaşlı bir de kadın vardı. Yaslandıkları duvarda camı kararmış bir gaz lambası, solgun ışıkları ile odayı aydınlatıyordu. Lambanın solunda ise bir çiviye asılı, bir de saz göze çarpıyordu. Odaya girince odadakiler hepsi birden bana "hoş geldin" diyerek selamladılar…
Sazı kim çalıyor acaba diye düşündüm.

Odanın tam ortasına bir yaygı üzerine konmuş yuvarlak tahta bir

sofranın üzerinde tabaklar ve tahta kaşıklar vardı.
Yemek hazırlanmış, beni bekliyorlardı. Şimdi Şevket Ağa'yı daha iyi görebiliyordum. İri vücutlu, uzun boylu, göbekli, kırçıl bıyıklı, uzun kara kaşlı, hafif sakallı, yetmişe merdiven dayamış, üzerinde ince siyah çizgili beyaz bir gömlek, gömleğin üzerinde kolsuz kahverengi bir yelek, yeleğin iç cebinde zinciri görünen bir cep saati, ağı bol sarkan siyah bir kumaş şalvar, beyaz yün çorapları ve griye çalan kısa kesilmiş fırça gibi saçları ile gerçekten de ağa görünümlü biriydi Şevket Ağa…
Kalın denebilecek bir sesle ve başıyla ihtiyarları göstererek: "Hocam bu benim babam Hüsamettin. Ama ona köyde herkes Hüsam Emmi." der. Bu annem Zöhre Ebe... Bu karım Fadime, bu küçük oğlum Zeki, bu kızım Leyla, bir de uzak bir köyde yaşayan büyük oğlum Bilal var..." diyerek kısaca ailesini tanıttı.

Bu çocukları daha önce hiç görmemiştim. Tanımıyordum. Okula niçin gelmiyorlardı acaba? Bunu mutlaka sormalıyım diye düşünürken;
"Haydi hocam buyrun bir şeyler yiyelim, kahvelerimizi içerken konuşuruz." dedi. Hep beraber sofranın yanına gidip bağdaş kurarak yere oturduk. Evin kızı Leyla, ocağın üzerinde duran ve isten dışı simsiyah olan güğümden tabağıma kepçeyle süt

çorbası koyarken, onu daha yakından görebildim. Bir anda göz göze geldik. Mavi yeşil karışımı gözleriyle bana baktı, hafifce gülümsedi. Beyaz baş örtüsünün altından çıkan saçları kızıla çalan bir renkteydi… Kızıl saç rengi, hayatımda hiç sevmediğim bir renktir. Eski insanlar kızıl saçı olanları pek makbul saymazlar, daha doğrusu onlar için iyi şeyler söylemezlerdi. Aslında, beyaz ve biraz da çilli, güleç bir yüzü vardı. Boyu babasına benzememiş, oldukca kısa kalmıştı. Ayaklarında allı güllü bir şalvar, üzerine de uzun kollu yeşil bir hırka giymişti. Erkek kardeşi Zeki de ablasının tam tersine ince upuzun sopa gibi bir çocuktu. Yüzünde bir kaç tane ergenlik sivilcesi çıkmıştı. Yüzü bembeyazdı. Hasta birini andırıyordu. Çorba içildikten sonra bol yoğurtlu erişte yemeği geldi. Arkasından soğanlı et kavurma yendikten sonra kalkıp sedirin üzerine oturduk. Hanımlar hemen sofrayı topladılar. Ben, Şevket Ağa beni niye evine davet etti diye düşünürken, kahvelerimiz geldi. Biraz sonra ana kız da işlerini bitirip yanımıza gelince Şevket Ağa bir ayağını altına alarak, şöyle bir doğruldu; "Hocam tekrar hoş geldin, sefa getirdin. Seninle pek görüşemedik. Okula da gelemedim. Beni bağışla… Oğlum Zeki ve kızım Leyla benim dünyadaki tek varlıklarım. Dünya bir yana, onlar bir yana…

Herkesin evladı kendine kıymetli ama, benimkiler ayrı..."

Ben, bu konuşmanın sonu nereye varacak diye merakla bekliyorken…"Kızım Leyla…"

Tamam korktuğum başıma geldi, bu iş beni evlendirmeye kadar gidecek diye düşünmeye başladım.

"Kızım Leyla'nın yaşı 17 oldu…"

Ben oturduğum yerde kıvranıyor, soğuk soğuk ter döküyordum.

"Olmasına oldu da, okuması yazması yok. Öğrenemedi kızım. Okul dört yıl öğretmensiz kaldı. O zamanlar kızım küçüktü. Öğretmen olsaydı gönderecektim. Dört kocaman sene geçti. Şimdi ise büyüdü, gelişti. Evlenme çağına geldi. Bu yaştan sonra da onu kesinlikle okula o kocaman çocukların arasına falan göndermem. Oğlum Zeki ayrı.

Onu okula göndereceğim, ama Leyla'yı… Kesinlikle hayır!". Ben şaşırmıştım.

"Senden şimdi bir isteğim, daha doğrusu bir ricam var. Kızıma 3. sınıftan terk belgesi veya bir tasdikname vermeni istiyorum. İlerde belki ona lazım olur. Dediğim gibi Zeki yi de tatilden sonra okula gönderirim. Bari o okuma yazma öğrensin. Verir misin bir tasdikname hocam?"

Çok şaşırmıştım. Önce ne diyeceğimi bilemedim. Şevket Ağanın isteği olacak gibi değildi.

"Şevket Ağa, sen ne söylediğinin farkında mısın? Hiç okula gelmemiş, yüzünü bile hiç görmediğim biri için böyle bir belgeyi nasıl verebilirim? Hayır! Öyle şey olmaz! O zaman bu köydeki herkese, şurada oturan annene, babana, sana böyle bir belge vereyim, bütün herkes hemen okur yazar olsun. Öyle mi? Kusura bakma, ben böyle bir şey yapamam. Ancak bunun bir yolu var. Kızını ve oğlunu hemen, gün geçirmeden okula yollarsın. Herkes gibi okula gelir, okuma yazma öğrenir, ondan sonra böyle bir belge, hatta diploma almaya hak kazanır kızın. Hem fena mı hem kızın, hem de oğlun güzelce okuma yazma öğrenseler, gazete, kitap okusalar, dünyadan haberleri olsa... Gönder; abla kardeş birlikte gelsinler okula…Bütün gece hiç konuşmayan Leyla söylediklerimi duyunca, "Babacım ama ben de herkes gibi okula gitmek istiyorum. Ne olur bırak; ben de okula gideyim. Okumam yok, yazmam yok. Bu cahillikten kurtulayım. Bak, Fatma, Hatice, Aynur hepsi okuma yazma öğrendiler. Bir tek ben kaldım. Onlar da benim yaşımdalar, ama babaları cahil kalmasınlar diye onları okula yolluyor. Şevket Ağanın gözleri büyüdü, kaşları çatıldı.

Kızına dönerek:

"Başkaları beni ilgilendirmez. Hayır! Sen okula oğlanların arasına gitmeyeceksin.

Leyla yerinden kalktı, ağlayarak merdivenlere doğru yürümeye başladı. Annesi, Şevket Ağaya;

"Niye inat ediyorsun bey? Bırak okula gidip, okuma yazma öğrensin kız. Bizim gibi kara cahil mi kalsın? Ben onu okula götürür getiririm. İnat etme bey! Bak hoca da burada, o da dikkat eder kıza…"

"Sen karışma kadın! Sus! O kız okula gitmeyecek! Ben de okula gitmedim, okumam yazmam yok da ne oldu…? Bu köyün ağası benim bak!"

Şevket Ağanın sessiz sakin sedirde oturan babası ve annesi de onu, Kürtçe ikna etmeye çalıştılarsa da, Şevket Ağa kimseleri dinlemedi. Ben de bu konuşmalar içinde ne yapacağımı şaşırmış, odadakileri izliyordum. Bağırtılı konuşmalar biraz azalınca ayağa kalktım ve müsaade istedim. Şevket Ağa yanıma gelerek, kızı için belge istediğini tekrar ettiyse de, ben hiç oralı olmadım. Yarın iki çocuğunun nüfus kağıtlarını alarak okula gelmesini söyledim ve merdivenlere doğru yürüdüm. Sinirinden olacak beni yolcu etmeye aşağıya bile gelmedi. Eşi Fadime hanım benimle beraber, merdivenlerden indi. Aşağıda ayakkabılarımı giyerken Leyla da yanımıza gelerek;

-Öğretmenim, n'olur beni de okuluna al. Ben de öbür kızlar gibi okuyup yazmak istiyorum, diyerek annesinin boynuna sarıldı ve

sessiz sessiz ağlamaya başladı.

-Üzülme Leyla bir yolunu bulacağız, üzülme. Diyerek evden çıktım. Şevket Ağanın beni niçin evine yemeğe çağırdığını ancak şimdi anlıyordum. Buna acilen bir çare bulmalıydım…

Bu işin baskıyla zorlamayla olmayacağını hemen anlamıştım. Adamın inadı tutmuştu bir kere. Rapor tutmakla, jandarmayla, cezayla bu iş pek çözülemezdi. Tatlılıkla çözüm en akıllıca olanıydı. Şevket Ağayla ters düşmek de istemiyordum. Benim gibi tek başına yaşayan bir insanın bu dağ köyünde başına her türlü iş gelebilirdi. Okula giderken hep bunları düşünüyordum. Aklıma bazı çözüm yolları geliyordu. Belki bu düşündüklerim bir çözüm olabilirdi…

Bunları da yarın Şevket Ağa ile konuşacaktım.

Ertesi gün ders sırasında Şevket Ağa geldi. Onu da sınıfa aldım, sandalyeme oturttum. Nasıl ders yaptığımızı görmesini istiyordum. Leyla nın arkadaşları Fatma, Hatice ve Aynur üçü yan yana aynı sırada oturmuş ders yapıyorlardı. Şevket Ağa nın gözü devamlı olarak büyük kızların üzerinde, onları izliyor, erkek öğrencilere bakıyor, neler yaptıklarını uzaktan takip ediyordu. Bütün öğrenciler derslerine dalmışlar, kendi işleriyle meşgul, kimse kimseyle ilgilenmiyordu…

Biraz sonra çocukları tenefüse çıkardım.

Şevket Ağa ile sınıfta yalnız kaldık.

Dün akşamki siniri geçmiş, güler yüzle:

"Hocam buyur Zeki ile Leylanın nüfüs kağıtlarını getirdim." Çocukların kimliklerini açıp bir baktım ki, Zeki 7 , Leyla ise, 11 yaşında görülüyor. Kimliklerine göre ikisinin de okula gelmesi mecbur. Köydeki hemen hemen bütün çocuklar gibi onların da kimlikleri geç çıkarılmış. Şevket Ağa bunu çok iyi bildiği için;

"Hocam bu tarihler çocukların gerçek yaşları değil. Kimlikleri geç çıkarıldığı için öyle!"

"Tamam ama bu yaşta ki çocukların okula gelmesi şarttır. Ama ben senin kızın için bir çözüm buldum. Tabi sen de istersen. Fadime hanımın da okuma yazması yok, değil mi? Tatilden sonra Zeki zaten okula gelecek. Leyla'yı okula yalnız göndermek istemiyorsun. Leyla da annesi ile beraber okula gelsin. Okulda onunla beraber annesi de okuma yazma öğrensin. Yan yana otursunlar. Okul bitince de beraberce evlerine gitsinler. Ne dersin Şevket Ağa? Bence bu en iyi çözüm olacak." Şevket Ağa'nın yüzü biraz yumuşar gibi oldu. Biraz düşündü. Sonra yüzünde sevinçli bir ifade ile bir elini omuzuma koyarak,

"Yamansın be hoca! Bak bu benim hiç aklıma gelmemişti. Bundan daha iyi bir çözüm de olamaz. Bravo valla sana. Ben

gidip bu güzel haberi annesine ve Leyla'ya bildireyim..." diyerek sevinçle okuldan çıktı karların içinde koşar adımlarla uzaklaştı.

Gecenin Karanlığında

Leyla'nın okula gelme işini tatlılıkla çözdükten sonra, yarı yıl karne tatiline gitmek için gün sayıyordum. Öğrencilerin karnelerini yazmak oldukca zamanımı alıyor, okuldan sonra geç vakitlere kadar çalışıyordum. Nihayet karnelerin yazma işi bitti. Günlerden perşembeydi. O akşam Hacı Musa'lara gitmek istedim. Çünkü onlar bana gelmişler, fakat ben onlara gidememiştim. Hem bir çaylarını içer, biraz sohbet ederiz, vakit geçer diye düşündüm. İstanbul'dan gelirken getirdiğim, içine üç büyük pil alan bir el fenerim vardı. Onu alarak okuldan çıktım. Gecenin geç saatleri değildi henüz. Gök yüzü bulutsuz ve açıktı. Binlerce irili ufaklı yıldızın altında, bembeyez kalın bir kar örtüsüne bürünmüştü köy. Birkaç solgun ışığıyla ilk geldiğim geceki gibi hayal meyal görünüyordu. Etrafta derin bir sessizlik vardı. Karların üzerinde yürürken ayakkabılarımın karda çıkardığı gıcırtılı ses ile nefes alıp verişimden başka bir ses de duyulmuyordu. Hacı Musa'nın evi köyün karşısında ve

okula en uzak olan evlerden biriydi. Sıfırın çok altında bir soğuk vardı. Herkes erkenden evine çekilmiş...

Tam bu sırada yakınlarda bir köpek var gücüyle havladı. Ona uzaklardan bir kaç köpek de cevap verdi. Ben aynı adımlarla yürürken, 5-6 metre ilerimde, el fenerinin aydınlattığı alana giren kapkara bir şeyin geldiğini gördüm. Bunu önce karların içinden koşan bir köpek falan sandım. Bir an durdu, bana doğru baktı, el fenerinin ışığında parlayan iki göz ile ağzının iki yanından dışarı uzamış iki diş gördüm. Ağzından burnundan soğuk havanın saydamlığına derin buharlı nefes bırakıyordu. Göz göze geldik. Kapkara uzun kıllarına karlar yapışmıştı. Bacakları kısa olduğu için, karların içinde hızlı da hareket edemiyordu. Arkasından daha küçük olan bir kaç tanesi daha gelip durdular. Şimdi hepsini el fenerinin ışığında daha iyi görüyordum. Sanıyorum arkadan gelenler öndekinin yavrularıydı. Bunlar köylülerin ava çıkıp günlerce izini sürdüğü, vurmak için can attıkları yaban domuzları idi...

Ne yapacağımı şaşırmıştım. Hayatımda ilk kez yaban domuzu ailesine rastlamıştım. Hem de gece karanlığında. Hala önümde duruyorlardı. El fenerinin ışığını öndekinin gözlerinden ayırmıyordum. Yavaş yavaş geri gitsem mi diye düşünürken, öndeki tekrar yavaş yavaş yürümeye başladı. Arkadakiler de onu

takip ettiler. Sonra hızlanarak okulun arkasındaki tepeye doğru koşturup gözden kayboldular. Bu arada köpekler de domuzların kokusunu almış olacaklar ki, durmadan havlıyorlardı. Heyecanım yatıştıktan sonra, tekrar yürümeye başladım. İkide birde dönüp dönüp arkama bakarak köyün içine girdim. Köpek havlamaları da kesilmişti.

Hacı Musa'nın evine geldim. Küçük bir köy eviydi Hacı Musa'nın evi. Etrafı temiz, bahçeli, beyaz badanalı, yeşile boyanmış giriş kapısının yanında iki küçük penceresi vardı. İçerden pencerenin önüne bir lamba konmuştu. Bu lambanın anlamını artık öğrenmiştim. Bu akşam burada toplanılıyor demekti. Kapıyı genç biri açtı. Hacı Musa'nın damadıymış. Oturma odasının önü ayakkabı doluydu. Demek ki içerde hayli kalabalık vardı. Selam vererek içeri girdim, her zamanki gibi burası da sigara dumanından göz gözü görmüyordu. İçerdekiler geldiğimi görünce ayağa kalkıp selamladılar. Dumandan hala odada kimlerin olduğunu seçemiyordum. Hacı Musa hemen yerinden kalkarak kapıya doğru geldi, bana kendi yerini vermek için beni, Şevket Ağa'nın yanına götürdü. Şevket Ağa'nın öbür yanında da muhtar oturuyordu. İkisinin arasında gösterdiği yere geçip oturdum. Köy yerinde adettir: Yeni gelene herkes gelenin

adıyla tek tek merhaba der. Yeni gelen de her birinden tek tek selam alır. Herkesle selamlaştıktan sonra, hal hatır soruldu, havadan sudan konuşuldu ve mevzu hemen Şevket Ağa'ya getirildi. Şevket Ağa, her halde kızının okul işini benden önce orada anlatmış olacak ki, köylüler bu işin tatlılıkla çözülmesine çok sevindiklerini ve beni takdir ettiklerini anlattılar. Şevket Ağa herkesin önünde bana bir defa daha teşekkür etti ve kızını ancak annesi ile okula göndereceğini söyledi. Biraz sonra bana kapıyı açan damat, tepsi içinde bir bardak çay ile, küçük bir kase içinde, çayı kırtlama ile içmek için, akide şekeri getirdi.

Muhtar:
"Hocam görmeyeli nasılsın?"
"Çok şükür iyiyim, ama biraz önce bir korku yaşadım."
"Hayırdır ne oldu?" deyince odada derin bir sessizlik oldu.
"Buraya gelirken yaban domuzları çıktı önüme."
Şevket Ağa:
"Sen ne yaptın hocam karşılaşınca? Saldırdılar mı sana?"
"Hayır saldırmadılar, bir an önümde durdular, durdular, sonra okul tarafına gittiler. Galiba yavruları da vardı." dedim.
"Şansın varmış. Karınları açsa insana da saldırır onlar. Ucuz kurtulmuşsun onlardan."

"Benim elimde el feneri vardı. El fenerinin ışığını devamlı olarak gözlerine tuttum. Sanırım el fenerinin ışığından beni pek göremediler."

Hacı Musa:

"Yaban domuzları ışıktan hoşlanmazlar, daha doğrusu kuvvetli ışık onlarda geçici bir körlük yapar. Seni görememişler. En doğru olanı yapmışsın. Geçmiş olsun hocam! Köyünüze geldim de yaban domuzu görmedim demezsin artık!"

O gece benim bunu söylememle zaten konuşmak için konu arayan köylülere bir malzeme çıkmıştı.

Bütün gece yaban domuzları konuşuldu. Kime saldırıldı, kim yaralandı... Neyi severler, neyi sevmezler... Yaban domuzları hakkında bayağı bilgi sahibi oldum...

Bu konu bitince yine ilgi odağı ben oldum. Muhtar sordu, diğerleri de dinledi...

"İstanbul'a ne zaman gidiyorsun hocam?"

"İşlerimi bitirirsem pazar veya pazartesi olabilir."

"Trenle mi gideceksin?"

"Evet, buradan Refahiye'ye oradan otobüsle Erzincan'a, oradan trenle İstanbul'a…

Muhtar:

"Neden yolunu uzatıyorsun? Daha kısa bir yol varken…"

"Nasıl kısa bir yol? Başka yol mu var?"

"Tabii var hocam! Ben Ankara'ya giderken buradan yürüyerek Kemah yoluna çıktım.

Tekçam'da bir jandarma karakolu var. Oradan geçen kamyonlardan birine binip Kemah'a gittim. Oradan da Ankara'ya. Ankara'dan trenle ver elini İstanbul! Sen de öyle yapabilirsin. Böylesi senin için daha kolay olur."

Hiç denememiştim ama, muhtarın dediği gerçekten de akla yatkın, daha kısa bir yoldu. Herşeyi sormak gerekiyordu. Daha işin çok başındaydım. Bu tür faydası da oluyordu bu toplantıların.

Ben de muhtarın dediği gibi gidecektim İstanbul'a...

İstanbul'a Yolculuk

Kar kesilmişti, ama uzun zamandır hava sıfırın çok altlarında gittiğinden, masmavi gökyüzünün altında beyaza bürünmüş doğa aynı duruyordu. Güneş de bu beyazlığı cömertce aydınlatıyordu. Ağaçların dalları donmuş, sanki hepsi beyaz bir boya ile boyanmıştı. Köyümüzden diğer çevre köylere ve ilçeye giden yolların sağında ve solunda birer metreye yakın kalınlıkta kardan bir duvar oluşmuştu. Karların üstü güneşin etkisiyle erimiş, daha sonra da donarak buz tutmuş kalın bir buz katmanı oluşturmuştu. Bu donmuş tabakanın altı kar olsa da, üzerinde yürümek ve hatta atlar ile gezinti yapmak bile mümkündü. Bir metre karın üzerinde bu buzlanmadan dolayı karlara batmadan yürüyebilirdiniz. Bu soğuk ama güneşli havanın insan cildi üzerinde de büyük etkisi vardı. İki üç saatlik bir yürüyüş sonucu sanki kumsalda saatlerce yatmışınız gibi yüzünüz bronzlaşır, aynaya bakınca kendinizi zor tanırdınız…

İşte böyle bir havada, tatilin ilk pazar günü okulu kapatıp, ilçeye giden bir kaç kişi ile beraber yaya olarak yola çıktık. Tarlaların tepelerin üzerinden ilçeye doğru uzanan bir patika oluşmuştu. Yolda başka köylere giden ve karşıdan gelen insanlar da vardı. Bazıları at veya eşeklerine çuval veya sepetlerini yüklemişler,

ilçeye ya da başka köylere gidiyorlardı. Biraz sonra tamamen donmuş bir derenin üzerinden geçtik. Benimle birlikte yola çıkan iki kişi vedalaştılar, ilçeye doğru yol değiştirip ayrıldılar. Ben Tekçam istikametine doğru bir saat kadar daha yola devam ettim. Nihayet küçük bir taş bina göründü. Burası muhtarın dediği jandarma karakoluydu. Önünden, Refahiye – Kemah karayolu geçiyordu. Şosenin karları temizlenmiş ve açıktı ama yol bomboştu. Ne gelen vardı ne de giden... Biraz sonra biri yaşlı kadın iki kişi daha geldi. Onlar da Kemah'a gideceklermiş. Yarım saat kadar daha soğukta bekledikten sonra Refahiye tarafından gelen bir kamyon göründü. Kamyona el sallayıp durdurduk. Ben kamyonun önüne binmeyi tasarlarken, ön tarafta üç dört kişinin sıkış sıkış oturduğunu gördüm. Kamyon sürücüsü inerek, önce paraları topladı, sonra da kamyonun arka kapağını açtı. Kasanın üzerine örtülmüş olan kalın brandayı kaldırdı. Gözlerime inanamadım. Kamyonun arka kasasında soğuktan birbirine sokulmuş on beş kişi daha vardı. Yaşlı kadını ve adamı da ite kaka kamyonun arkasına bindirdikten sonra ben de bindim. Kamyon sürücüsü önce kalın brandayı üstümüze örttü, sonra arka kapağı kapattı. Kamyondaki yolcularla kamyonun kasasında üstümüzde kalın branda, yarı karanlık içinde yola çıktık. Çıktık çıkmasına da asıl zorluk o zaman başladı. Yollar

bozuk olduğu için, hepimiz kamyonun içinde bir oraya, bir buraya savrularak gidiyorduk. Arada sırada kamyona inen binen oluyor, biraz önce yaşadıklarımız aynen tekrarlanıyordu.

Bir ara kamyon hızını daha da arttırdı. Bozuk yolda daha çok sarsılınca, benimle birlikte kamyona binen yaşlı kadın, yanındaki adama öfkeyle:

"Şu şöföre söyle de daha yavaş gitsin. İçimiz dışımıza çıktı. Her tarafım ağrıyor…" diye bağırdı.

Bunun üzerine adam emekliye emekliye gidip kasa ile kamyonun arasındaki küçük cama eliyle vurdu.

Kamyon durdu. Şöför biri inecek diye, kamyondan indi, önce kamyonun arka kapağını açtı, sonra brandayı kaldırarak "Haydi kim inmek istiyorsa burada insin. Bir daha durmam!"

Yaşlı kadının yanındaki adam:

"İnen falan yok. Yavaş git kardeşim. İçimiz dışımıza çıktı. Acelen ne?"

Şöför buna kızarak cevap verdi:

"Beğenmeyen taksi tutar, gideceği yere gider. Kamyonla yolculuk bu kadar. Binmeseydiniz. Sizi kimse zorla bindirmedi ya!" diye meydan okudu.

Kamyondakiler de şöföre söylendiler ama, şöför sinirli sinirli brandayı çekti, hızla arka kapağı kapattı. Yine bildiği gibi

yoluna devam etti. Neyse akşam hava kararırken kazasız belasız Kemah'a geldik. Kamyonun kasasında soğuktan donacak gibi olmuştum. Ayağım, bacağım uyuşmuş, belim bırkım ağrımıştı. Yalnız ben değil kamyonun kasasından inen herkes ayağını, bacağını, sırtını ovuşturuyordu. Bence Kemah bizim köyden de soğuktu. Keskin bir soğuk vardı. Benimle beraber bir kaç kişi daha istasyona doğru yürüdük. İstasyon çok küçüktü. Açık sarı renkte, yer yer boya ve sıvaları dökülmüş, bakımsız bir binaydı. Burada da elektrik yoktu. Bekleme salonuna girdik. Tren akşam saat altıda gelecekti. Trenin gelmesini burada bekleyecektik. Bekleme salonunun orta yerinde kocaman bir soba, harıl harıl yanıyor, salondaki bir kaç kişi de ellerini, ayaklarını sobaya doğru uzatmışlar, ısınıyorlardı. İçerisi sıcacıktı. Kamyon yolculuğundan sonra sıcak öyle güzel geldi ki… Bekleme salonunun bir tarafında önü demir parmaklıkla kapatılmış bir bilet gişesi vardı, ama parmaklığın arkasındaki küçük gişe penceresi kapalıydı. Salonun duvarlarına monte edilmiş olan tahta banklarda bir kaç kişi upuzun yatmış uyuyorlardı. Sobanın etrafındaki sandalyelerde oturanlardan biri;

"Tren 6 saat tehirli." dedi.

Yani saat 6 da gelecek olan tren, gece saat 12 de gelecekti...

Şaşırmıştım... Çaresiz Ben de herkes gibi burada bekleyecektim.

Bir başkası:

"Bu gelecek olan tren bu gün saat 3.00'te burada olacaktı. Doğuda kardan yollar kapanmış, açmaya çalışıyorlarmış… Biraz önce istasyon görevlisi söyledi…

Karnım acıkmıştı. Hatta o soğuğa rağmen susamıştım da. Bir lokanta bulmak için dışarı çıktım. Görünürde lokanta falan yoktu. Trene daha çok vakit olduğu için acele etmiyordum. Sorduğum biri, lokantaların çarşı içinde olduğunu söyledi. Zehir gibi soğukta üşümemek için ellerim cebimde, boynumu omuzlarımın arasına çekmiş bir şekilde hızlı hızlı yürüyor, lokanta arıyordum. Gördüğüm ilk lokantaya girip karnımı doyurdum. Daha sonra tekrar istasyonun bekleme salonuna geldim. Salon hala sıcaktı. Tam üzerimdeki kabanı çıkartırken, istasyon sorumlusu salondan içeri girdi;

"Arkadaşlar burayı boşaltalım. Tren 18 saat gecikmeli. Ancak yarın öğlen saat 12 de gelecek. Burayı hemen boşaltalım, salonu kilitleyeceğim. Kusura bakmayın. Herkes başının çaresine baksın.‘‘

Bir kaç kişi;

"Bu soğukta nereye gideriz? Bırak da bari burada geceleyelim."

Diye yalvarırcasına rica ettiler.

"Hayır bu mümkün değil. Çünkü burası bir istasyon, otel değil… Biraz ilerde bir otel var. Yarına kadar orada yatın, kalkınca da buraya gelirsiniz. Haydi şimdi burayı boşaltın, kapıyı kilitleyeceğim..."

Hepimiz bu konuşma üzerine istemeye istemeye yerimizden kalktık, hiç tanımadığım bu insanlarla buz gibi sokağa çıktık. Görevli arkamızdan istasyon kapısını kilitledi. Hafif hafif kar başlamıştı. Saat akşam 20.00'i bile değildi daha. Bir kaç kişi ile beraber otele doğru yürüdük. Otel denilen yerin, otele benzer bir yanı da yoktu. İki katlı, derme çatma, sıvaları dökülmüş bir binaydı. Alt kattaki pencereden ölü bir ışık sızıyordu.

Üzerinde "Istasyon Oteli" yazan kapıyı açıp içeri girdik. Otel görevlisi geldiğimizi görünce yan taraftaki kahveden çıkıp, arkamızdan o da içeri girdi. İki boş odasının olduğunu ve bir odada ancak iki, üç kişi kalabileceğimizi söyleyince çaresiz kabul ettim. Bu otelde kalma işi hiç hesapta yoktu…Otelin parasını ödeyip yukarıya odaları görmeye çıktık. Diğer iki kişi bir odada, ben de diğer iki kişi ile öbür odada kalacaktım. Odada dört yatak vardı. Pencereler küçük fakat perdesizdi. Oda buz gibi soğuktu. Soba falan da yoktu. Sabaha kadar bu otel odasında donacaktık… Artık battaniyenin altına

soyunmadan tek ayakkabılarımı çıkarıp yatacaktım…Odanın duvarındaki bir çiviye bir gaz lambası asılmıştı ama lamba, islenmiş kapkara camından odayı pek aydınlatamıyordu. Nasıl olsa bir gece yatacağım diye artık hiç bir şeyi dert etmiyordum. Her şeyi oluruna bırakmıştım. Öbür iki kişi odaya küçük bir valiz bırakıp çıktılar. Camdan dışarı bakmak istedim ama, camlar daha şimdiden buz tutmuştu. Dışarısı görünmüyordu. Gece çok zor geçecek diye düşündüm. Kafama yün şapkamı, boynuma atkımı, elime de eldivenlerimi giyip merdivenlerden aşağı indim. İki üç kişi daha gelmiş boş oda soruyordu. Beni gören otelci;

"Abi, arkadaşlar da oda arıyorlar. Yarın gelecek olan trene bineceklermiş. Birini sizin odaya, iki arkadaşı da yandaki odaya vereceğim. Odayı kilitlemedin değil mi?"

"Hayır kilitlemedim ama oda buz gibi. Sabaha kadar donarız…"

"Ben size birer tane daha battaniye veririm, üşümezsiniz." Çaresiz, tamam, diyerek lapa lapa karın altında, yandaki kahveye doğru yürüdüm. Hem sıcak bir çay içer, hem de ısınırım dedim. Kahvenin içi hınca hınç doluydu. Yer yok gibiydi. Kahveci hemen bir sandalye getirip dört kişinin oturduğu bir masanın yanına koydu. Masadakilerle selamlaşıp, bir çay söyledim. Yanlarına oturduğum insanlar Kemahlıymış.

Kahveye yakın bir evde oturuyorlarmış. Bir tanesi demiryollarında makascıymış. Elindeki uzun demir levye ile tren raylarını sağa sola çekerek trenin yolunu belirliyormuş. İstanbul treni tehir yapınca o da kahveye gelmiş… Trenin bu kadar tehir yapmasının sebebini o adama sordum. Verdiği cevap çok ilginçti:

"Şimdi doğuda kış çok daha serttir. Sıcaklık, -20 , -25 derecelere kadar düşer. Bu lokomotifler için bir tehlikedir. Lokomotifler su buharı ile çalıştıkları için belirli yerlerde harcadıkları suyu almaları gerekir. Lokomotiflere su veren borular da soğuktan donduğu zaman bazen su bulunamaz. Bir yerlerden su bulunup gelene kadar çok zaman geçer. Yahutta kar ve buzların temiz olanları eritilir veya doğrudan kazanın içine atılır. Çok zaman da dağlardan demir yoluna çığ düşer. Çığ düşmesine de trenin kendisi sebep olur. Raylarda çıkardığı ses, öttürdüğü düdük, hep bunlar çığ düşmesine sebep olur. Yol kapanır. Yol, ya insan gücüyle, ya da kar makinalarıyla açılmaya çalışılır. Tren Erzurum'dan çıktıktan sonra yola çığ düşmüş. Yolu kapatmış. İçi insan dolu… Mahsur kalmışlar…Yolu açmaya çalışıyorlar. İnşallah yarına kadar açılır…"

Yeni bir şey daha öğrenmiştim. Önceleri bu kadar geciktiği için trene kızmıştım ama, şimdi mahsur kalan insanların bir an önce

kurtulmaları için dua ediyordum. Biz en azından burada başımızın derdine çare buluyorduk. Ya o dağ başında mahsur kalanlar!

İkinci bardak çayı da içtikten sonra ısınmıştım. Kahveciye iki çayın parasını ödeyip kahveden çıktım. Kar yağışı daha da çoğalmıştı. Yerde ayak bileklerine kadar kar olmuştu bile. Çok zor geçen günün yorgunluğunu atmak için kahvenin yanındaki otele girerek, yukarı çıktım, odanın kapısını yavaşça açıp içeri girdim. Benim kendime ayırdığım pencereden uzak olan yatağa başka biri çoktan girip yatmış, hafif hafif horluyordu bile. Diğer yataklara da öbür oda arkadaşlarım girip yatmışlardı. Çaresiz camı donmuş pencerenin yanındaki yatağa, sadece ayakkabılarımı çıkartarak girip uzandım. Otelcinin getirdiği ikinci battaniyeyi de kafamın üzerine kadar çektim. Yorgunluğum ancak yatınca belli oldu. Her tarafım ağrımıştı. Tam uyumak üzereydim ki, boynumda bir şeyin yürüdüğünü hissettim. Gayri ihtiyari elim boynuma gitti. Karanlıkta iki parmağımın arasına aldım ve ne olduğunu anlamak için biraz sıktım. Sen misin sıkan. Leş gibi pis bir koku yayıldı. Meğerse, parmaklarımla sıkıp öldürdüğüm iri bir tahtakurusuymuş. Yataktan fırlayıp kalktım. Ayakkabılarımı giydim. Her taraf zifir karanlık. Ellerimi yıkayacağım su yok. Tuvalet nerde? Gece

yarısı odadan dışarı çıktım. Aşağıya indim, otelciye sorucam. Otelci yok… En sonunda sokakta otelin önündeki karlarla ellerimi yıkadım ama, o pis koku çıkmamış, tahtakurusunun kokusu hala burnuma geliyor... Anlaşılan bu gece sabaha kadar uyku yok. Tahtakuruları ile savaşacaktım. Tekrar yukarı odaya çıktım. Karanlıkta yatağın içinde gördüğüm iki tahtakurusunu da elimin tersiyle iterek yere attım. Ayakkabılarımı çıkardım ve herşeyi göze alarak yatağa girip yattım. İçime bir evham girmişti. En ufak bir hareketi tahtakurusu olarak algılıyordum. İçim geçmiş uyumuşum…Ne kadar zaman geçti bilmiyorum, bir gürültü ile uyandım. Nasıl bir gürültü, tarifi imkansız…Aynı beton delen matkap makinası. Duvarın yanında yatan ve başı benim tarafıma dönük olan oda arkadaşım bir horluyor ki, olamaz böyle bir horlama. Adamın sanki ciğerleri ağzından dışarı çıkacak… Öyle bir horultu...Uyumak mümkün değil. Başımı ayak ucu tarafına koydum ama o da fayda etmedi. Baktım ki olacak gibi değil, adamın yatağını salladım, sesi biraz azalır gibi oldu ama, iki dakika geçmeden horlamaya devam… Bu arada odada yatan iki kişi de uyanmış, karanlıkta birbirlerine bir şeyler söylediler. Bir tanesi kalkarak horlayan adamın yanına gitti, onu dürterek uyandırdı. Odaya sessizlik hakim olunca biz de uyuma fırsatı bulabildik. Yorgunluktan nasıl uyuduğumu ben

de bilmiyorum. Odadaki gürültülere uyandım. Sabah olmuş. Herkes kalkmış, battaniyelerinin altında soğuktan ellerini oğuşturup ısınma hareketleri yapıyorlar. Üstümü çıkarmadan yattığım için hiç üşümemiştim. Ben de yatakta doğruldum. İlk iş olarak elimi kokladım. Elim hala tahtakurusu kokuyordu. Dışarısı alaca karanlıktı. Saat sekize geliyordu. Gecikme olmazsa trenin gelmesine daha dört saat vardı. Dün gece karanlıkta göremediğim tuvalet koridorun en sonundaymış. Tuvalette elimi yüzümü yıkadım, saçlarımı taradım. Fakat kafamda saçlarımın arasında hafif bir kaşıntı başlamıştı. Pek önemsemedim. Yanımda getirdiğim çanta valiz gibi bir şeyim olmadığı için, otelden ayrılıp, dün akşam yemek yediğim lokantaya daha sonra da kahveye gittim. Dün akşam yağan kar her tarafı iyice kapatmıştı. Saat 11'e doğru istasyona geri geldim. Ortadaki soba yine yanıyor, etrafındakiler de ısınıyorlardı. Bilet gişesi açılmış, önünde de bir kaç kişi duruyordu. Bilet almak için gişeye yaklaştım. Önümde duranlar dün akşam aynı odayı paylaştığım insanlardı. Sıra bana geldi. Bilet almak için başımı küçük pencereye yaklaştırınca, gişenin arkasında, dün akşam kahvede tesadüfen beraber oturduğumuz makascıyı gördüm.

"Kolay gelsin…Sen burada ne yapıyorsun? Sen makascı değil miydin?"

"Evet. Makascıyım. Dün gece istasyon görevlisinin karısı hastalanmış, hastaneye gittiler. Burayı da bana bıraktı."
"Geçmiş olsun! Bu soğukta hasta olmamak elde değil ki…"
"Nereye gideceksin?"
"İstanbul'a ikinci mevki bir bilet istiyorum." dedim ve parayı uzattım.
"Nihayet trenin geliyor. 15 dakikaya kadar burada olacak. Sana iyi yolculuklar." Diyerek biletimi ve paramın üstünü geri verdi. İstanbul biletimi alıp iç cebime koyduktan sonra arka kapıdan çıkıp treni beklemeye başladım. Bu arada başım yine hafif hafif kaşınıyordu. Kar dinmiş, güneş çıkmıştı. Gökyüzü masmaviydi. Dün geceki kar yağışından demir yolu görünmez olmuş, belli belirsiz bir düzlük halinde uzanıp gidiyordu. Karşı tepedeki çam ağaçları sessiz bir beyazlık içinde hayatlarından memnun görünüyorlardı. İstasyonun solunda ve 200 metre kadar uzaklıkta bir tünel vardı. Tren bu tünelden çıkıp, istasyona gelecekti. Benimle beraber treni bekleyenler de sabırsızlanarak ellerini birbirine sürtüyor, durdukları yerde ısınmak istiyorlardı. Nihayet çok uzaklardan trenin ıslık çalar gibi ince ve keskin acı düdüğü duyuldu. Tren geliyordu. Treni bekleyenler hareketlendiler. Torbalarını, çantalarını ellerine alıp, trene

binmeye hazırlandılar. Treni görmüyorduk ama, tünelin içinden sesi geliyordu. Ses çoğaldı, çoğaldı. Tren tünelin içinde hayal meyal göründü. Tünelden çıkar çıkmaz önce kapkara bir duman tünelden dışarı fırladı. Kara lokomotif bembeyaz karların arasında bacasından kapkara dumanlar savuran kocaman bir canavar gibi görünüyordu. En önünde, raylar ve ön tekerlekler arasındaki geniş açılı üçgen kar küreyicisi karları sağa sola atarak rayları açıyordu. Daha sonra kısa bir düdük daha çaldıktan sonra, yan taraflarından buharlar çıkararak, kızgın bir canavar gibi yanımızdan geçti ve biraz ilerde durdu. Bir kaç kişi indi. Benimle birlikte treni bekleyenlerle beraber nihayet trene bindik. Yine ikinci mevki bilet almıştım. Bu sefer tahta kanepeli kompartımanların çoğu boştu. Boş bulduğum bir kompartımana girdim ve gidiş istikametine doğru cam kenarına oturdum. Çevrenin kar altındaki bu güzelliğine hayran kalmıştım. Dağlar, tepeler, ağaç ve ormanlar bembeyaz kar altında sihirli bir görünüme bürünmüşlerdi. Trene bindiğim yarım saati bulmuştu ama, tren hala hareket etmiyordu. Bir saate yakın bir zaman bekledikten sonra, yan taraftaki raylara karşı yönden bir yük treni geldi. Biraz sonra da biz hareket ettik.

Tren bir süre Fırat nehrinin kenarından gitti. Daha sonra gürültüyle bir köprünün üzerinden geçti. Şimdi görünüm daha

da güzelleşmişti. Tren yolu Fırat vadisini takip ediyordu. Bulanık suyuyla delicesine akan Fırat'ı artık daha ayrı bir gözle izliyordum…Tabiat gerçekten de çok güzeldi. Tren pek fazla hızlı da gitmiyordu ama en azından hareket halindeydik, ilerliyorduk. Kompartımanda huzur vardı. İçerisi sıcaktı. Kafamın kaşınması geçmemiş, aksine daha da çoğalmıştı. Durup durup tırnaklarımla kafamı kaşıyordum. Uzun bir zaman kompartımanda yalnız oturdum. Bir ara sürgülü kapıyı açarak kondüktör içeri girerek biletime baktı;

"İstanbul'a mı yolculuk?"

"Evet, 15 tatile gidiyorum. İstanbul'a ne zaman varırız?"

"Bir aksilik olmaz, kar yolları kapatmazsa, ancak pazartesi günü sabaha karşı…" diyerek tekrar geldiği gibi kompartımandan dışarı çıktı, gitti.

Çetinkaya'ya yaklaşıyorduk. Akşam olmuştu. Artık dışarıyı göre- miyordum. Trenin ikinci sınıf tahta kanepeleri çok rahatsızdı ama biraz uyumak için kanepenin üzerine ayaklarımı uzatıp yattım. Ne kadar zaman geçti bilmiyorum, birisinin omuzumdan dürtmesi ile uyandım. Kompartıman bir sürü insanla dolmuştu. Toparlanıp yerime oturdum. Dört çocuklu bir aile kompartımana girmişler, bavullarını raflara yerleştirmişler, ben yorgunluktan hiç birşey

duymamışım…Çetinkaya'ya gelmişiz. Başka bir trenin yolcularını da bu trene vermişler. Kompartımana yeni gelen aile de Kayseri'ye gidecekmiş. Bey orta yaşta bir banka müdürü, karısı da benim gibi bir öğretmenmiş. Okul tatilinde, Kayseri'de oturan anne ve babalarını ziyarete gidiyorlarmış. Burada da iki saat kadar bekledikten sonra tren hareket etti. Şimdi Kayseri'ye doğru yol alıyorduk. Yol arkadaşlarım çok kibar insanlardı. Adam pek konuşmuyordu, ama meslektaşım olan karısı ile okullarımızdan, öğrencilerimizden güzel bir sohbete başladık. Çocukları uykuya daldığı için sessiz sessiz anlatıyordu. Görevli olduğu ilçeyi, çalışmalarını anlattı. Bu arada devamlı olarak başımı kaşımam, dikkatini çekmiş olacak ki; yüzüme bakıp, hafifce gülümseyerek;

"Öğretmen bey kusura bakmazsan sana bir şey sormak istiyorum..."

"Buyrun hocanım, sorun!"

Ben okulumla ilgili bir şey soracak diye düşünürken o;

"Afedersin… Sürekli başını kaşıyorsun da...yoksa!.."

Utanarak bir kadına bir de kocasına baktım. Yüzümün kızardığını hissediyordum. Çok utanmıştım. Öğretmen hanım ve kocası da bana bakıyorlardı. Ama yüzlerinde aşağılayıcı bir ifade yoktu.

"Kusuruma bakma… Seni utandırmak istemedim… Bu şekil baş kaşınmaları biz öğretmenlerin en büyük sorunlarımızdan biri… Beni ablan yerine koy! Sana bir şey soracağım... Okulunda başında bit olan öğrencilerin var mıydı?"

"Bilmiyorum… Varsa bile, ben bu güne kadar hiç bit görmedim ki, nereden bileyim… "
Öğretmen Hanım yavaşca yerinden kalkarak yanıma geldi. "Müsaade edersen saçlarının arasına bakabilir miyim?" Şaşırmıştım…
Bir ona, bir de kocasına baktım. Kocası gözleriyle ve başını hafifce öne eğerek olur işareti yaptı.
"Ben okulda haftada bir öğrencilerimin saçlarına bakar, bit kontrolü yaparım. Geçen sene öğrencilerimden, önce bana, daha sonra da eşime ve çocuklarıma bit geçmişti...
Zor bir durum! Biliriz..."
İçimi korku kapladı. Bitlenmiştim sanırım...
"Hocanım zahmet olmazsa buyrun, bakabilirsiniz." dedim. Şaşırma sırası şimdi hocanıma gelmişti…
"Ooo… Saçlarının içi bit dolu… Yumurta bile bırakmışlar… Ne zamandan beri böyle kaşıntı var?"

"Bu sabah başladı. Daha önce hiç yoktu..."

"Dün gece treni beklerken bir otelde yattığını söyledin. Otel temiz miydi bari?"

"Pek temiz sayılmazdı. Çünkü sabaha kadar tahtakuruları ile boğuştum..."

Bak bunu hiç düşünmemiştim. Evet otel hiç de temiz değildi. İçime bir tiksinti girmişti…Keşke o otelde yatmasaydım. Ama artık olan olmuştu. Şimdi bundan nasıl temizleneceğimi düşünmeliydim.

"Ne yapmalıyım hocanım? Bana bir akıl verin. Bu lanet bitlerden nasıl kurtulacağım?"

"Yapacağın en akıllıca iş, ilk fırsatta saçlarını kısacık kestirmek. Çünkü saç biti kısa saçta barınamaz. Senin saçların da biraz uzun…"

Ne yapacağımı şaşırmıştım. Artık İstanbul'a kadar böyle gidip, rastladığım ilk berberde traş olacaktım. Başka çarem de yoktu. Tren Kayseri'ye yaklaşıyordu. Yol arkadaşlarım önce çocuklarını uyandırıp, üstlerini giydirdiler, bavullarını yukardaki raflardan indirdiler. Ben de onlara yardım ettim. Bu arada tren düdük çalarak, yavaşlamaya başlamıştı. Ben de onlarla beraber iniş kapısına doğru yürüdüm. Tren de Kayseri garına girmiş, durmak üzereydi. Biraz sonra tren durdu. Hocanım, eşi ve

çocukları indiler. Bana:

"Haydi yolun açık olsun… Güle güle git…Dediklerimi sakın unutma!" diyerek uzaklaştılar. Arkalarından el sallayıp ayrıldım. Kayseri garına tam on saatte gelmiştik. Saat on olmuştu. Trenin yanında dolaşan ve börek çörek ve hatta sıcak çorba satan insanlar vardı. Karnım çok acıkmıştı; ama alacağım yiyeceklerden bir de barsaklarımı da bozarsam, kalan yol çekilmez olur, düşüncesiyle bir şey almayı da pek istemiyordum. Ben açık camdan bakarken, dışarıda önüme yaşlı bir kadın geldi. Başını bana doğru kaldırarak, koluna takılı olan sepetini gösterdi.

"Evlat…Taze börek var. Ellerimle yaptım. Peynirli var, kıymalı var, ıspanaklı var…Sıcacık…İster misin. Vereyim mi? Açlıktan ağzım sulandı, "Ver teyzecim ver. Hepsinden birer tane ver. Ama iyice sar. Kapının oraya getir, ben oraya geliyorum." dedim. Kadın börekleri getirdi. Böreklerin yağı, paket ettiği kağıda kadar geçmişti. Gerçekten de börekler sıcaktı ve tadı da çok güzeldi. Çoktandır böyle güzel ev börekleri yememiştim. Hemen bitti. İki tane daha almak istedim ama kadını göremedim. Zaten biraz sonra da tren acı acı düdüğünü öttürerek hareket etti. Tekrar İstanbul'a doğru gitmeye başladık. Kayseri'den de çok binen olmuştu. Ben yerimde otururken

kompartımanın sürgülü kapısı açıldı.

"Burası boş mu, girebilir miyiz?" diyerek gayet kibarca soran orta yaşlı bir kadın ile kucağında bir bebek olan daha genç bir kadın kapıda duruyorlardı.

"Boş. Buyrun. Oturabilirsiniz." diyerek hemen yerimden kalktım, ellerindeki yüklerini üst raflara yerleştirdim. Hoşlarına gitmiş olacak ki, ikisi birden;

"Teşekkür ederiz, zahmet oldu!" diyerek karşımdaki kanepeye oturdular.

Orta yaşlı olan kadın, genç olanın elindeki bebeğin yatması için, getirdikleri çantadan bir battaniye çıkararak kanepeye serdi, yatak yaptı. Bebeği de üzerine yatırıp üstünü güzelce örttü. Bebek uyuyordu. Ailem olmadığı için bu görüntüleri neredeyse unutmuştum. Anne elleri, sevecen eller... Bebeğe dokunuşlarını, sevgiyle usulca yatırışlarını, dikkatle izledim. İçim huzur doldu. Annem de beni böyle büyütmüştü. Şimdi Almanya'da torunlarını büyütüyor, öğretmen ettiği oğlu ise bitlenmiş başıyla İstanbul'a geri dönüyordu...

Vakit gece yarısıydı. Yorgunluktan uyuyakalmışım. Uyandığımda, bebekleri olan kadınlar inmişler, yerlerine başkaları oturmuştu. Günlerin yorgunluğu vardı üstümde. Hiç birşey duymamıştım…

Tren düdüğünü acı acı çalarak yoluna devam ediyor, ben gözlerim yarı aralık, İstanbul da neler yapacağımı, nerelere gideceğimi hayal ediyordum. Ben uzun zaman İstanbul a gelemem derken, işte beş ay sonra doğup büyüdüğüm bu şehre tekrar geliyordum. İçimde hafif bir sevinç vardı. Köyümdeki öğrencilerim tek tek gözümün önünden geçiyor, şakalarına ve bazı konuşmalarına için için gülüyordum. Trenin raylarda çıkardığı tıkıtık sesleri arasında sanki bir rüya yaşıyordum. Geçtiğimiz kar altındaki bu yerler kimbilir nereleri idi. Ama gerçek olan bir şey vardı o da yarın sabah İstanbul da olmamdı. Arada bir başım delice kaşınıyor, daldığım bu rüyadan uyanıyordum. İstanbul a iner inmez ilk işim bir berbere gidip saçlarımı kökünden kazıtmak olacaktı. Yarın kafamdaki bitlerden ve bu korkunç kaşıntılardan nihayet kurtulacaktım.

İstanbul... İstanbul...

İstasyonlar... Yerköy, Ankara, Polatlı, Eskişehir, Bilecik, Arifiye, İzmit...

Yorgun, yoksul insanlarla dolu istasyonlar... Ve nihayet ertesi gün sabah Haydarpaşa'ya geldik. Evinden ilk kez ayrılan biri için ne uzun bir süreymiş beş ay meğer. Sanki yıllardan beri uzak kalmışım gibi izledim etrafımı...

Haydarpaşa Garı, gidişimde uğurlamaya gelenlerle doluydu, şimdi de sanki yolcuları karşılamaya gelenlerle. O soğuk, donduran havalar Kemah'da, Fırat kıyılarında kalmıştı. Hava kapalıydı ve rüzgarlıydı. 1908 yılında Alman mimarisine göre yapılan ve Anadolu tren hattının başlangıç noktası olan Haydarpaşa Garı hemen denizin kenarındadır. Meğer garın içi bile deniz kokarmış. Burada alışkın burunla duymazmışız. Özlediğim o kokuyu defalarca içime çektim. Deniz kokusu...

İstasyondan kalabalığı yarıp çıktım.

Önündeki Haydarpaşa iskelesinden de vapurlarla karşıya, Avrupa yakasına geçmek için yürüdüm iskeleye...

Denizin ortasına yapılmış büyük dalgakıranın arkasından, hafif bir sis içersinde Sarayburnu, çocukluğumun sokakları Cankurtaran, devasa Topkapı Sarayı, Ayasofya, Sultan Ahmet ile

daha sağda, Karaköy, Galata Kulesi, Tophane, Kabataş... İstanbul'u çok özlediğimi ancak şimdi anlıyordum. Çığlık çığlığa uçan martılara baktım. Martılar da bu insan seline alışmışlar, bu selin içindeki insanlardan yiyecek atmalarını bekliyorlar, onlara yem verenlerin ellerinden yiyeceklerini alıp kaçıyor, daha sonra yeniden başkalarından bir şeyler almak için, bu insanların kafalarının üzerlerinde uçuşuyorlardı…

Bu arada yolcuları karşıya geçirecek olan vapur da, yavaş yavaş iskeleye yanaştı. Vapurdan inenler de aceleyle gara doğru koşuyor, telaşla garın merdivenlerini çıkıyorlardı. Gardan, ellerinde bavullar, çantalar, çuvallarla dolu bir sürü insan da, vapura binmek için koşarcasına merdivenlerden inerek iskeleye doğru gidiyorlar, bilet almak için gişelerin önünde bir kalabalık oluşturuyorlardı. Ben de merdivenlerden, vapurdan gelenlerin arasından yavaş yavaş inerek o kalabalığın arasına karıştım. Bilet alıp, vapura bindikten biraz sonra vapur hareket etti. Üstüm kalın olduğu için vapurun açık olan üst katındaki yazlık bölümüne çıktım. Vapur, mavi suları bembeyaz köpüklerle yararak gidiyor, Karaköy iskelesine yaklaştıkca görünüm daha da netleşiyordu. Kız Kulesi'ni, Üsküdar'ı geride bıraktık. Kuvvetli esen rüzgara rağmen, İstanbul'u içime sindirerek seyrediyordum. İstanbul o zamanlar bir milyonluk nüfusu ile

bugünlere göre çok sakin sayılacak bir kentti. Her tarafını karış karış bilirdim. Karaköy iskelesinin sağ tarafında Liman müdürlüğü ve yabancı gemilerin yanaştığı bir büyük rıhtım ile, bir de gümrük vardı. Önünde de rıhtıma arka arkaya demirlemiş olan bir kaç yabancı bayraklı yolcu gemisi de görünüyordu. Eskiden Samsun'a, Trabzon'a giden yolcu gemileri de buradan kalkarlardı…

Karaköy iskelesine yanaştık. İskele her zamanki gibi çok kalabalıktı. İşine gücüne gidenler, koşturanlar, simit, börek satanlar, sağa sola bağırıp çağıranlarla doluydu. Gözüm o an pek bir şey görmüyor, kaşınan kafamı bir an önce selamete erdirmek için bir berber arıyordum. İskelenin arka sokaklarının birinde, havlularını kapısının önüne asmış bir berber dükkanı görünce hemen içeri attım kendimi. Boş bir sandalyeye oturdum. Sehpanın üzerinde duran gazetelerden birini aldım. Uzun bir zamandır gazete okuyamıyordum. Yutacak gibi okumaya başladım. İlk sayfada kocaman harflerle yazılmış ilk haberleri okudum. 13 Şubatta DİSK kuruluyor...haberi manşetti. Daha sonra TÖS Türkiye Öğretmenler Sendikası başkanı Fakir Baykurt'un uzak köylere sürüldüğü haberi vardı. Türkiye'de ki 35.000 köyden 15.000'inde okul olmadığı... Batman'daki petrol

rafinerisinde grevlerin devam ettiği… Gazeteye öyle bir dalmışım ki, berberin beni çağırdığını bile duymadım. Elimden gazeteyi bırakıp berber koltuğuna oturdum. Berber, traş örtüsünü bir iki kere silkeledikten sonra, üzerime serip, boynuma bağladı, aynadan bana bakarak konuşmaya başladı. Sorulu yanıtlı konuşuyorduk:

"Saçın nasıl kesilecekti?"

"Asker traşı…"

"Askere mi gidiyorsun delikanlı?"

"Evet…"

"Nereye gidiyorsun?"

"Erzincan'a gidiyorum…"

"Hayırlı tezkereler olsun! Güle güle git, vatan görevini yap, gel! İş bul, evlen!"

Berber eline makinasını alıp saçlarımı ensemden yukarı doğru kesmeye başladı. Saçlarım önüme tutam tutam düşüyordu. Saçlarla beraber bitler de tabii. Ama benden başka bilen yoktu bunu. Kafam daha hala delicesine kaşınıyor, berber anlamasın diye dişimi sıkıyor, başıma hiç elimi sürmüyordum. İki üç dakika içinde saçlarımın hepsi kesilmiş, yüzümün şekli bile anında değişmişti. Berber başımdakileri görmüş olacak ki;

"Başında küçük siyah böcekler vardı. Ağaçlık yerlerde mi dolaştın, ne yaptın?"
"Ha…Evet, evet biraz önce akrabalarımızın bahçesine Kuzguncuk'a gitmiştim. Oradan musallat olmuştur başıma." dedim.
Berber yalan attığımı anladı, ama iç çekti fazla belli etmedi.
"Ulan yalancı asker, şubat ayında ne ağacı ne böceği!" demedi. Parasını ödeyip berberden zor çıktım. Başıma giydiğim başlığı bile, içinde daha bit vardır düşüncesiyle oradaki bir çöp kutusuna attım...
Yüksekkaldırım'ın dik yokuşunu, sağda solda sıralanmış renkli vitrinlere baka baka çıkarak, Kuledibi'ne apartmanımıza geldim. İsmail kapıdaydı. Beni görünce hemen ellerimi tuttu, gözlerini açarak hayretle sordu:

"Hoş geldin Attila! N'oldu? Niçin bu kadar erken geldin? Yoksa öğretmenliği mi bıraktın? Saçlarına ne oldu?"
"15 günlük karne tatilinde geldim İsmail. Sonra görüşürüz. Çok yorgunum, günlerdir yollardayım..." dedim. Arkamdan şaşkın şaşkın bakan İsmail daha çok şeyler soracaktı ama, ben hemen yukarı çıkıp iyice yıkanmak, kafa derimi yüzercesine keselemek istiyordum o an... Merdivenleri koşa koşa çıktım. Artık

evimdeydim. Herşey bıraktığım gibi, yerli yerindeydi. Yıkandım. Hafiflemiştim. Yatar yatmaz uykuya daldım. Yatak odam küçüktü. Odanın içinde pis denecek ağır bir koku vardı ama, ben bunu odanın uzun zaman kapalı ve havasız kalmasına verdim. Yatağımın sağında kocaman boy aynalı, oyma işlemeli, antika bir elbise dolabı vardı. Odanın perdeleri yarım kapalıydı. Gecenin bir saatinde gürültüyle uyandım. Odanın içinde müthiş bir patırtı var. Korkarak kalkıp ışığı açtım. Işığı açmamla beraber iki kocaman güvercin gardrobun üzerinden cama doğru uçuyor, perde ve camlar kapalı olduğu için tekrar gardrobun üzerine geri gidiyorlardı. Anlaşılan bu gece de rahat yoktu. Hemen perdeleri çekip camı açtım ama, camı açmamla birlikte üst taraftan kocaman bir cam parçası şangırtıyla yere düşüp kırıldı. Meğerse ben yokken, rüzgardan olacak odanın camı kırılmış, güvercinler de o kırık camdan içeri girmişler. Evde kimse olmadığı için elbise dolabının üzerine de yuva yapmışlar…Camlar açılınca güvercinleri kovaladım. Camdan dışarı uçup gittiler ve karanlıkta gözden kayboldular. Elbise dolabının üzerine baktım, üstü kuş pislikleri ile dopdolu… Anlaşılan yarına iyi bir temizlik yapacaktım. Büyük bir özlemle geldiğim İstanbul'da ilk gecem tatsız geçiyordu.

Yastığı, yorganı alıp öbür odaya yatmaya gittim.

Unkapanı Köprüsü'nün orta bölümü bir römork ile sol tarafa doğru çekilir her sabah saat 04.00'te açılır, Haliç Tersanesine tamir veya bakım için giren büyük gemi ve tekneler, bu açılan bölümden girer çıkarlardı. Araç trafiği de köprünün açık olduğu bu saatlerde iki yönlü olarak trafiğe kapanırdı. O sabah erkenden uyandım. Daha doğrusu güvercinlerden ve kırılan camdan, uykum da kaçmıştı. Köprünün açık olan bölümünden girip çıkan büyük gemileri sabah karanlığında sırtımda battaniye, izlemeye başladım. Bu görüntüleri bile özlemişim. İstanbul yine muhteşem görüntüsü ile bu karanlıkta ışıl ışıl karşımdaydı… Biraz sonra gemilerin gelip geçmeleri kesildi, köprünün orta bölümü yavaş yavaş tekrar yerine geldi. Köprü eski halini aldı…Yolu trafiğe kapatan bariyerler açılmaya başladı ve bir saattir sabırsızlıkla iki tarafta bekleyen araçlar tekrar yollarına devam etmeye başladılar. Köprünün üzeri araçların farlarından, ışık seli haline geldi. Gece hayatından dönenler evlerine, işe gidenler de evlerinden iş yerlerine gitmeye başladılar. Gece gündüz uyumayan İstanbul yeni bir güne daha başlıyordu.

İstanbul'un hemen her tarafında sabahın bu saatlerinde işe gidenlere veya gece hayatından dönenlere sıcak sahlep satarlardı. Özellikle kış aylarında bol tarçınla içilen sıcak sahlep insanın içini ısıtır, yanındaki seyyar börekciden alınan arnavut

böreği ile de sabah kahvaltınızı yapardınız. Kuledibi meydanında da, işe gidenler veya erken kalkanlar her gün burada sahlep içer börek yerlerdi. Hava yavaş yavaş aydınlanmaya başladı. Hemen giyinip, sabah ayazında kahvaltı yapmaya aşağı indim. Sokak, ellerinde sefertası ile işe giden bir kaç kişi dışında boştu. Kulenin dibinde sahlepcinin yanında börekçi de vardı. Tam istediğim gibi, kahvaltıyı burada yapacaktım. Özlemiştim...

Önce bir bardak sahlep, yanına da kocaman bir Arnavut böreği… Bir bardak salep daha…Tadına doyum olmazdı…Karnımı doyurduktan sonra ilk iş gidip başıma bir şapka alacaktım. Çünkü saçsız başım üşüyordu. Üşütüp tatilde hasta olmaya da hiç niyetim yoktu…

Hava aydınlandı… Solgun bir kış güneşi ile soğuk fakat güzel bir gün başladı. Bugün İsmail ile evde temizlik yapacaktık. Beraber yukarı çıkarak elbise dolabının üstünü gösterdim. Ben de camın ölçüsünü aldım, anahtarı da İsmail'e bıraktım. Temizliği annesiyle beraber yapacaklardı. Ben de kırılan camı tamir ettirmek için bir camcı aramaya çıktım. Karaköy'e inen yollardan birinde bir camcı bularak onunla beraber tekrar eve geldik. Camcı elinde getirdiği camı kesti, yerine oturttu, macunladı. İsmail ile annesi Meryem Teyze temizlik için daireye

geldiler. Evi tertemiz edeceklerdi. İçim rahatlamıştı... Ben onları dairede bırakarak tekrar dışarı çıktım.

İnzibatlar

Keşke çıkmasaydım…

Sabahın erken saatlerinde Tünel'den, Galatasaray'a, oradan da Taksim'e Atatürk heykeline kadar yürüyecektim. O zamanlarda şimdiki gibi İstiklal Caddesinde tramvay yoktu. Yol Tünel'den, Taksim'e kadar tek yön olarak trafiğe açıktı. Yolun sağ tarafında yürüyor, vitrinlere bakıyordum. Bir vitrindeki elbiselere bakarken, arkamdan kuvvetli bir el omuzumu sıkarak beni geri çevirmeye çalıştı. Acıyla kaşlarımı çatarak geriye döndüm. Bir de ne göreyim: Izbandut gibi iki inzibat, birinin eli hala omzumda;

"Hemşerim, izin kağıdını göster bakalım!" demez mi. Vay evden çıkmaz olaydım...

"Ne izin kağıdı?"

"Haydi uzatma da çıkar şu izin kağıdını!"

"Ne izini, ne kağıdı..? Ben asker değilim kardeşim!"

"İzin kağıdın yok mu hemşerim, göstersene!"

"Ben asker değilim diyorum."

"Konuşma hadi! Yürü merkeze gidiyoruz!" dedi.

"Ben öğretmenim, 15 gün tatile geldim..."

İnzibatlardan biri bana inanmış gibiydi. Öbürüne dönerek;

"Asker değilmiş…Öğretmenmiş, 15 tatile gelmiş. Bırakalım!" dedi. Diğeri inat:

"İnanma lan! Bunlar hep böyle yalan söyler. Saçlarına baksana, asker traşı. Üç numara. Hangi öğretmen üç numara asker traşı olur! Besbelli asker işte. Merkezde öyle bir öter ki şimdi! Hadi yürü! Fazla konuşma, çeneni kapa!"diyerek beni sırtımdan itmeye başladı.

Yoldan gelip geçenler durmuşlar, bize bakıyorlar. Bazıları inzibatlara;

"Bırakın çocuğu asker değilmiş, öğretmenim ben diyor!" deseler de, fayda etmedi.

İnzibatlar hiç oralı olmadılar. Beni ortalarına alarak, yoldan geçenlerin şaşkın bakışları arasında Ağa Cami'nin ara sokağında duran askeri bir cibe bindirdiler. Daha ilk günden başıma dert almıştım.

Arayanım soranım da olmaz, içeri atsalar, yatar kalırım... Keşke saçlarımı kestirmeseydim diye düşündüm. "Başımdaki bitler daha iyiydi!" dedim içimden. Ama olan olmuştu artık. Kesilen saçım ancak iki ay sonra eski haline gelecekti. Cibin yanına

geldik. İnzibatlardan biri brandadan yapılmış kapıyı açtı. Bana dönerek:

" Geç arkaya otur!" komutu geldi. Oturdum çaresiz. Cip hareket etti.

-Nereye gidiyoruz kardeşim? Ben asker değilim diyorum anlamıyorsunuz…

Ağa Cami'nin arka sokaklarından Tarlabaşına, oradan da dik yokuştan Dolapdere'ye indik. Anlaşılan Kasımpaşa'daki inzibat karakoluna gidiyorduk. Kasımpaşa Kuzey Deniz Saha inzibat karakoluna geldik. Önce sağ tarafta oturan inzibat indi, sonra da ben. Beni biraz önce omuzumdan tutan inzibat yanıma gelerek, sanki kaçacakmışım gibi, yine omuzumdan tutarak karakolun kapısından içeri girdik. Girişin yanındaki kapılardan birini açtı. İki ayağının topuklarını birbirine vurarak sert bir selam verdikten sonra içerde oturana:

"Bir asker kaçağı yakaladık kumtanım!"…

İçerdeki;

"Getirin bakalım!" dedi.

Asık suratlı inzibat: "Gir içeri! Kumtanım seni görecek!"

Korka korka içeri girdim. Çünkü, işin içinde boş yere dayak yemek de vardı. İçerdeki masanın başında oturan esmer, baba tavırlı, gözlüklü, kıdemli başçavuş kibarca:

"Sen asker kaçağı mısın evlat? Askere de benziyorsun ama, bir de senden dinleyeyim. Anlat bakalım seni neden buraya getirdiler?" dedi.

"Efendim, ben asker değil, öğretmenim. Erzincan da görevliyim. Sömestri tatilinde memleketime geldim. Bunu inzibatlara bir türlü anlatamadım. Bir suçlu gibi beni alıp buraya getirdiler."

"Erzincan'ın neresinde öğretmensin?"

"Refahiye'nin bir köyünde."

Ben böyle anlattıkca komutanın yüzü yavaş yavaş gülümsemeye, bana sevgiyle bakmaya başladı. Oradaki sandalyelerden birine oturmamı söyledi. Oturdum. Şaşırma sırası şimdi bana geliyordu… Asık yüzlü inzibata dönerek:

"Git bize iki çay getir!" dedi. İnzibat afallamıştı. Komutan:

"Duymadın mı? Sana söylüyorum! Git bize iki çay getir!

İnzibat sert bir selam çakıp geri dönerek çıktı.

Komutan bana dönerek:

"Ben de Erzincan İliç'liyim. Ama uzun senelerdir İstanbul'da görev yapıyorum. Sana bir şey daha soracağım. Öğretmen olduğunu kanıtlayacak bir belgen falan var mı yanında?" Aklıma, cüzdanımın içindeki son ayların maaş bordroları geldi. Sordum:

"Son ayların maaş bordrolarım var. Onlar olur mu?"

"Olur olur… Ver bakayım."

Hepsine teker teker baktı.

"Tamam, bunlar yeterli. Doğru söylemişsin hocam. İnandım." Bu arada asık suratlı inzibat da çaylarımızı getirdi. Çaylardan birini bana verirken, suratı daha da asılmıştı. Yüzüme kötü kötü baktı. Sonra dönüp çıktı gitti.

Komutan:

"İyi, güzel de, saçların niçin böyle asker traşı? "

Utangaç bir tebessümle, Kemah'da tren geç gelince mecburen ucuz bir otelde yattığımı, başçavuşun hemşehrileri olan bitlerin de kafama üşüştüğünü bir bir anlattım...

Komutan gülümseyerek beni dinledi. Çaylarımız bitince gitmek için müsaade istedim. Benimle birlikte ayağa kalktı ve bana: "Eğer seni bir daha asker diye yakalarlarsa, Muzaffer Başçavuş benim tanıdığımdır. Durumu o biliyor, dersen dokunmazlar sana! Haydi hocam kusura bakma, bir yanlışlık oldu. Ayrıca yolun bu tarafa düşerse bir çayımı da içmeye gelirsin. Güle güle…"

Tam karakolun kapısından çıkarken Muzaffer Başçavuş, ismi Kadir olan asık suratlı inzibata beni Taksim'e geri götürmesi için emir verdi. Asık suratlı inzibat sert bir selam çaktıktan

sonra, bana emir verir gibi; "Beni takip et!" dedi...

Bir an bu kaba ve saygısız insanın arkasından gidip gitmemeyi düşündüm, ama Muzaffer başçavuşun hatırı için ses çıkarmadım ve cibin yine arkasına bindim.

Yine geldiğimiz yollardan Ağa Caminin yan sokağına döndük. Cip durunca hemen inip, inzibata bir şey demeden İstiklal Caddesine çıktım. Alış veriş yapmak için dükkanlardan birine girdim. Bir daha inzibatlara yakalanmamak için, ilk girdiğim mağazadan kendime siyah yün bir başlık aldım ve hemen başıma geçirdim.

O senelerde, Taksim'de şimdiki gibi dönerciler, lokantalar, incik boncuk satanlar, döviz büroları yoktu. Bir kaç banka dışında sağlı sollu sinemalar, gece kulüpleri, pavyonlar, bir kaç büyük mağaza ve dükkanlar, lüks pastahaneler vardı. Tünel ile Taksim arasındaki yol, üstü başı temiz giyimli daha çok gayrimüslim vatandaşlarımızın gezip alış veriş yaptıkları çok nezih bir mekandı. Meşhur Yeşilçam Sokağı da, İstiklal Caddesine paralel bir sokaktaydı. Beyoğlu'nda o zamanların meşhur artistlerine rastlar, onlarla konuşur veya selamlaşabilirdiniz. Erol Taş, Kadir Savun, Hüseyin Baradan, Ayhan Işık, Nihat Ziyalan... gibi nice artislere selam verip hal hatır sormuşluğum vardı...

Geceleri Beyoğlu'nda korkusuzca yürüyebilir, kötü niyetli

kimselere rastlamazdınız. Sokaklarda tinerciler, dilenciler, mendil satanlar da yoktu. O senelerde o semtin adı Beyoğlu idi. Oraya gezmeye gelenler gerçekten de bir bey gibi giyinir öyle Beyoğlu'na çıkarlardı. Beyoğlu'nun yan sokaklarında işkembeci lokantaları vardı. Sabaha kadar gece hayatı yaşayanlar da ayılmak için buralarda bol sarımsaklı işkembe çorbası içerlerdi. Köşe başlarında sıcak sahlepciler, poğaça, börek hatta sucuk ekmek satanlara rastlardınız. Burası oturduğumuz Kuledibi semtine çok yakın olduğu için hemen her gün arkadaşlarımızla buraya gelirdik. O gün mahallede köyden geldiğim duyulunca arkadaşlarım toplanıp bana geldiler. Hemen hepsi ben yaşlarda ve okumuş insanlardı. O akşam Galatasaray'da ki Çiçek Pasajı'na gidip akşam yemeğini orada yemeyi teklif ettiler. Beş arkadaş akşam üzeri kulenin yanındaki meydanlıkta buluşup, konuşa konuşa Yüksekkaldırım'dan yukarı Tünel'e doğru çıkmaya başladık. Sol tarafta, bugün, yerinde açık otopark olan ve orada orta okulu okuduğum "Beyoğlu Ortaokulu'nun" önünden geçtik. Hepimiz o okuldan mezun olmuştuk. Daha sonra ben öğretmen okuluna, diğer arkadaşlarım da başka okullara gitmişlerdi. Okul anılarımız gözümüzün önünde canlandı. Biraz ilerde, bugün yapı malzemeleri satılan, ama o zamanlarda ise arka arkaya 4 film birden oynatan ve sabah

girilip akşam çıkılan, üçüncü sınıf "Yüksekkaldırım Sineması"nı da geçerek Tünel'e geldik. Arkadaşlarımla güle oynaya Galatasaray'a doğru giderken arkadaşlarımdan biri şakayla karışık:

"Baksana, senin inzibatlar geliyor." dedi. Gerçekten de iki tane iri yarı inzibat - gözleri bizim üstümüzde - bize doğru geliyorlardı. Başımda siyah yün şapkam olmasına rağmen, içimden bir korku geçti. İnzibatlarla aramızda çok az bir mesafe vardı. Geldiler ve önümüzde durdular. Bunlar sabahki inzibatlar değil mi? Gene o aksi inzibat karşımıza dikildi. Beni daha tanıyamamıştı:

"Gençler kimliklerinizi gösterin. İçinizde asker olan var mı?"

Arkadaşlar hiç seslerini çıkarmadan, okul kimliklerini veya öğrenci pasolarını gösterdiler. Sıra bana geldi:

"Senin kimliğin nerde?"

Hiç sesimi çıkarmadım. Bu arada yüzüme dikkatle baktı. Şaşkın bir şekilde, eğilip dikkatlice bir daha baktı. Başını çevirip öbür arkadaşına:

"Ya bu bizim bu gün merkeze götürdüğümüz öğretmen değil mi?"

Öbürü de yüzüme bakarak:

"A evet… Hocam iyi akşamlar."

Arkadaşlarım da şaşırdılar. Anlattım. Daha sonra beş arkadaş yürüye yürüye Galatasaray'a, eski postanenin önüne geldik. Saat daha erkendi ama hava iyice kararmış, geceye dönmüştü.

Akşam yemeğimizi "Çiçek Pasajı"nda yiyecektik. Pasajın içi bir sürü içkili lokantalarla doludur. Her lokantanın belli bir müşterisi vardır. Buranın müdavimleri her gün aynı lokantaya gelirler, garsonlar da müşterilerini iyi tanır, onlara ucuz ve özel hizmet verirlerdi. Kazım, liseyi yeni bitirmiş, fakat iş bulamamıştı. Hiç unutmam "Pamuk Tüccarı, İskender Soylu. Adana" diye bir de kartvizit bastırmış, iş görüşmelerinde görüştüğü kişilere o kartı verirdi. Aziz, seneler sonra komutanı olduğu Heybeli Deniz Harp Okulu'nda öğrenciydi. Adem, babasının Doç marka, tepesinde "APAÇİ" yazan kamyonetinde nakliyecilik yapıyordu. Esat ise içimizde yaşça biraz büyük olandı. O da bir fabrikada çalışıyordu. Kazım ve Esat, her akşam olmasa bile haftada iki gün gelir, burada bir şeyler atıştırırlarmış. Onların hep gittikleri lokantaya gitmek için pasajın içinde yürümeye başladık. Sağlı sollu lokantaların garsonları bize türlü diller dökerek içeri almaya çalıştılarsa da biz oralı olmadık. Bu arada arkadaşlarımızı tanıyan garsonların

bulunduğu lokantaya girdik. Komiler hemen bize büyük bir masa hazırladılar, üstüne temiz bir örtü serdiler. Beş arkadaş hemen oturduk. Hepimiz kurtlar gibi acıkmıştık. Aylardan beri ilk defa temiz bir mekanda özlemini çektiğim yemekleri ağız tadıyla yiyecektim. (En azından ben öyle sanıyordum…) Neyse garson siparişleri almaya geldi. Herkes ne yiyecekse ısmarladı. Ben önce ızgara köfte, midye tava, patates kızartması, daha sonra balık ızgara ısmarladım. Yemek güle, konuşa yenildi. Arkadaşlarıma köyümü, okulumu, öğrencilerimi anlattım, arkadaşlarım da kendilerinden bir şeyler anlattılar. Gecenin geç saatlerinde tekrar Kuledibi'ne geldik. Adem ile ertesi gün Boğaz'a gitmek üzere anlaştık ve ayrıldık.

Sabahleyin Adem erkenden geldi ve giyinip çıktık. Karaköy'den Boğaz' a gitmek için vapura bindik. Anadolu Kavağı'na kadar gidecektik. Hava soğuk fakat güneşliydi. Vapurda giderken kollarımda bir şeyler olduğunu hissederek kazağımın kollarını yukarı çektim ki… Ne göreyim? İki kolum da harita gibi kıpkırmızı kabarmış, pençe pençe olmuştu. Denizi seyreden Adem'e kollarımı gösterdim:

"Adem baksana kollarıma ne olmuş!".

"Aa ne oldu öyle; yüzünde de kabarıklıklar var…"

"Ne yapacağız? Çok da fena kaşınıyorum."

Denizin ortasında ne yapabilirdik ki? Yapılacak en doğru şey, ilk iskelede inip bir hastaneye gitmekti.

Yarım saat kadar daha yol aldık. Vapur ilk olarak İstinye'de duracaktı. Vapur iskeleye yanaşır yanaşmaz hemen vapurdan indik. İskelenin yakınında, İstinye Devlet Hastanesi'ne koşar adım geldik. Tam hastanenin kapısı önünde, görevli doktor ve hemşirelere rastladık. Öğlen yemeğine gidiyorlardı. Doktorlardan biri durdu, biraz eğilip yüzüme baktı.

"Sen alerji olmuşsun. Hemen git yandaki eczaneden -hiç unutmam - "Sistral Ampul" al ve hemen gel, iğneni yapsınlar"

Yanındaki hemşireye de: "Sen de hemen bunun iğnesini yap!" dedi. Hemşire yorgun ve isteksizdi.

"Ama doktor bey, yemek paydosu..."

"Yemeğini sonra yersin. Derhal bunun iğnesini yap!"

Hemşire bana kızgın kızgın baktı. Geri dönüp merdivenlere doğru yürüdü. Biz hemen koşarak eczaneden doktorun söylediği ilacı alıp, hastanenin merdivenlerini ikişer üçer çıkarak hemşirenin yanına geldik. Hemşire küçük bir muayene odasının önünde beni bekliyordu. Elimdeki ilacı verdim. Biz içeri girmek üzereyken, hemşire bir eliyle Adem'in içeri girmesini engelleyerek;

"Sen dışarda bekleyeceksin!"

Bana dönerek:

"Sen de gir içeri ve hemen pantolonunu biraz indir." Hemşirenin dediğini yaptım. İçerde bir hasta sedyesi vardı. Ben, bu sedyenin üzerine uzanmayı düşünürken, hemşire;

"Hayır, iğneni ayakta yapacağım".

"Ayakta mı? Nasıl olacak!"

"Şimdi görürsün nasıl olduğunu!" diyerek sağ kalçamda açtığı yeri önce alkollü pamukla sildi, daha sonra iğneyi kalçama bir sapladı ki, acıdan gözlerimden yaş geldi. Bir yandan da konuşuyordu:

"Abur cubur ne buldunsa ye! Sonra gel buraya, kurtarın beni!" kızgınca devam etti: "Dün akşam balık filan bir şey yedin mi?"

"Evet dün akşam sadece ben balık ve midye tava yedim. Arkadaşlarım yemediler."

"Arkadaşlarının şansı varmış!"

Neyse hemşirenin canımı yaka yaka yaptığı iğne işi bittikten sonra, elinde geri kalan beş ampulü de bana uzattı; " Al bunları da, her gün bir eczaneye giderek iğnelerini ol! Yoksa düzelemezsin ona göre. Şimdi evine git ve yat. Bu ilaçlar uyku getirir!" diyerek çıktı gitti.

Üstümü başımı düzeltip dışarı çıkarken, duvarda asılı küçük bir

aynaya gözüm ilişti. Bir de baktımki, yüzüm harita gibi her tarafı kıpkırmızı…

Adem'e döndüm; "Yüzüm kıpkırmızı. Eve gidip yatmam lazımmış. Dün akşamki balıktan olmuş. Keşke et ve balığı hiç karıştırmasaydım. Ama olan oldu bir kere... Şimdi 5 gün bu iğneleri olmam gerekiyor…" diye anlattım. Dokunsalar ağlayacağım. İstanbul'a ne düşüncelerle gelmiş, ama daha ilk günden nelerle karşılaşmıştım. Karşılaştığım olaylara ben de çok şaşırıyordum. Beş gün daha iğne olmam gerekecekti. Bu hiç hesapta yoktu. Bu da demekti ki, bu beş gün içerisinde herşey yiyip içemeyecek, istediğim gibi gezemeyecektim. Aslında on gün daha buradaydım. Ama herşey böyle ters giderse, iğneler biter bitmez doğru köyüme geri dönecektim...

En azından Fırat kıyılarında zehirlenmiyor, alerji olmuyordum. Yalın ve sessiz bir yaşamın içindeydim. Saçıma başıma bakıp karakola götüren inzibatlar da yoktu orada...

Yeniden Köye

…Ve öyle de yaptım.

Aksilikler bunaltmıştı beni. Beşinci günün sonunda, daha tatil bitmeden, arkadaşlarımla vedalaşarak, geldiğim gibi bir akşam üzeri tekrar Haydarpaşa'dan trene bindim ve gerisin geriye köyüme doğru yola çıktım... Yolculuk boyunca, İstanbul'dan ayrı kaldığım bu beş ay içinde, doğup büyüdüğüm bu şehire nasıl da yabancılaştığımı düşündüm. Neden böyle bir duyguya kapılmıştım. Neden tekrar köyüme geri dönmek istiyordum. 19 yaşımın birikimiyle düşünüyor ama yanıtını bulamıyordum...

Kış günü, evinde tek başınasın, ana yok, baba yok, temizlik yapan, yemek hazırlayan kimse yok! En önemlisi sıcacık kucaklayıp, "Hoş geldin!" diyen bile yok!

Köyde evimde de tek başımaydım, ama orada öğrencilerim vardı. Köyde en azından hergün halimi hatırımı soran, akşam evime uğrayan, bazen evlerine uğradığım güzel insanlar var. Bana hem baba hem ana gibi sımsıcak laflar eden tertemiz insanlar var. En başta beni, anlattıklarımı sevgiyle izleyen, "örtmenim örtmenim!" diye etrafımda daire çizen yoksul ama pırıl pırıl bakışlı öğrencilerim... Bunlar bile köye erkenden dönmem için yeterliydi...

Günlerim onlarla gülüp oynamakla, okuyup yazmakla çok çabuk geçiyordu. Öğrencilerim düzgün bir Türkçe ile konuşamasalar da, onlarla çok iyi anlaşıyorduk. Yüreklerinden fışkıran sevgileri dilin bile önüne geçiyordu...

Onlara gitarımla çala söyleye, bazı şarkılar öğretmiştim. Gitar çalmam çok hoşlarına gidiyordu. Onları gitarımla hemen bir araya toplayabiliyordum. Gitar çaldığım zaman tüm çocuklar bir sessizlik içinde beni can kulağı ile dinliyorlardı. Bu ders yılı ilk defa olarak o köyde, 23 Nisan Çocuk Bayramını kutlayacaktık. Tatil öncesi, sesi gür olan çocukların defterlerine ezberlemeleri için şiirler yazmıştım. Ayrıca okul önündeki alanda, toplu olarak belli spor hareketleri de yaptıracaktım öğrencilere. Öğrettiğim şarkılar türküler vardı. Sesi güzel öğrencilere şarkı söylete-ektim…

Birkaç tane folklor dansı da öğretecektim. Belki de bütün bu tasarılarım, sorumluluklarımdı beni tekrar erkenden köye geri dönmeye zorlayan... Bu kısa zaman içinde köyüme çok bağlanmıştım. Gözümün önüne karlar altındaki okulum, köyüm, köyün muhtarı Tevfik Ağa, Osman Emmi, Cevcet, Kürt Bekir, Şevket Ağa, sağlık ocağındaki o çirkin hemşire bile geliyor, kendi kendime gülerek tren yolculuğunu çekilir hale getiriyordum. Bu 23 Nisan'da mutlaka bir müsamere

yapacaktım. Hangi oyunları seçebilirdim, öğrencilere başka neler yapabilirdim, onu düşünüyordum. Köye dönünce hazırlık yapmak için çok zamanım olacaktı. Gerekli malzemeleri bulmak biraz zor olacaktı ama, olsun… Müsamerelerde bir öğretmenin en büyük zorluğu, bir müzik enstrümanı çalamamak veya çalan birini bulmaktır. Benim öyle bir sorunum yoktu. Bu konuda bana bu nimeti verdiği için her zaman Allahıma şükretmişimdir…

Bir ara uyumuşum. Müsamerenin o kadar etkisinde kalmışım ki, rüyamda bile müsamere yapıyorduk. Salon çok kalabalıktı. Şarkılar, türküler söylendikten sonra, sıra spor hareketlerine geldi… Çocuklardan biri salto yaparken, yere düştü ve hareketsiz kaldı. Hepimiz yanına koşup onu tekrar ayağa kaldırmak istedik ama, nafile… Çocuk bir daha ayağa kalkmadı. Panik içinde sınıfta oradan oraya koşmaya başladım. Arkamdan çocuğun annesi, babası ve diğer konuklar da koşuyorlardı. Bunlardan biri beni kolumdan tuttu sallamaya başladı… Bir uyandım ki ter içinde kalmışım…Etrafıma bakındım. Kompartımanın içi yine insanlarla dolmuştu…Bir tanesi gülerek;

"Arkadaşım kötü bir rüya gördün herhalde. Sayıklıyordun… Ben de seni uyandırdım."

Tren, yoluna devam ediyordu. Kalkıp kendime çeki düzen verdim. Yerime oturdum. Gece saat üçtü. Yeni binenlere:

"Neredeyiz? Burası neresi?"

"Şimdi Ankara'dan hareket ettik. Biz de yeni bindik. Yerköy'e gidiyoruz." dedi beni uyandıran.

Kompartımana yeni gelenler de benim yaşlarımda gençlerdi. Bir halk oyunları grubunun gösterisine katılmak için Yerköy'e gidiyorlarmış. Öbür arkadaşları da yan kompartımandaymışlar. Ben daha gördüğüm kötü rüyanın etkisi altındaydım. Aklım hala o rüyadaydı. Acaba müsamereye spor gösterisi koymasam mı diye düşünüyordum. Onu da zaman ve çocukların kaabiliyetleri gösterecekti. Gece karanlığında dışarısı pek görünmüyordu. Elimi cama siper edip dışarıya bakınca her tarafın bembeyaz bir kar örtüsü ile kaplı olduğunu gördüm. Benim için kış yine geri gelmişti… Galiba biraz da kar yağıyordu. Aklıma köy yolu geldi. Acaba Kemah'da mı insem, yoksa Erzincan'a mı devam etsem diye düşündüm. Kemah'da insem, yol belki biraz daha kısaydı ama, bu kar kıyamette yol kamyon üstünde hiç çekilmezdi. İlk geldiğim günkü gibi Erzincan'da inip otobüsle Refahiye'ye, oradan da yürüyerek köye gitmeye karar verdim. Böyle düşünürken uyumuşum. Yine konuşmalara uyandım. Kompartımandaki gençler inmek için hazırlık yapıyorlar,

bavullarını çantalarını raflardan indiriyorlardı. Yerköy'e yaklaşıyorduk. Sabah olmuştu. Sonsuz bir beyazlığın içinde dağlar, tepeler, köyler gözümün önünden akıp, akıp gidiyorlardı. Bu beyazlığı seyrederken, o senelerde herkesin dilinde olan ve Belçikalı sanatçı Adamo'nun söylediği "Her Yerde Kar Var" şarkısı aklıma geldi. Öğretmen Okulundayken okul orkestramızla Bolu'nun öbür ucunda olan, kız öğretmen okuluna gider, okulun salonunda toplanan kız öğrencilere konser verirdik. Son konserimizde "Her Yerde Kar Var" şarkısını çalarak kızlardan çok büyük bir alkış almıştık.

Hiç unutmuyorum, biz müzik yaparken bazı kızlar askıdaki ceketlerimizin ceplerine, gitar çantamıza, özel eşyalarımıza süslü, parlak kağıtlara yazılmış ve bizlere arkadaşlık teklif eden mektuplar bırakırlardı…

Yazan kızların hiç birini tanımazdık... Yalnız, Alev isminde bir kız vardı. O da benim gibi İstanbulluydu. Onbeş tatillerinden birinde tesadüfen İstanbul'a giden otobüste beraber yolculuk yapmıştık. Ben o zamanlar ikinci sınıftaydım. Beni okul orkestrasından tanıyormuş. Kendini bana tanıttı. Yolculuk sırasında yanyana oturup uzun uzun konuştuk. Arkadaş gibi olduk. İstanbul'a yaklaşınca, bana bir gece okulun bahçesinde buluşma teklif etmiş, sebebini sorduğumda ise, gitar çalan bir

arkadaşının olmasını çok istediğini söylemişti.

Hey gidi günler hey… O zamanlar orkestrada müzik yapmak bir ayrıcalıktı. Bolu'daki diğer okulların arasında tek bizim okulumuzun orkestrası vardı. Beş arkadaş siyah pantolon, siyah boğazlı kazak giyerek sahneye çıkar, müzik yapardık. Enstürman çalıyorduk, şarkı söylüyorduk ve İlgi odağıydık…

Kar Yolları Kapattı

Nihayet tren yavaşladı ve durdu. Folklorcu gençler de öbür kompartımandaki arkadaşları ile güle oynaya ellerinde çantaları ile indiler. İstasyonda yine simitciler, börekciler, çaycılar yolculara yiyecek ve içecek satıyorlardı. Ben de iki börek ve bir şişe de limonata alıp sabah kahvaltısını yaptım. Kompartımanda yine yalnız kalmıştım. Dışarıyı seyretmekten başka yapacak bir şey yoktu. Kış, Anadolu'yu sarmış, tabiat derin bir kış uykusuna dalmıştı. Yakınından geçtiğimiz köylerin evlerinden ince bir duman çıkıyor, treni seyreden çocuklar ve köylüler trene el sallıyorlardı. Arasıra trenin düdüğü acı acı çalıyor, sanki herkese, insanları gurbete ve çok uzaklara götürdüğünü duyuruyordu. Bence o zamanlar her makinistin kendine öz bir düdük çalma makamı vardı. Çünkü makinist o makamı kendisi bulur, eliyle çektiği ip ile, buhara o şekilde yön vererek, aynı bir nefesli sazmış gibi, o acı ve hüzünlü sesleri çıkarırdı. Her makinist o kadar güzel bir makam veremezdi tren düdüğüne. Belki, bu da bir kabiliyet meselesiydi. Demiryolu sağ tarafa doğru hafif dönünce sonsuz beyazlık içinde ilerleyen dev bir canavar gibi öndeki lokomotif görünür, bacasından çıkardığı kapkara dumanların etrafa yayıldığını görürdünüz. Çıkan bu

kara dumanlar hemen dağılmaz, tren geçip gittikten sonra da bir süre havada kalır, yavaş yavaş dağılırdı. İşte böyle yollar katediliyor, varacağınız yere yaklaşıyordunuz. Biz de, akşam üzeri Kayseri'ye, oradan sabaha karşı Çetinkaya'ya öğlenden sonra da yarım metre karla örtülü olan Erzincan'a geldik. İlk geldiğim günkü gibi aynı otele gidip bir oda kiraladım. Yakındaki bir hamama giderek ter attım, bol su ile iyice yıkandıktan sonra, yemek yiyip yattım. Sabah erkenden otobüs ile Refahiye'ye gidecektim. Ama geceleyin daha çok kar yağmış, yollar tamamen karlarla dolmuştu. Kahvaltıdan sonra yağan karın altında otobüs yazıhanesine gittim. Sabah otobüsünün kardan dolayı iptal olduğunu, yollar açılırsa ancak öğlen otobüsünün hareket edeceğini söylediler. Ben, akşam üzeri köye gidebilirim derken, şimdi de kardan yollar kapanmıştı. Daha fazla üşümemek için tekrar otele geri döndüm. Hala lapa lapa kar yağıyor, kardan göz gözü göremiyordu. Otel görevlisi, elinde kocaman bir kürekle kapının önünü açıyor, beş dakika sonra kapının önü hiç temizlenmemişcesine yine kar doluyordu. Bu karda Erzincan ile Refahiye arasındaki 2.700 metre rakımlı Çimen Dağı'nı aşmak çok kolay olmayacaktı. Yani, benim 5 ay önce motorla çıkamadığım dağ… Refahiye'ye gitmek için bu dağı aşmak zorundaydık. Eğer şehirde bu kadar

kar varsa o dağların başı kimbilir nasıldı? Öğlen olmuştu bile. Otobüs şirketine giderek saat kaçta hareket edeceğimizi sordum. Benim düşündüğüm gibi, otobüsün bu karda Refahiye'ye gitmesinin mümkün olmayacağını, hava bu gece biraz yumuşarsa ancak yarın sabah belki bir otobüs kalkabileceğini söylediler. Keşke trenden Kemah'ta inip orada bulduğum ilk araç ile jandarma karakolunun önünde inerek köye gitseydim. Ben böyle düşünürken oradaki görevlilerden biri;

"Ancak Kemah üzerinden köyünüze daha rahat gidersiniz. Kemah yolu daha düzgündür. Çünkü yol Fırat Nehri'nin kıyılarından gider. Yarım saat sonra Kemah'a bir otobüs var. Oradan da Refahiye'ye başka bir araçla gidebilirsin. Bu karda Çimen Dağı'nı aşmak çok zordur. Yol ancak haftaya açılır. Kemah'a gitmek istersen acele et, otobüsü kaçırma!"

"Bilet nereden alacağım?"

"Otobüste parayı muavin toplar, ona verirsin."

Ben hemen otele gidip odamdan küçük el çantamı alarak görevliye otelden ayrılacağımı bildirdim, parasını ödeyip anahtarı teslim ettim. Karlara bata çıka otobüs terminaline gittim. Kemah otobüsünü buldum. Otobüs daha şimdiden dolmuştu. Arkalarda bulduğum bir yere oturdum. Anlaşılan Refahiye yolcuları da bu otobüse binmişlerdi. Tanıdık biri var

mı diye bakındım, ama kimseyi göremedim. Otobüs, köylerine giden insanlarla doluydu. Hepsi başlarında şapkaları, paltolarına sımsıkı sarınmış, üşümemek için de birbirlerine iyice sokulmuşlardı. Ben arkalarda yaşlı bir adamın yanına oturmuştum. Selamlaştıktan sonra, bana bilmediğim bir dilde birşeyler söyledi. Ne dediğini hiç anlamıyordum. Ona;
"Ne dediğini anlamıyorum amca, Türkçe konuş benimle!" Dedim ama, yanıt vermedi. Anlamadı beni.
Önümdeki koltukta oturan genç bir kız bana dönerek;
"Sana nereye gidiyorsun, diye soruyor." dedi.

Başında siyah bir bere olan, beyaz yüzlü, simsiyah saçlı, yanakları soğuktan kıpkırmızı olmuş, yaşıtım sayıbilecek yaştaki kıza şaşkınlıkla bakarak;
"Bu adam neyce konuşuyor?"
"Kürtce…"
"Sen hem Türkçe, hem de Kürtçe mi biliyorsun…?"
"Evet…Biraz da İngilizce biliyorum."
-Sen, İngilizce de mi biliyorsun?
"Evet… Okulda öğrendiğim kadar İngilizce de biliyorum." Şimdi yanımdaki adamı bırakmış, önümdeki koltukta oturan bu genç kızla ilgilenmeye başlamıştım. İngilizce bile bildiğine göre

iyi bir okula gidiyordu. Hangi okula gittiğini soracaktım ki, şoför otobüsün motorunu çalıştırdı, otobüsün motor gürültüsünden kimse kimseyi duyamaz oldu. Biraz sonra da hareket ettik. Kız da önüne döndü. Şimdi sadece siyah mantosunun üzerine, beresinin arasından dökülmüş olan uzun siyah saçlarını görüyordum. Yanımda oturan adam dilini bilmediğimi anlayınca artık benimle konuşmuyordu. Sol yanımdaki koltukta, yaşlı bir kadın ve torunları olduğunu tahmin ettiğim genç bir delikanlı oturuyor, arasıra yanımdaki adama uzanarak, Kürtçe bir şeyler konuşuyorlardı. Daha sonra yaşlı kadın uzanarak, yanımdaki adama, çantasından çıkardığı dürülmüş yufka verdi. Bana da bir parça uzattı ama benim karnım tok olduğu için almak istemedim. Önümde oturan genç kıza doğru uzandı ve bir şeyler söyledi. Kız da bana dönüp;

"Bu teyze, verdiği ekmeği niye almıyorsun diye soruyor. İçinde tulum peyniri varmış. Çok lezzetliymiş. Bu dürüm alınmaz mı hiç diyor!"

"Sen de yiyecek misin?" diye sordum.

"Evet… Bana da verdi, bak, ben de yiyeceğim."

"Peki o zaman ben de alayım. Tokum ama sonra yerim. Teşekkür ettiğimi de söyleyiver teyzeye!"

Genç kız, kadınla bir şeyler daha konuştu. Hangi dil olursa

olsun, dil bilmek çok güzel bir şeydi…Otobüsün camından dışarı bakarken keşke ben de herhangi bir yabancı dil bilseydim diye düşündüm. O sırada muavin para toplamak için ön taraftan yanımıza doğru geliyordu. Genç kızın yanına geldi; "Nereye gideceksiniz?" diye sordu.

"Tekçam jandarma karakolunda ineceğim." dedi kız.

İçimden bir sevinç dalgası geçti. Ben de orada inecektim. O kızın orada ne işi vardı? Belki de bir komutanın nişanlısı veya subay kızıdır... diye düşündüm. Genç kız parasını verdi. Yanımda oturanlar Kemah'a gideceklermiş. Onlar da ücretlerini ödediler. Sıra bana geldi…

"Sen nerede ineceksin?" diye sordu muavin.

"Ben de Tekçam karakolunda ineceğim." dedim.

Kız da, muavin de dönüp yüzüme baktılar. İkisi de çok şaşırmışlardı. Muavine parasını verdikten ve o yanımdan uzaklaştıktan sonra, önümdeki genç kız hayretle dönüp bana baktı;

"Sen de mi karakolda ineceksin?"

"Evet..."

"Orada birini mi ziyaret edeceksin'?'

"Hayır!"

Sorma sırası şimdi bana gelmişti:

"Sen de mi orada ineceksin? Karakolda birini mi ziyaret edeceksin? Nişanlını falan mesela!"

"Ben nişanlı falan değilim!"

"Eee. Ne yapacaksın orada?"

"Sen ne yapacaksın?"

"Ben köye gideceğim."

"Ben de köye gideceğim."

"Hangi köye gideceksin?"

"Sen hangi köye gideceksin"...

Biz böyle konuşurken, ön tarafta oturanlar bir çığlık attılar, biz daha ne olduğunu anlamadan, otobüs bir o yana bir bu yana yalpaladı, sonra olduğumuz yerde döndük ve büyük bir gürültü ile yan taraftaki hendeğe karların içine yuvarlandık. Otobüs bizim oturduğumuz sağ tarafa doğru yan yattı. Herkeste bir panik, bir korku…Ben yanımdaki adamın üzerine, yanımdaki koltukta oturanlar da benim üzerime devrildiler. Otobüste bir bağrışma, çağrışma başlamıştı. Kimi şoföre bağırıyor, kimi karlara buzlara küfür ediyordu. Ne olduğunu hala anlayamamıştık. Bir çarpışma sesi filan da duyulmamıştı. Büyük olasılıkla otobüs buzdan kaymıştı. Zorla yerimizden doğrulduk. Yanımdaki adam hafif yaralanmıştı. Sağ omuzu, yan koltuktakiler ve benim ağırlığım ile cam tarafına sıkışmıştı.

Kendi dilinde bir şeyler söylüyor, canının yandığı belli oluyordu. Sıkıştığı yerden çıkmasına yardım ettim. Önümde sohbet ettiğim kız koltukta yalnız oturduğu için ona bir şey olmamıştı. Bende de bir şey yoktu. Sağa yatmış otobüsün ön kapısından güçlükle dışarı çıktık. Yanımdaki adamın acısı çoktu herhalde ki, eliyle omuzunu ovuyor, hafif hafif inliyordu. Otobüsteki herkes inmiş yağan karın altında titreşip duruyorlardı. Yapacak bir şey yoktu. Başka bir ağır araç gelip de otobüsü çekmezse buradan çıkamaz, bu dağın başında kalırdık. Biraz solumuzda gürül gürül akan Fırat'ın sesi kulaklarımıza geliyor fakat onu yağan kardan göremiyorduk. Allah'tan Fırat Nehri tarafına devrilmemiştik. Yoksa Allah korusun hiç birimiz kurtulamazdık. Biraz ilerde, kolları göğsünün üzerinde, mantosuna sımsıkı sarılmış, korkudan ve soğuktan titreyen kızın yanına gittim. O da çok korkmuştu. Bu arada şoför ve muavin otobüsü hendekten çıkarmaya çalışıyorlar ama tekerlekler karın içinde boşa döndüğü için yerinden bile kıpırdatamıyorlardı. Hepimiz kardan adam gibi, bembeyaz olmuştuk. Sığınacak hiç bir yer yoktu. Ancak yoldan geçecek bir kamyon otobüsü çekip çıkarabilirdi. Hepimiz, nispeten daha az kar olan yolun üzerinde duruyor, el ve ayaklarımızla ısınma hareketleri yapıyorduk. Yarım saat kadar sonra, bizim geldiğimiz yönden bir motor sesi

duyuldu. Hepimiz ümitle o tarafa doğru baktık. Virajdan yağan karın altında tomruk yüklü, önündeki tek farı yanan kocaman bir kamyon göründü. Kamyon geldi geldi, yavaşladı, şoför ve muavin el salladılar ve kamyonu durdurdular. Otobüs şoförü kamyon şoförünün yanına giderek ona bir şeyler söyledi. Kamyondan elinde kalın bir ip olan biri indi. Kamyon da biraz ilerleyip tekrar geri geri gelerek otobüsün önüne iyice yaklaştı. Kamyondan inen adam elindeki kalın ipin bir ucunu karları temizleyerek otobüsün altındaki kancaya, diğer ucunu da kamyonun arkasına bağladı. Şoför otobüse binerken; "Haydi herkes otobüsün arkasından itsin, yardımcı olsun!"

Ölümden dönen yolcular şimdi otobüsü tekrar hayata döndürmek için itekliyorlardı...İşte dağ başındaki köylerde yaşam koşulları böyle işliyordu...

Yarım metre karın içinde biz koca otobüsü nasıl itelim derken, kamyonun birden çekmesiyle otobüs yerinden her nasılsa oynadı ve otobüs tekrar yolun üzerine çıktı. Otobüsün önüne eğilip ip bağlayan adam, sanki hiç bir şey olmamış gibi otobüse bağladığı ipini toplayıp tekrar kamyona bindi ve kamyonla birlikte gözden kaybolup gitti...

Aslı

Hava kararmaya başlamıştı. Hiç vakit kaybetmeden hemen otobüse bindik. Otobüsün sağ tarafı hafif ezilmişti. Yanımda oturan adam ve ailesi beraber oturmak için en arka koltuğa gitmişlerdi. Benim yanım boş kaldığı için, korkusundan olacak önümdeki kız da benim yanımda oturmak istedi. Yan yana oturduk. Onu şimdi daha iyi görüyordum. Yanakları soğuktan daha da kızarmış, yüzü kıpkırmızı olmuştu… Ellerindeki ıslak eldivenleri çıkarıp, ellerini önce nefesiyle ısıtıyor, daha sonra çaprazlama olarak, koltuk altlarına sokarak ısıtmaya çalışıyordu. Otobüs tekrar hareket etti. Ama bu sefer şoför çok daha yavaş ve dikkatli gitmeye başladı. Biraz önceki hızından hiç eser yoktu. Bu beklenmedik kaza birkaç saat gecikmemize neden olmuştu. Kaza heyecanımız geçtikten sonra kız;

"Sen hangi köye gideceksin indikten sonra?" diye kaldığımız yerden devam etti.

"Ben Erecek Köyü'ne gideceğim. Ya sen?"

Yüzüme şaşkınlıkla bakmaya başladı. Biraz da kekeleyerek; "Erecek Köyü'ne mi? Sen kimlerdensin? Ben seni daha önce hiç görmedim. Yalan demiyorsun değil mi?"

"Hayır. Neden yalan söyleyeyim? Ben o köyün öğretmeniyim..."

"Ben de Erecek Köyü'ne gideceğim..."

"Erecek Köyü'ne mi? Asıl sen kimlerdensin? Kime gidiyorsun bakalım? Ben de beş aydır hiç seni görmedim Erecek'te!"

"Topal Osman'ı tanır mısın? Osman emmi derler!"

"Osman emmi mi; tabii tanırım. Çanakkale gazisidir..."

"İşte ben onun torunuyum."

"Yoksa sen onun anlattığı torunu Aslı mısın!"

"Aaa… Sen benim adımı da nerden biliyorsun?"

"Dedene gittiğimde bana senden bahsetmişti. Sen Erzincan Kız Sanat Okulu'nda okuyorsun, şimdi de bu tatilde dedeni ziyarete gidiyorsun değil mi?"

"Evet; dedemi ziyarete gidiyorum. Onu çok severim. Benden başka kimsesi yoktur. Gazilik maaşının büyük bir kısmını okumam için bana gönderir. Dedeme çok şey borçluyum. Ben de tatillerde kar demem, kış demem onu ziyaret ederim."

Aslı, böyle anlattıkça Osman Emmiye sevgim ve saygım daha da artıyordu. Demek ki insanlar hiç belli olmuyormuş. Köylülerin konuşmadığı bu adam tek bacağıyla hak ettiği bu gazilik maaşını torunu ile paylaşıp onu okutuyordu. Bunu köydeki tam sağlıklı insanlardan kaç kişi yapardı acaba?

Mesela zengin ve varlıklı Şevket Ağa! Öz kızını okula göndermemek için her yolu denemiş, kızını kara cahil biri olarak

bırakmış, üstelik benden sahte bir okur yazar belgesi de istemişti…

Sanki kızı, o belge ile okur yazar olacakmış gibi. Bunları düşünürken dalıp gitmişim. Aslı'nın beni dürtmesiyle kendime geldim.

"Sen ne zamandan beri bu köydesin?"

"Buraya geleli beş ay oldu. 105 öğrencim var."

"Erzincan'da ne yaptın?"

"İstanbul'dan gelen trenden indim."

"Ne treni?"

"Ben 15 tatile İstanbul'a gitmiştim..."

"Ama tatilin bitmesine daha bir hafta var. Niçin erken döndün ki?"

"Uzun hikaye…Başka zaman anlatırım. Peki sen niye bütün tatilini dedenin yanında geçirmedin? Bir hafta sonra geliyorsun?"

"Bir hafta okulda ders çalıştım. Kurslar da vardı. Yatılı okuyanlar tatilini okulda da -isterlerse tabii- geçirebilirler. Ben de öyle yaptım. Bir hafta dedemde kalıp hafta sonu geri okuluma gideceğim."

Anlatılacak çok şey vardı ama, otobüs yavaşladı ve durdu.

Muavin: "Tekçam jandarma karakolu… İnenler biraz acale edelim!"

Biz hemen yerimizden kalktık, ben küçük çantamı, Aslı da valizini aldı. Herkese hayırlı yolculuklar diledikten sonra ön kapıdan karların içine indik. Kar dizlerimize kadar geliyordu. Otobüs yavaş yavaş hareket ederek, yoluna devam etti. Karakol biraz ilerdeydi. Yağan tipiden yürümekte çok zorluk çekiyorduk. O saate kadar konuşmaktan bu alaca karanlıkta köye nasıl gideceğimiz hiç aklımıza gelmemişti. Ellerimizde çantalarımız, yürüye yürüye karakola kadar geldik. Kapının içindeki nöbetci kapıyı açtı ve elektrikle aydınlanan karakoldan içeri girdik. Üstümüzdeki karları temizledikten sonra nöbetciye;

"İyi nöbetler… Biz Erecek Köyü'ne gideceğiz ama bu karanlıkta gitmek pek kolay olmayacak. Bize yardımcı olur musunuz? Ben köyün öğretmeniyim. Bu bayan da köydeki dedesini ziyarete gidiyor."

"Biraz bekleyin. Ben komutana haber vereyim. Onunla konuşun."

Biz böyle konuşurken, kapılardan birinden uzun boylu bir üst çavuş çıkarak yanımıza geldi. Önce benimle, sonra da Aslı ile tokalaşarak: "Adım Murat, Bu karakolun komutanıyım. Konuştuklarınızı duydum. Size nasıl yardımcı olabiliriz?" dedi.

Aslı: "Biz Refahiye'ye gidecektik ama yollar kapalı olduğu için Kemah otobüsüyle burada indik. Bu karanlıkta köy yolu tehlikeli olur diye buraya geldik. Benim dedem de bir zamanlar Çanakkale'de sizin gibi askermiş..."

"Senin deden kim, tanır mıyım acaba?".

"Topal Osman. Bir bacağını Çanakkale'de bırakmış. Çanakkale gazisidir. Tanır mısınız?"

"Osman Emmi demek ki senin deden. Tabi tanırım. Onu kim tanımaz ki!"

Bana dönerek:

" Evlisiniz herhalde…"

"Hayır, hayır… Ben köyün öğretmeniyim. Aslı hanımla aynı otobüsteydik. Bugün tanıştık. Aynı köye gidiyoruz. Otobüs yolda kaza yapınca da bu saatlere kaldık..."

"Siz merak etmeyin. Bir yolunu buluruz… Bu karanlıkta köye gidemezsiniz. Bu gece burada yatar, bizim misafirimiz olur, yarın sabah da yola çıkarsınız."

Aslı, "Burada askerlerin yatakhanesinde mi yatacağız?"

Komutan Aslı'nın sözlerine uzun uzun güldü.

"Hiç öyle şey olur mu? Bizim dediysem, siz bizim evde bizim misafirimiz olacaksınız. Bir öğretmen ve bir gazi torununu bu kar kıyamette sokakta bırakmayız herhalde. Benim nöbetim

biraz sonra bitecek. Evim uzak değil. Birlikte gideriz, bize misafir olursunuz. Eşim de buna çok sevinir. Siz şimdi sıcak birer çay daha için, biraz sonra da çıkarız. Karnınız aç mı? Hemen size iki yumurta kırsınlar…Ne dersiniz?"

Aslı, "Açız ama yanımızda yiyeceklerimiz var. Teşekkür ederiz." Aslı'ya doğru eğilerek: "Benim yemeğim falan yok. Niçin yemeğimiz var dedin ki?"

"Var ya… Otobüsteki kadın sana yufka dürümü vermişti, yedin mi onu?"

"Hayır yemedim… Ben onu unutmuşum…" diyerek paltomun ce-binden kağıda sarılı dürümü çıkardım. Çaylar gelince de bir güzel karnımızı doyurduk.

Doğrusu, onca soğuktan ve çileden sonra çaylar ilaç gibi gelmiş, elektrik ışığı da içimizi aydınlatmıştı. Karakol sıcacıktı. Askerler bize çay getiriyor, ellerinden gelen bütün yakınlığı gösteriyorlardı. Biraz sonra Murat üstçavuş kalın asker parkasını giyinmiş olarak yanımıza geldi, beylik tabancasını da beline, deri bir palaska ile parkasının üzerine takmıştı.

"Haydi, arkadaşlar, hazırsanız gidebiliriz. Benim nöbetim bitti."

Dışarı çıktık. Kar hafiflemiş, gökyüzünde bulutlar arasından parlak bir dolunay çıkmış, ay ışığında karlı tabiat sihirli bir görünüme bürünmüştü. Biraz önceki kar fırtınasından hiç eser

yoktu. Etrafta ara sıra ağaçlardan dökülen karların sesi duyuluyordu. Bu sessiz güzellikten büyülenmiştim… Komutanın evine giden yol karların arasında bir patika gibi olmuştu. En önde komutan, arkasında Aslı en arkadan da ben geliyordum. Biraz ilerde bir kaç ışık göründü. Aynı zamanda da kulağıma uzaklarda çalışan bir motorun sesi geliyordu.

Komutan, "İşte şu görünen bizim ev. Eşim yemeği hazırlamıştır, bir şeyler yer hemen yatarsınız. Çok yorgun olduğunuz belli…"

Aslı kısık bir sesle bana döndü: "Bizi aynı odada yatırmazlar değil mi?"

"Evli olmadığımızı söylemiştim demin komutana, yatırmazlar, olur mu hiç öyle şey!"

Eşi bizi camdan görmüş olacak ki, evin kapısı hemen açıldı. Komutan, açılmış olan kapının önünde durdu ve elini kapıya doğru uzatarak içeri buyur etti:

"Hanım bak sana tanrı misafirleri getirdim."

Komutanın eşi de güleryüzle karşıladı bizi: "Çok iyi yapmışsın bey…Buyrun buyrun içeri girin. Çok üşümüşsünüz…"

Elektrik lambasının ışığı ile evin içi apaydınlıktı. Çok şaşırmıştık. Çünkü buralarda hiçbir köyde, hiçbir beldede henüz elektrik yoktu. Komutan bizi öyle şaşkın görünce; "Akşamları elektrik jenarötörü ile aydınlanıyoruz. Karakoldaki telsiz ve

telgraf aletleri de bu jenarötör ile çalışıyor. Aynı zamanda karakol da aydınlanıyor." dedi.

Biz ayakkabılarımızı ve paltolarımızı çıkarıp oturma odasına geçtik. Masa çok güzel donatılmıştı. Odanın köşesinde küçük bir yatağın üzerinde çocukları uyuyor, yemek masasının arkasındaki duvarın önünde de büyük bir soba gürül gürül yanıyordu. Aslı ve ben sobanın kenarındaki divanın üzerine oturduk.

Komutan gülümseyerek: "Sizi yengenizle tanıştırayım. Eşim Esma. Çok güzel yemek yapar. Birazdan parmaklarınızı da yiyeceksiniz.".

Eşinin neşesi daha da arttı. Komutanın övgüsü hepimizin hoşuna gitmişti. Esma yenge bu küçük köydeki tekdüze yaşamdan usanmış olmalı, çok sevinerek, " Bey ne iyi yaptın da misafirlerimizi getirdin. Yemek hazır. Haydi sofraya buyrun..."

Masaya yerleştik. Evli ve çocukları olduğundan bize belki yaşlı görünüyorlardı, fakat Esma hanım bizden 3-4 yaş büyüktü belki de. Dikkatimizi çeken şey, Esma yengenin allı güllü şalvarlı, tipik bir Anadolu hanımı olmasıydı. Mersin'in bir köyündenmiş. Komutan yemekte uzun uzun tanışmalarını anlattı. İlk görev yeri olan Taşucu'nda tanışıp evlenmişler. Geçtiğimiz baharda da şark hizmeti için bu karakola gelmişler. Sonra, bizden anlattı komutan. Bizi evli sandığını gülerek söyledi. Sonra beni ve

Aslı'yı anlattı. Bu gece kalıp yarın köyümüze gideceğimizi, bu karanlıkta tehlikeye atmak istemediğini söyledi. Esma yenge de başıyla kocasını onayladı. "Çok iyi ettin, evimiz yüreğimiz geniş. Diledikleri kadar kalsınlar. Aslı'nın yatağını yan odaya, öğretmen beyin yatağını da karşı odaya açarım. Biraz soğuk olur ama, yün yorganlarım sizi üşütmez..." dedi.

Teşekkür ettik. Aslı utangaç utangaç önüne baktı...

Çaylarımızı içtikten sonra Esma yenge kalktı, sofrayı çabucak topladı, uyuyan çocuğunun açılmış olan üstünü örttü sessizce kapıdan dışarı çıktı.

Komutan bir yaşanmış öyküyü anlatıyordu: "Eskiden buralarda bir köy varmış. Bir gece nasıl olduysa köyde bir yangın çıkmış. Bütün evler, ahırlar, huğlar sabaha kadar yanıp kül olmuşlar. İnsanlar evsiz kalmış, hayvanlar telef olmuş. Köyden geriye bir kaç harabeden başka bir şey kalmamış. Köylüler bakmışlar ki burada artık yaşanmaz, harabeye dönen bu köyü bırakıp başka yerlere göçmüşler… Yaşlılar, bir kız yüzünden bir delikanlının bu köyü kundaklayıp yaktığını anlatırlar. Kızın anası, kızı bu yoksul delikanlıya vermeyince olan olmuş. Kız da bu delikanlıyı seviyormuş ama anasının korkusundan bu oğlana kaçamamış. Kızı zorla zengin fakat babası yaşta birine vermişler. Oğlan da buna kızıp köyü ateşe vermiş ve alıp başını kaçıp gitmiş. Uzun

zaman aramışlar aramışlar ama delikanlıyı bir türlü bulamamışlar. Sonra yoldan gelip geçenler bu Tekçam denilen yerdeki tek yaşlı çam ağacının dallarında asılmış bir ceset görmüşler. Tanınmaz haldeymiş. kurtlara, kuşlara yem olmuş. Tanınmaz bir hale gelmiş. Her yere haberler gönderilmiş, jandarmalar gelmiş. Tanıyan biri çıkar diye köylere haber gönderilmiş ama nafile… Tam ceseti defnedecekleri gün…" Bu sırada kapı açıldı ve Esma yenge içeri girdi:

"Yataklarınız hazır. Gözlerinizden uyku akıyor. Haydi gidin yatın isterseniz… Sohbetinize yarın kahvaltıda devam edersiniz..."

Esma yenge haklıydı. Çok yorgunduk. Gerçekten de gözlerimizden uyku akıyordu. Komutana "İyi geceler, Allah rahatlık versin" dedikten sonra, Aslı hemen yan taraftaki odaya girdi, ben de karşıdaki odaya girdim. O gece çok karışık rüyalar gördüm. Hatta kendini ağaca asan o delikanlı rüyama girdi. Bana, "Öğretmen abi, vallahi köyü ben yakmadım. Benim üzerime attılar. Vallahi ben suçsuzum… İnan bana… Ben yakmadım… Ben yakmadım…"

Ağlayan bir çocuk sesiyle uyandım.

Camdan içeri parlak bir güneşin ışıkları giriyor, odayı pırıl pırıl aydınlatıyordu. Çocuğun ağlama sesi kesilince yataktan kalktım.

Camdan dışarıya baktım. Komutan karların içinden karakola doğru gidiyordu. Hemen kapıyı aralayıp hole doğru bakınca, Aslı'yı gördüm. Günaydınlaştık.

Sesimizi duyan Esma yenge de kucağında çocuğu ile, dün akşam oturduğumuz odadan dışarı çıktı.

"Günaydın…İyi uyudunuz mu? Öğretmen bey…Üşümediniz değil mi?" diye sordu.

"Günaydın… Hiç üşümedim… Teşekkür ederim."

Aslı da, teşekkür etti.

"Kahvaltı hazır. Size ekmek de kızarttım. Haydi buyrun."

"Murat komutanımız gitti mi?

"Evet. Nöbete gitti… Dünkü gibi sabah 8, akşam 8 nöbetine gitti. Haftaya gece nöbetine dönecek. Size çok selam bıraktı. Yolları düşerse bana mutlaka uğrasınlar dedi. Kahvaltıyı konuşarak yaptık. Onlara da doğup büyüdüğüm İstanbul'u anlattım. Aslı da, Esma yenge de İstanbul'u daha görmemişlerdi. Beni şaşkınlıkla ve sessizce dinledikten sonra Aslı heyecanlandı birden;

"Günün birinde ben de İstanbul'a gideceğim, iş bulup orada çalışacağım…" deyince hepimiz güldük...

Ben komutanın gece anlattığı o yangın hikayesini çok merak ettim. Bize devamını bu sabah anlatacağını söylemişti. Sen

devamını biliyor musun Esma yenge?" diye sordum. "Öbür buluştuğumuzda size kendisi anlatır. Haydi siz kahvaltınızı bitirin. Yolunuz uzak. Köye ancak öğlenden sonra varırsınız. Bunu da alın. İçinde börek var. Bu sabah yaptım. Yolda yersiniz…"

Konuksever aileye tekrar tekrar teşekkür ederek, komutanımıza da çok selam bırakıp, köyün yoluna çıktık. Dünkü karlı havadan eser yoktu. Pırıl pırıl güneşin altında köye doğru yürümeye başladık. Gecenin soğuğundan karlar donmuş, yürürken ayaklarımızın altından sesler çıkıyordu. Bizden önce gelip geçenlerin bıraktığı izleri takip ediyorduk. Ara sıra karşıdan gelenlere raslıyor, bir bana bir Aslı'ya bakıp merakla karışık soğuk bir selam vererek, yanımızdan geçiyorlardı.

Aslı, "Tamam artık şimdi köydeki dedikoduları dinle! Herkes bire bin katarak anlatır."

"Ne yapmalıydık! Sen bu karda kışta tek başına mı gidecektin köye! Dün hele, o karanlıkta ne yapacaktın yollarda!"

"Hayır öyle demek istemedim. Burası köy yeri. İstanbul gibi değil. Buralarda herkes birbirini tanır. O yüzden"

"Biz kötü bir şey yapmadık ki. Ne derlerse desinler…"

Uzunca süre sessizce yürüdük. Aslı sessizce:

"Senin bir sevdiğin falan var mı...?" Okulundaki arkadaşlarından falan…?

"Niçin soruyorsun?"

"Hiç… Laf olsun işte!"

"Peki senin bir sevdiğin var mı?"

"Hiç olmadı ki… Hem sonra kızların okuduğu bir okulda… Nasıl olsun! Senin öğretmen okulunda kızlar var mıydı?"

"Evet, vardı."

"Aynı sınıfta, beraber mi otururdunuz?"

"Evet."

"Gerçekten mi?"

"Evet… Ne var bunda şaşıracak!"

"Kızlar nerede yatarlardı? Aynı yerde mi yatardınız?"

"Hayır, kızlar okulda yatmazlardı. Evlerine giderlerdi... Bunları bana niçin soruyorsun?"

"Sadece merak ettim de ondan. Ama bir kız arkadaşın olmuştur mutlaka!"

"Evet oldu, ama öyle gerçek anlamda değil. Ben gitar çalardım, o da şarkı söylerdi. Sesi çok güzeldi."

"Ne! Sen gitar da mı çalıyorsun?"

"Evet."

"Ah, keşke ben de çalabilseydim."

"Sen şarkı biliyor musun? Şarkı söyler misin? Sesin güzel mi?"
"Okulda çok şarkı söylemiştim. Sesim fena değil."
"Köye gidince ben çalarım, sen de söylersin... Sana başka bir şey soracağım. Annenle babanla görüşüyor musun? Neredeler?"
Aslı'nın neşeli yüzü birden değişti, kaşlarını çattı:
"Bana bir daha onları sorma. Beni yapayalnız bırakıp, kaçıp giden bir kadın benim annem olamaz!"
Üzüldüğünü görünce, pişman oldum. Keşke sormasaydım, diye düşündüm. Ama Osman Emmi bana başka türlü anlatmıştı. Neyse…
Hemen hemen bir saattir yürüyorduk. Köye az kalmıştı.
Aslı birden durdu, bana baktı:
"Dedem sana annem hakkında neler anlattı ki?"
"Çok şey anlatmadı. Sadece beni görmeye gelmiyor, dedi. O kadar…"
"Sen köye vardığımızda hemen okula mı gideceksin?"
"Evet… Başka nereye gidebilirim ki?"
"Ya, n'olur, önce beraber dedeme gidelim, çok sevinir…Ne dersin?"
"Peki, olur öyle yapalım. Önce dedene gider gönlünü alırız."
"Daha sonra ben de seninle okula gelebilir miyim?
Okulunu çok merak ediyorum.

"Olur… Dedeni ziyaretten sonra da okuluma gideriz."
"Köyümüzde daha ne kadar kalmayı düşünüyorsun? Hep burada mı kalacaksın?"
"Bilmiyorum ama belki yaz tatilinde askere gider, askerliğimi yaparım. Senin okulun ne zaman bitiyor?"
"Ben de bu sene sonu mezun olacağım, ama staj yapmam gerekiyor. Ondan sonra da iş bulmalıyım."
"Sen enstitüde hangi bölümde okuyorsun?"
"Kadın giysileri bölümünü bitiriyorum. Bir dikiş atölyesinde staj yapmam gerekiyor."
Biz böyle konuşa konuşa köye iyice yaklaşmıştık. Köy artık görünüyor, masmavi gökyüzünün altında beyaza bürünmüş evlerin bacalarından ince ince dumanlar çıkıyordu. Ara sıra havlayan köpeklerin sesi, sokaklarda oynayan çocukların seslerine karışıyordu. Osman emminin evi köyün girişine yakın bir yerde olduğu için ilk önce onun evine uğrayıp oradan da okula gidecektik. Aslı da öyle istemişti. Eve geldik. Aslı önden içeri girdi. Birbirini çok özlemiş iki insanın sevinçle birbirlerine bazen Türkçe bazen Kürtçe olarak söyledikleri sözler duyuluyordu. Ben hala avludaydım. Bir ara Aslı'nın;
"Bak sana kimi getirdim…" dediğini duyarak geri döndüm. Osman Emmi kapının önünde beni görünce heyecandan, tek

bacağı üzerinde biraz sallandı, düşecek gibi olduysa da Aslı ona destek oldu. Çok şaşırmıştı.

"Ooo. Öğretmen evladım, sen de mi geldin? Ne zaman geldin? Hoş gelmişsin, buyur içeri gel!"

"Hoş bulduk! Bak sana torununu da getirdim. Otobüste karşılaştık… Dünya ne kadar küçük değil mi Osman Emmi!"

"Aslı'yı sen mi getirdin?"

Gözlerini kırpıştırarak, bir benim yüzüme, bir de Aslı'nın yüzüne hafif bir tebessümle bakıyor, bu beraberlikten bir anlam çıkarmaya çalışıyordu. Acaba bir şeyler mi oluyordu?

"Onun gibi bir şey… Dedim ya, tesadüfen otobüste karşılaştık… Tekçam'dan buraya da beraber geldik."

"Hadi içeri girelim, sıcak çay var hem konuşur, hem de bir şeyler yeriz."

"Osman emmi ben sizi rahatsız etmeyeyim. Aslı ile konuşacaklarınız vardır… Ben gideyim…?" Aslı;

" Gel önce bir çay içelim, bir şeyler yiyelim, sonra beraber okula gideriz."

İçeri girdik. Alev alev yanan ocağın karşısına oturduk. Esma Hanım'ın yolda yememiz için verdiği börekleri yememiştik. Aslı onları alarak bir tabağın içine koydu, yanan ocağın közleri üzerinde ısıttı ve çay bardaklarının bulunduğu tepsinin üzerine

koydu. Dedesi, börekleri kimin yaptığını sorunca, Aslı ona dün olan olayları, otobüs kazasını, karakolu, kumandanı, Esma'yı her şeyi bir çırpıda anlattı. Osman emmi merakla ve dikkatle Aslı'yı dinledikten sonra, kumandanın başka bir şeyler anlatıp, anlatmadığını sordu. Aslı önce Osman emminin ne demek istediğini anlamadı. Daha sonra kumandanın çok eskiden oralarda yanan bir köyden bahsettiğini söyleyince, Osman Emmi derin bir iç geçirerek;

"Demek anlattı… Ağaca asılı birinden de söz etti mi?"

diyerek, sigara tabakasından bir sigara çıkartarak ocağın közleriyle yaktı. Yüzü yine çok acılı bir hal almıştı.

Aslı: "Dedecim, sen o hikayeyi biliyor musun? O zamanlar sen burada mıydın?" diye sordu.

Osman Emmi hiç cevap vermedi. Sanki orada yokmuş gibi, gözleri bir noktaya dikilmiş, kaşları çatık, yüzü asık bir halde sessizce oturuyordu. Çok üzgün bir hali de vardı. Biz hiç ses çıkarmadan ona bakıyor, niçin böyle durduğunu anlamaya çalışıyorduk. Ocakta yanan ateşin sesinden başka bir ses yoktu odada… Aslı yalnış bir şey söylediğini düşünerek, bir bana, bir dedesine bakıyor, bu sessizlikten bir anlam çıkarmaya çalışıyordu. Biraz sonra Osman Emmi kımıldadı, sigarasının son nefesini de havaya üfledikten sonra…

"Yirmi sene kadar önceydi. Fadime'den olan oğlum Veli'nin gönlü, aşağı köyden bir kıza düşmüş. Onu çok seviyormuş. Utancından bana hiç bir şey anlatmazdı. Belki de tek bacaklı Osman'ın oğlu olmaktan da utanıyordu. Bilinmez. O zamanlar kızın anası, kızı için büyük başlık parası istiyormuş. Benim halim belli. Kıt kanaat gazi maaşıyla geçiniyoruz. Bir gün Veli utana sıkıla bana açıldı, derdini anlattı. Sevdiği kızı kaçıracağını söyledi. Ben karşı çıktım. Gidip yolu yordamıyla isteyelim, biraz daha sabret dedim. Dedim ama beni hiç dinlemedi. Kızı başkaları da istiyor, onlar almadan ben alıp kaçıracağım dedi ve gitti. Gidiş o gidiş. Onu son görüşüm oldu. Veli, yani senin dayın bir daha geri dönmedi. O gece aşağı köyde bir yangın çıktı. Tüm köy kısa bir zamanda yandı kül oldu. Sonra bir duyduk ki, kızı Şevket Ağa, oğlu Bilal'e almak istiyormuş. Bunun üzerine, aşağı köyü Veli yakmış dediler. Herşeyi Veli'nin üstüne attılar. Aslında, verdiği başlık parasını geri almak için Şevket Ağanın adamları gizlice kızın evine girip başlık parasını çaldıkları, izleri kalmasın diyerek de kızın evini yaktıkları, fakat rüzgarın etkisiyle de bütün köyün yandığı anlatılır. Birkaç gün sonra jandarmalar köye gelip, ağaçta asılı bir erkek cesedi bulunduğunu ve kimlik tesbiti için gelip bakmamız gerektiğini bildirerek, bizi aşağı köye çağırdılar ama ben bu tek bacağımla,

ona ancak mezarlıkta yetişebildim. Veli'yi son olarak mezarının başında gördüm. Oğlumu kızı alan öbür tarafın adamlarının öldürdükleri kesin, ama delil olmadığı için olayı ört bas edip kapattılar. Veli öldüğü ile kaldı. Sonradan da duyduk ki, Veli'nin sevdiği kızı, Şevket Ağa'nın büyük oğlu Bilal almış. O günden sonra bu köye hiç gelmez, buraya uzak başka bir köyde yaşarmış..."

Biz hayretten donup kalmış, ne diyeceğimizi bilemeden, şaşkınlıkla Osman Emmiye bakıyorduk. O aynı dalgın duruşuyla oturuyor, alev alev yanan ateşe gözlerini kırpmadan bakıyordu…

Aslı ağlamaya başladı.

"Dedecim üzülme ben…" derken sesi kesildi, sözlerinin devamını getiremedi.

Osman Emmi, yavaş yavaş Aslı'ya döndü, sağ elinin şahadet parmağını ağzına götürerek "sus" işareti yaptı…

Tekrar o düşünceli haline geri dönerek;

"Daha bitmedi. Fadime var ya, hani şu Şevket Ağa'nın karısı Fadime. O da kim biliyor musun? O… Veli'nin annesi Fadime. Yani üç yaşındaki çocuğunu yatağında bırakıp, zengin Şevket Ağa ile kaçan ilk karım Fadime. Veli'nin ölümüne kılını bile kıpırdatmamış. Halbuki Veli onun da oğlu idi. Dünya bu kadar

acımasız, merhametsiz ve insafsız insanlarla dolu. Şevket Ağanın parayla yanında tuttuğu adamları da karısını çoluk çocuğunu benden korumak içindir. Hiç birisi yalnız başlarına sokağa çıkamaz. Onları öldürürüm diye korkarlar. Bilmezler ki, onların kirli kanları ile ellerimi kirletir miyim ben! Onların cezalarını Allah verecektir, buna inanıyorum…"

Aslı sessizce ağlıyordu...

"Dedecim, bunları bana daha önce niçin anlatmadın, bu kadar sene sonra anlatıyorsun?"

"Ne değişirdi kızım? Anlatsaydım belkide bu kadar sene üzüntüden okuyamazdın. "

Aslı ayağa kalktı, elleri yüzünde ağlaya ağlaya koşarak dışarı çıktı. Osman emmi Aslı'nın arkasından;

"Vah yavrum vah…Keşke anlatmasaydım, ama günün birinde başkalarından duyacaktı… O zaman da bana niçin söylemedin diyerek bana kızacaktı..."

Ben de biraz sonra yerimden kalkarak dışarı çıktım. Aslı avludaki bir ağaca yaslanmış sessiz sessiz ağlıyordu. Teselli etmek için, üzülmemesini ve günün birinde nasıl olsa bu gerçekleri öğreneceğini söyledim. Biraz sakinleşince;

"Hadi dedene git elini öp, gönlünü al. Onun hiç bir suçu yok. Sakın ona gücenme. Bak akşam oluyor, karanlığa kalmadan

okula gidelim…"

Aslı mendiliyle yüzünü gözünü sildikten sonra, kızarmış gözleriyle bana uzun uzun baktı, bir şeyler söylemek istedi, sonra vaz geçti. Başı öne eğik, o önde ben arkada küçük tahta sandalyesinde gözleri kapalı oturan dedesinin yanına gittik. Eğildi. Derileri buruşmuş nasırlı ellerinden öptü, boynuna sarıldı, uzunca bir süre öylece kaldılar. İkisi de sessizce ağlıyordu. Bir ara dedesi boğuk bir sesle;

"Kızım, bahtsız kızım, çok üzgünüm"

Aslı bir şey demeden dedesinin uzamış beyaz sakallı yanaklarından uzun uzun öperek gönlünü aldı. Doğruldu. Dedesi yorgun bakışlarla arkasından bakarken yine başı önde, bir şey söylemeden, duvarda asılı olan mantosunu alarak kapıya doğru yürüdü. Kapıyı açıp avluya çıktı. Ben de arkasından giderek onu takip ettim.

Okula gitmek üzere sokağa çıktık.

Hırsız Var

Yavaş yavaş karanlık basıyordu. Aslı'yla köyün dar sokaklarında konuşmadan yürüdük. Hala Osman Emminin anlattıklarının tesiri altındaydık ikimiz de. Yaşlı adamın başından neler geçmişti. Hiç kimsenin dayanamayacağı olaylar, bu savaş gazisinin başına gelmiş, tüm baskılara rağmen elini kana bulamamıştı. Oğluna yapılan haksızlık ise katlanılır gibi değildi. Bir bakıma Allah ona sabır vermiş, kimsenin lafına kanıp da, kan dökmemiş, ona kötülük yapanlara karşı kanunsuz bir iş yapmamıştı. Aslı'nın ne düşündüğünü bilmiyordum ama, onun da dedesini düşündüğünden hiç şüphem yoktu. Biz böyle konuşmadan okula doğru yürüyorduk. Karşımızdan bize doğru iki kadın geliyordu. Kadınlardan biri, bize meraklı gözlerle baştan ayağa bakarak yanındakine;

"Bu bizim öğretmen değil mi kız..? İstanbul'dan gelirken bir de gelin getirmiş galiba baksana!"

Öbürü;

"Getire getire bu çirkin kızı mı getirmiş, şuna bak hele!

Bulamamış mı koca İstanbul'da başka birini..." Aslı durdu, tam onlara bir şey söyleyecekti, ben kolundan çekerek;

"Bırak ne derlerse desinler. Aldırma yürü sen…" dedim. Belki

de Aslı'yı tanıdılar, onu kırmak için mi söylediler, bilemiyorum... Aslı çok sinirlenmişti.

Okulun bahçesine girmiştik. Anahtarla önce, okulun arka tarafındaki lojmana giren kapıyı sonra da odamın kapısını açıp tam içeri girecektik ki, odanın içinden yüzüme buz gibi soğuk bir rüzgar esti. İçimden,"Eyvah giderken camı açık unutmuşum" diye geçirdim. Ama her tarafı iyice kapattığıma emindim. İçeri adımımı attım, gözlerim karanlığa alışınca gördüklerime inanamadım. Odamın arka bahçeye bakan camı kırılmıştı. Kaç gündür aralıksız yağan kar, açık camdan odamın içine dolmuş, yer ile camın bulunduğu duvar arasında tepe meydana getirmişti. Odamı öyle buz gibi ve içine kar yağmış bir durumda görünce bütün isteğim, kuvvetim, iyi niyetim kayboldu.
Yerde duran bavulum darmadağın edilmiş, içindekiler etrafa saçılmış, bazıları da odama yağan karın altında kalmıştı. Aslı da arkamdan içeri girince gördükleri karşısında küçük bir çığlık atarak, hayretler içinde, iki eliyle de yüzünü kapatmıştı. Karanlıkta pek öyle herşey gözükmüyordu. Şaşkınlıkla duvardaki gaz lambasını yaktım. Ortalık aydınlanınca odanın hali de ortaya çıktı. Odama, ben İstanbul'da iken hırsız girmiş, en önce bavulumun içindeki Atatürk kumbarasını açmış ve

içindeki donatım bedelinden arta kalan 700 lirayı, o kocaman el fenerimi, fotoğraf makinemi ve hatta o pille çalışan küçük plastik oyuncak arabayı bile götürmüştü. Bir öğretmene yapılabilecek en büyük kötülüğü bu hırsız yapmıştı. Ben, bin bir zorluk içinde o köyün çocukları için elimden geleni yaparken, bir hırsızın evime girmesi beni çok üzmüştü. Büyük bir ihtimalle hırsız bu köydendi. Benim varımı yoğumu bilen biriydi. Çünkü çalınan şeyler bu köylülerin bildikleri şeylerdi. Acaba hırsız okula da girmiş miydi? Okulun anahtarı muhtarda olduğu için okula giremedik. Büyük bir üzüntü içinde okuldan çıkıp muhtarın evine doğru yürümeye başladık. Aslı da üzgündü. Teselli etti beni. Suçlandı. Çünkü kendi köyünde oluyordu bu yüz kızartıcı olay.

"Ben muhtarın evine gelmeyeyim. Eve gidip dedemle biraz konuşur, hasret gideririz. İstersen, odana hırsız girdiğini de anlatırım. Sen şimdi okulda da yatamazsın. İstersen sonra gel, sen de dedemde yat."

"Teşekkür ederim Aslı!" dedim. "Uygun düşmez. Belki muhtarlarda kalırım. Önce okula bir gidelim de. Haydi sen daha fazla karanlığa kalmadan evine git. İstersen yarın görüşürüz. İyi akşamlar, dedene de çok selam söyle!"

Muhtarın evine doğru yürümeye başladım. Aklımda hep odama

giren hırsız kimdi sorusu vardı. Bu olaydan sonra içime çok derin bir sıkıntı, daha doğrusu bir isteksizlik düştü.
Bu olay beni okulumdan, odamdan, köyden birdenbire çok soğutmuştu. Ağlayacak gibi oluyordum. Hiç aklıma gelmeyen bir durumla karşılaşmıştım. Bu güne kadar İstanbul gibi milyonluk kentte bile hiç kimse benim bir şeyime tenezzül edip hiç bir şeyimi çalmamıştı... Oysa dağ başındaki bir köyde varım yoğum gitmişti...

O an uzaklaşmayı, hatta bu yaz hemen askere gitmeyi aklıma koydum. Ama herşeye rağmen okulda 23 Nisan için planladığım müsamereyi yapacaktım. Böyle düşüne düşüne muhtarın evine kadar geldim. Kapıyı çaldım. Kapıyı yine muhtarın büyük kızı açtı.
"Hoş geldin öğretmen bey. Buyur içeri gir. Babam yukarda".
"Babana söyle de biraz aşağı gelsin bir zahmet!"
Muhtarın kızı koşarak merdivenleri çıktı. Biraz sonra muhtar aşağı geldi.
"Ooo… Öğretmen bey hoş geldin… Ne zaman geldin?"
"İyi akşamlar Tevfik Emmi…Biraz önce geldim… Geldim ama, pek de hoş gelmedim."
"Hayırdır, bir şey mi oldu?"

"Evet hem de hiç hoş olmayan bir şey oldu…

Odama hırsız girmiş!"

"Hırsız mı!..."

"Evet… Odanın arka camını kırıp içeri girmiş. Tüm eşyalarımı da talan etmiş!"

"Okula da girmişler mi?"

"Bilmiyorum. Okulun anahtarı sende… Haydi gidip bakalım."

"Okulun anahtarını alıp hemen geliyorum…"

Alaca karanlıkta muhtarla okula doğru, karların donmuş olan yerlerine basa basa, yola çıktık. Daha fazla karanlığa kalmadan bir an önce okula gidip zarar tespiti yapmamız gerekiyordu.

"Neler çalmışlar odandan hocam tam bakabildin mi?"

"Öğretmenliğe başladığımdan beri biriktirdiğim 700 liram yok. Ne el fenerim, ne fotoğraf makinem var! Hatta kendi yaptığım pilli oyuncak otomobili bile götürmüş hırsız!" Böyle konuşa konuşa okula geldik. Okulun kapısını muhtar açtı. Alaca karanlıkta içeri girdik. Kırık dökük bir şey görünmüyordu. Camlar sağlamdı. Kapılara da dokunulmamıştı. Müdür odasında da bir şey yoktu. Hırsız veya hırsızlar bilinçli olarak sadece benim odama girmişler, yokluğumdan da faydalanarak rahat rahat bu hırsızlığı yapmış veya yapmışlardı…

"Gel bir de senin odana bakalım hocam!" dedi muhtar.

Odamın kapısını açınca yüzümüze yine buz gibi bir rüzgar çarptı. Biraz önce yanık bıraktığım gaz lambasının fitilini son ayar açtım, oda aydınlanınca hırsızın odama verdiği hasar da ortaya çıktı. Muhtar kırık camı ve odanın içine tepecik oluşturmuş karlara bakarak, şaşkınlıkla;

"Hocam ne yapmış böyle namussuzlar, elleri kırılasıcalar! Böyle bir şey bir öğretmene nasıl yapılır! Ne hale getirmişler odayı! Merak etme en kısa zamanda odanı eski haline getiririz. Zararını da ödemeye çalışırız."

"Jandarmaya ne zaman haber vereceğiz?" deyince, muhtar afalladı,

"Aman hocam jandarmayı filan bu işe karıştırmayalım gözünü seveyim. Nasıl olsa yapan veya yapanları bulamazlar. Köyün adını boşu boşuna hırsız köy diye kirletmeyelim. Hatta bundan hiç kimseye de bahsetmeyelim. Aramızda kalsın. Bu güne kadar böyle bir hırsızlık vakası ne duyduk, ne gördük! Ben ihtiyar heyetiyle konuşur, bütün zararını karşılamaya çalışırım. Gözünü seveyim unut jandarmayı!" dedi...

"Peki bütün bu yapılan, yapanın, yapanların yanlarına kâr mı kalacak muhtar! Benim kötü günler için biriktirdiğim param ne olacak!"

"Sen jandarmaya haber versen, hırsızın yakalanacağına inanıyor musun? Ben pek ihtimal vermiyorum!"

"Sen öyle diyorsan öyledir ama, ortada çalınan büyük bir para var. Aylardır aldığım maaşlarımdan artan bütün param... Ne olacak? Hırsız belki yakalanır, belki yakalanmaz. Ama işlediği suç yanına kâr mı kalsın diyorsun muhtar!"

"Hocam ben yarın hemen ihtiyar heyetini toplar, onlarla konuşurum. Gözünü seveyim bir gün daha bekle! Bu gün zaten geçti. En kötü durumda, yarın jandarmaya birini yollar, buraya getirtiriz. Sen şimdi eşyalarının bir kısmını al odanı düzeltene kadar bizde kalırsın. Hadi al çantanı gel benimle."

Birkaç şey alarak muhtarla okulun bahçesine çıktık. Arka taraftaki kırılan cama bakmak için camın dibine geldik ama, diz boyu olan kar bütün izleri çoktan kapattığından, tekrar muhtarın evine gitmek için yürümeye başladık. Yine hafif hafif kar atıştırıyordu. Uzun bir zaman sessizlikten sonra muhtar;

"Hocam gerçekten çok üzücü bir durum. Benim de içim yanıyor şimdi! Seni çok iyi anlıyor ve yerden göğe kadar da hak veriyorum. Kusura bakma! Gideyim buralardan falan, deme! Sen yine çocuklarımıza okuma yazma öğret, herşey yine yoluna girer merak etme!"

"Muhtar Emmi, sana birşey söyleyeyim mi! Ben kararımı verdim!'

"Karar mı! Ne kararı verdin? Jandarmaya mı haber vereceksin?.."

"Hayır! Ders yılı sonunda askere gideceğim. Ardından Allah büyük! Sanırım sizin köye bir daha gelemem. Ama kendime verdiğim bir sözüm var. Gitmeden tüm anne babalar ve öğrencilerim ile bir 23 Nisan Bayramı müsameresi hazırlayıp, sunup öyle gideceğim…"

"23 Nisan müsameresi mi! Nedir o hocam!"

"23 Nisan Atatürk'ün çocuklara armağan ettiği bayramımızdır. Herşeye rağmen çocuklarla o bayramı yaptıktan sonra bırakacağım okulumu!"

"Etme hocam gözünü seveyim! Okul yine mi öğretmensiz kalacak! Sen de bırakıp gidersen çocuklarımızı kim okutacak?"

"Yerime başka bir öğretmen verirler merak etme! Askere giderken yeni öğretmen işini hızlandırmak için elimden geleni yaparım ben. Yeni öğretmen bıraktığım yerden o devam eder. Mart ayında askerlik şubesine müracaat edeceğim. Kesin olarak da ne zaman gideceğim belli olur. Yaz tatilinden sonra da yerime yeni biri gelir. "

Konuşa konuşa yol hemen bitti. Muhtarın evine geldik.

Köydeki ilk gecemde kaldığım odayı verdiler bana yine. Odamın camı takılana, yaşadığım şoku atlatana kadar burada kalacaktım…

Birkaç gün kaldım muhtarlarda. Cam takıldı. Odamı yeniden düzene soktum. Artık odamda kalmak istiyordum. Muhtarlara teşekkür edip ayrıldım evlerinden.

O gün ihtiyar heyeti toplanmış, bu hırsızlık olayı hakkında görüşmüşler, fakat köyün hiç parası olmadığı gerekçesiyle benim zararımı karşılayamamışlardı.

Muhtar utana sıkıla geldi.

"Hocam size karşı çok mahcubuz; köy kasasında da, bizlerde de bu miktarda para yok. Hepimiz gördüğün gibi yarı aç yarı tok yaşayan insanlarız. Biraz hali vakti yerinde olanlara bile çok ağır geldi miktar. Kimse yanaşmıyor paranı vermeye... Mahcubuz hocam!

Allah o hırsızın cezasını versin! Mahcubuz işte, ne idek!" dedi.

İhtiyar heyeti jandarmaya haber vermememi istemiş. Düşündüm. Bir yalnızlık, sahipsizlik hissi... Karşımda uğultular altındaki karlı yollara baktım. Kış günü, ifade vermeye git, geri gel! Bir daha git... Sorular, tutanaklar...

Jandarmaya şikayetten vazgeçtim. Aslında muhtar haklıydı.

Hırsızı veya hırsızları bulmak pek de kolay olmayacaktı. İlk soruları, kimden kuşkulanıyorsun öğretmen Bey?" olacaktı. Kimden kuşkulanacaktım! Ne diyecektim!

Yaşamın acı bir yanınla daha tanışmıştım. Kafama koydum, gidecektim... Bu köyde daha fazla durmamın anlamı yoktu. Odama her girişimde bir yabancı gözün, bir yabancı elin beş on parçayı geçmeyen eşyamı toplayışı, aylarca emeğimin karşılığını alıp gidişi gözlerimin önüne geliyordu. Şevkim kırılmıştı...

Bu düşüncelerle, isteksiz isteksiz odamı toplarken hafif dokunuşlarla odamın kapısına vuruldu. Gidip açtım. Gelen Aslı'ydı.

" Vedalaşmak için gelmiştim. İnşallah müsaitsin!"

Buyur ettim. Yüzümdeki ifadeden çekindi sanırım. Oysa onunla ilgisi yoktu asık suratımın...

"Hayır girmeyeyim. Yarın Erzincan'a dönüyorum. Pazartesi okullar açılıyor. Akşama bize gelir misin? Börek yapacağım. Birlikte yer, hem de biraz sohbet ederdik."

"İşlerimi bitirir gelirim Aslı" dedim.

Aslı gittikten sonra darmadağın edilmiş bavulumu düzeltmek için kaldırıp çalışma masamın üzerine koydum. Yerdeki kilimler yağan kardan hala sırılsıklamdı. Hırsız, Atatürk büstünün

altındaki kumbaramı açmak için kilidi kırmış, büstü parçalamıştı. Büstün kapağı hala öyle duruyordu...
Tam bu sırada bavuldan yere birşey düştü. Düşen şey, gitarım için getirdiğim yedek gitar tellerinin paketi idi. Onu almak için eğildiğimde masanın altında parlak bir şeyin olduğunu gördüm, uzanıp aldım. İçinde bir kaç tane sigara olan, parlak bir sigara tabakasıydı bulduğum şey. Bu da nerden çıkmıştı? Ben sigara kullanmıyordum. Mutlaka birisinin cebinden masanın altına düşmüş olmalıydı. Elimde evirip çevirdim... Tabakayı bir yerden tanıyordum. Ben bu sigara tabakasını bir yerde görmüştüm ama nerde diye düşünüyor, elimdeki tabakayı dikkatle süzüyordum...

Kimin olacaktı! Evet, Cevcet'indi tabaka. Hatta, öve öve bitiremediği beni nişanlamaya kalktığı yan köydeki hemşire hanımı görmeye giderken de tabakayı birkaç kez onun elinde görmüştüm. Yolda bu tabakayı her molada cebinden çıkarıp bana da sigara ikram etmiş, ben almayınca da kendisi bir sigara çıkarıp yakmıştı. Onun sigara tabakası benim masamın altında ne arıyordu! Yoksa!
Bu hırsızlık işiyle onun bir alakası vardı mıydı acaba? Olamazdı! Her akşam çay sunduğum, ekmeğimi paylaştığım biri bunu yapamazdı!

Ama insanın olduğu yerde herşey olabilirdi. Onunla konuşmalı en kısa zamanda buluşup, bunu bana açıklamasını istemeliydim Cevcet'ten… Akşam çökmek üzereydi. Soğuk daha da artmıştı. Önce Cevcet'in evine gittim. Evde kimse yoktu. Kapılarını çalarken yandaki komşu; "Hocam buyur birini mi arıyorsun?" diye sordu.

"Cevdet'e bakmıştım, ama evde yok galiba!" dedim. "Cevdet geçen hafta bavulunu alelacele alıp gitti. Daha da gelmedi..."

"Nereye gitti biliyor musun?"

"Hayır, bilmiyorum. Gittiği yeri söylemedi."

"Annesi, babası nerede, onlar da mı yoklar?"

"Onlar da, kızları doğum yapmış, kızlarının yanına gittiler." Hiç ihtimal vermiyordum ama, valizini toplayıp gidişi kuşkularımı iyice artırdı. Binbir düşünce içinde, üzgün adımlarla hemen muhtarın evine gittim. Kapıyı yine muhtarın kızı açtı. Yukardan muhtarın " Kim o gelen gıı?" diyen sesi duyuldu. "Öğretmen geldi, buba öğretmen!" dedi kızı.

Muhtar beni merdivenin başında bekliyordu.

"Hocam hoşgeldin. Nasılsın, odanı toparladın mı? Neler yaptın?"

"Muhtar Emmi seninle konuşacaklarım var. Önemli! Yalnız konuşmamız gerek." dedim.
Muhtar kızına, "Hadi bize birer kahve yap kızım!" diyerek onu aşağıya gönderdi.
"Anlatacaklarım ikimizin arasında kalacak Muhtar Emmi! Olay aydınlanana kadar hiç kimseye bir şey söylemeyeceksin. Güveneyim mi!"
"Tabii hocam, tabii. Ne oldu, meraklandırdın beni! Hayırdır inşallah!"
Konuşmaya başlamadan ilkin cebimden sigara tabakasını çıkarıp muhtara gösterdim.
"Demin odamı toplarken bunu buldum."
Gözlerini dikti,
"Bu ne? Tabaka mı?"
"Evet! Tabaka, ama benim değil! Ben sigara içmiyorum biliyorsun!"
"Kimin peki?"
"Demin gördüm masamın altında bunu. Ama yine de günahını almayayım, ben izine gitmeden de orada mıydı, yoksa ben izindeyken mi birisi oraya düşürdü bilemem! Ama bu kime aitse, büyük ihtimalle benim eve giren de o!"

Muhtar tabakayı eline alıp baktı, içini açtı, kapattı, bana geri uzatırken;

"Kimin bu tabaka, biliyor musun?

"Kesin bilmiyorum, ama bu tabakayı birkaç kere görmüştüm."

"Gördün mü! Kimde, hatırlıyor musun?"

"Evet hem de çok iyi hatırlıyorum".

"Kimde hocam çatlatma beni!"

"Cevcet'in elindeydi. Geçen ay onunla sağlık ocağına gidiyorduk, bana da sigara vermek istemişti. O zaman görmüştüm. Çok iyi hatırlıyorum."

"Yani…Yani bu işi bizim köylü Cevcet mi yaptı diyorsun?"

Biz böyle kısık sesle konuşurken muhtarın kızı elinde kahve tepsisi ile yavaşça yukarı çıkmış, ne konuştuğumuzu duymak için sessizce yanımıza gelmişti bile. Onu görünce mevzuyu hemen değiştirdim.

" Evet, İstanbul çok güzeldi. Arkadaşlarımı, akrabalarımı gördüm, geldim."

Muhtarın kızı da sohbete katılmak için olmalı:

"Babacım biz de gideriz değil mi bir gün İstanbul'a? Götürürsün değil mi beni de?"

Muhtar başından savarcasına:

"Olur olur! Gideriz! Seni de götürürüm tamam! Annene söyle,

beraber hemen yemek hazırlayın, hadi!"

Anlamsız anlamsız yüzümüze bakarak isteksizce merdivenlerden aşağı inip gitti kız.

"Hocam bu işler hata kaldırmaz, adı hırsıza çıkacak bak! Bunu Cevcet'in elinde gördüğüne emin misin!"

"Muhtar Emmi emin olmasam neden adını vereyim onun. Eminim tabii. Ama, haklısın birinin adının önüne hırsız sıfatı koymak ağır bir yük insana! Kimseyi de suçlamak istemiyorum."

"Gel gidelim şu Cevcet denen soysuzla bir konuşalım. Bakalım o ne diyecek?"

"Evde yoklar. Buraya gelmeden uğradım ben. Valizini alıp gitmiş."

"Valiz mi! Gitmiş mi? Nereye gitmiş?"

"Gitmiş işte… Komşusu geçen hafta bavulunu alıp gittiğini söyledi. Ama nereye gittiğini söylememiş."

"Evde annesi, babası kimse yok mu?"

"Onlar da, kızları doğum yapmış, kızlarının yanına gitmişler. Yani evlerinde hiç kimse yok."

"Ben de onu çoktandır görmüyordum. Demek ki kaçtı. Yoksa bu kar kıyamette nereye gidecek! Sen onu en son ne zaman görmüştün?"

"Tatilden bir kaç gün önce. Akşam bana gelmişti. Biraz oturup gitti. Fazla kalmamıştı."

"Bu kesin o soysuz köpeğin işidir hocam. Jandarmaya haber verelim mi? Onu hemen bulur getirirler."

"Sen demiyor muydun jandarmaya haber verme, diye. Şimdi de tersini söylüyorsun Muhtar Emmi. Ne yapacağımı ben de şaşırdım. Bilemiyorum. Biraz bekleyelim. Belki köye geri gelir... Hemen suçlamayalım!"

"Ama bu durumda bütün şüpheler onun üstünde. Hem bu hırsızlık bilen birinin işi. Ben senin odanı gözlerken de aklımdan geçti!"

" Ama hâlâ kesin olan bir şey yok ki! Bence, biraz daha bekleyelim. Cevcet'i görmeden, onunla konuşmadan bir şey yapmayalım."

"Peki hocam sen bilirsin. " dedi muhtar. Beklemenin şimdilik en iyi yol olduğunda karar birliğine vardık...

Muhtarla konuştuktan sonra Osman Emmiye gitmek için dışarı çıktım. Aniden kar yağmaya başlamıştı. İki gün sonra okullar açılacak, onlarca çocuk yine uzak dağ köylerinden bu kar kıyamette karlara bata çıka binbir zorlukla okula gelmeye çalışacaklardı. Çocuklar üç beş kişilik gruplar halinde, bazen de köylerinden bir büyüğün gözetiminde okula gelirler, onları

getiren kişi bir evde misafir olur akşamleyin de çocukları alır tekrar köylerine dönerlerdi. Tatilin son günleri hava kuru ve güneşliydi. Artık kış gidiyor, çocuklar okula daha rahat gidip gelecekler diye sevinirken, bu kar yağışı da nereden çıkmıştı şimdi! Kışın tüm zorluğunu ben de çok çekiyordum. Camları bile soğuktan buz tutmuş buz gibi bir odada sabah karanlığında erkenden kalkıp, önce kendi sobamı, daha sonra da sınıfın sobasını yakıyordum. Bu anlattıklarım, sıfırın çok altındaki soğukta oluyordu.

Köy yaşamı yalnız yaşayan biri için hiç de kolay değildi…
Öğrencilerimi, köylüleri çok seviyordum. Ama bu hırsızlık olayı beni birden her şeyden soğutmuştu. Hiç kimseye, özellikle de burada yalnız başına çocuklara okuma yazma öğreten yaşamın acemisi iyi niyetli bir öğretmene kesinlikle yapılmaması gereken, çok çirkin bir davranıştı. Belki bende de çok hata vardı. Çünkü, iyi niyetle, buraların insanlarından kesinlikle zarar gelmez duygularıyla evime gelenlerle her şeyimi paylaşmıştım. Bir keresinde bu Atatürk büstünü görenlere, bunun aynı zamanda bir kumbara olduğunu, birikmiş biraz param bulunduğunu ve burada muhafaza ettiğimi kendim söylemiştim. Tecrübesizlik işte… Bir köy yerinde, birinin bir gün evime girip

herşeyimi alıp gideceğini nereden bilebilirdim ki! Artık olan olmuştu...

Üzülsem de kabullenmiştim artık. Kafamdaki binbir düşünce ile, Osman emminin evine gelmiştim. Avludan içeri girdim, karların altında kalmış odunların ve kapkara isli tandırın yanından geçip kapıyı çaldım. Kapıyı Aslı açtı. İçerden mis gibi bir börek kokusu geliyordu. Çok acıkmış olduğumu kokuyu alınca anladım.

"Nerde kaldın! Seni epeydir bekliyoruz. Çok acıktık… Hemen gelecektin hani?"

"Kusura bakmayın. Anlatırım..." diyerek ayakkabılarımı çıkartıp içeri girdim. Osman Emmi her zamanki yerinde oturmuş sigarasını tütütüyordu. Beni görünce kalkmak istedi. Ona fırsat vermeden ben onun yanına gidip, elini öptüm. Bu adama karşı içimde sevgiyle karışık büyük bir merhamet ve acıma hissi vardı... Osman Emmi, içtenlikle halimi hatırımı sordu. Kalkıp bana yanında yer gösterdi. Bir elini omuzuma koydu:

"Üzüldüm be evlat! Çok üzüldüm. Olanları Aslı biraz önce anlattı. Hangi soysuz, hangi şerefsiz yapmış bunu bulundu mu?" dedi.

"Hayır, daha kesin bir şey yok! Bakalım..." dedim üzgünce... Bu arada Aslı tepsinin içinde, Kürt böreği denilen el açması

yufka ile oldukca kalın olan ve üzerine dövülmüş toz şeker konan böreğini getirdi. Çayları doldurdu. Üzeri koyu kahverengi kızarmış börekleri aç kurtlar gibi iştahla yemeye başladık. Soğuk havada bu börek çok çok iyi gidiyordu doğrusu...

Aslı iştahla böreklere saldırışımı izlerken, "Yarın okula geri dönüyorum. Artık yaz tatilinden önce de buraya gelemem. Bir daha nasıl ve nerede görüşeceğimizi bilmiyorum. Sen bugün bana, yazın askere gideceğini ve bir daha buraya dönmek istemediğini söyledin. Düşüncen hala aynı mı? Askerliğini yaptıktan sonra bir daha buraya gelmeyecek misin? Eğer öyleyse, bir daha görüşemeyeceğiz seninle, öyle mi?"

"Üzgünüm Aslı! Ama sanırım öyle olacak. Büyük bir ihtimalle yaz tatilinde asker olacağım...

Bu köyden biri dışında hep güzel anılarla döneceğim geriye. Seni ve dedeni tanıdığıma çok sevindim. Benim ilk göz ağrım oldu köyünüz ve güzel insanları. İnsanlar hiç ummadıkları, beklemedikleri şeylerle de karşılaşıyorlar. Ben de kötü bir olay yaşadım. Bunun için köyünüzü köylülerinizi suçlayamam. Hepiniz evinizi yüreğinizi açtınız bana..." dedim. Osman emmi sessizce üzüntüsünü belli etmeden beni dinledi. Bize döndü:

"Bu tertemiz arkadaşlığınızı mektup yazarak devam ettirin çocuklar. İkiniz de okuyan yazan akıllı gençlersiniz..." dedi. İkimiz de sesimizi çıkarmadık. Başımızla olur anlamında şaşkın işaretler yaptık...

"Sen yarın ne zaman yola çıkacaksın Aslı?" diye sordum. "Havanın durumuna göre artık, kahvaltı edip çıkarım. Ya da kar dinmezse öğle üzeri..."

"O zaman seni yolcu etmeye gelirim. Olur mu? İlçeye nasıl gideceksin, yürüyerek mi, yoksa karakolun oradan geçen araçlarla mı?"

"Elimde çantam var. Onun için karakolun oradan ilçeye, oradan da otobüsle Erzincan'a giderim." Dedi Aslı. Benim uğurlamaya gelecek olmama çok sevindi. Şu karlı dağlarda dedesinden başka belki de ilk kez biri, hem de bir öğretmen onu uğurlayacaktı köyünden...

İzin isteyip eve gitmek için kalktım. Aslı da arkamdan kapıya kadar gelmişti. Yüzüne bakınca gözlerindeki üzüntülü, acı ifadeyi çok açıkça gördüm. Artık, Erzincan'a geri döneceğine mi, köyünden ve dedesinden ayrılacağına mı üzülüyordu, bilmiyordum. Bu üzüntülü ifadeyle gözlerime bakarak: "Kararını değiştirip de bu sene askere gitmeseydin ve köyde kalsaydın keşke! Ne iyi olurdu. Hani bana yolda sormuştun ya,

erkek arkadaşın var mı diye, hayır yok! Hiç olmadı da. Tanıdığım ve böylesine yakınlık duyduğum, sohbet ettiğim ilk ve tek erkek arkadaşım sen oldun Attila! Sen de, askere gidecek ve bir daha gelmeyeceksin belli ki buralara... Keşke bu güzel arkadaşlığımız sürseydi. Olur ya bu karlı köylerde bıraktığın bu kız aklına gelirse birgün, bu kağıtta okulumun adresi var. Köyümün adresini de biliyorsun. En azından mektuplaşırız... Yazar mısın?"

"Aslı bunları yarın yolda konuşalım mı? Sen de ben de zor bir gün geçirdik... İyi geceler. Allah rahatlık versin." dedim.

Üzülmelere, ayrılıklara artık dayancım kalmamıştı. Kestirip attım. Belki onu üzdüm ama öylesi daha iyiydi...

Dışarda havayı yumuşatan ince kar taneleri bitten kurtulmuş saçsız başıma düşüp eriyordu...

Düşüne düşüne soğuk odamın yolunu tuttum...

Sobamı devamlı sert odunlarla beslememe ve yanık tutmama rağmen odam hala buz gibiydi. Karlardan ıslanan kilimler daha kurumamıştı. Cevcet bana yaptığı bu kötülüğün boyutlarının farkında mıydı acaba? Şimdi neredeydi kimbilir? Bütün gece bu hırsızlık olayını, askere gitme işini, Aslı'nın akşam gözlerime üzgün üzgün bakarak söylediklerini düşündüm...

Askere gitme işinden başka, aklımda gelecek için kesin bir şey yoktu. Zaten hayal kurmak da boşunaydı. Yaşamın bize ne getireceğini önceden bilemiyorduk. Kendimi çok emin hissettiğim bir dağ köyünde bile, aylarca biriktirdiğim emeğimin karşılığı bir anda yok olmuş, ıslak kilimli, farelerin cirit attığı buz gibi bir odada uykuya dalmaya uğraşıyordum. Bir ara elbiselerimle yattığım yataktan kalkıp yanan sobanın yanına giderek sandalye üzerinde ısınmaya çalıştımsa da yerler hala ıslak olduğu için o da pek fayda vermedi...

Artık askere gidene kadar bu rezilliğe katlanacaktım. Başka bir seçeneğim de yoktu zaten… Geçmek üzere olan sobanın içine bir kaç odun daha attım. Sandalyeyi sobaya yapıştırdım. Donuyordum sanki... Soba tutuşunca ısındı, o ara dalıp gitmişim.

Hafif bir kapı tıkırtısı gibi bir ses duyuyor, bense onu rüyamda duyuyorum sanıp tepki vermiyordum...

Başımı kollarımdan kaldırıp etrafı dinleyince sesin gerçekte kapıdan geldiğini duydum.

Gece yarısı bu da kimdi! İçime bir korku düştü. Tereddüt ve tedirginlikle önce lambanın fitilini açıp odayı aydınlattım. Bu arada kapının çalınması da kesilmiş, bir sessizlik olmuştu.

Kısa bir aradan sonra bu sefer de odanın camı dışarıdan

tıklanmaya başladı. Yerimden kalkıp, perdeyi hafifce araladım ki, ne göreyim! Gelen hiç beklemediğim, Cevcet'ti…
Gözlerime inanamadım. Perdeyi aralayınca benim bir şey söylememe fırsat vermeden;
"Hocam benim, Cevcet. Kapıyı açıver, seninle konuşacaklarım var." diyerek camın arkasından kayboldu. Biraz sonra da kapı tekrar çalmaya başladı. Elimde gaz lambası, yavaşca gidip kapının arkasından tekrar sordum emin olmak istiyordum. Tekrar, "Benim hocam, Cevcet!"

"Gecenin bu saatinde ne istiyorsun Cevcet? Saatin kaç olduğunu biliyor musun?"
"Biliyorum hocam biliyorum' Özür dilerim! Seninle konuşmam gereken çok önemli bir şey var. Hadi aç kapıyı da konuşalım. Gözünü seveyim aç hocam!"
Bir elimde gaz lambası, önce kapıyı açıp açmamakta tereddüt ettim ama Cevcetin yalvarırca söylediği sözler karşısında dayanamayıp, gidip kapıyı açtım. Kardan her tarafı bembeyaz olmuş, insanlıktan çıkmış bir haldeydi. Cevcet, kendini içeri attı ve arkasından da hemen kapıyı kapattı. Elindeki torbayı yere bıraktı, ayaklarını yere vurarak üstünü başını karlardan temizledi, ayakkabılarını çıkardıktan sonra yarı ağlamaklı,

ellerime sarıldı hemen...

"Hocam, beni affet. Ne olursun! Affet hocam!.. Sana çok büyük bir kötülük yaptım. Çok pişmanım… Mecburdum hocam!.."

"Ne oldu Cevcet, neye mecburdun? Söylediklerinden hiç bir şey anlamıyorum. Ne kötülüğü?" dedim.

"Benimle alay etmiyorsun değil mi? Senin odana camı kırıp giren benim. Paranı, eşyalarını çalıp kaçan o şerefsiz insan benim hocam! Beni. Affet beni... Sana her şeyi anlatacağım..."

"Gel içeri. İçerde anlatırsın. Gel!"

Cevcet önde ben arkada, odaya girdik. Ben yine yanan sobanın yanındaki sandalyeye oturdum, o da yatağın kenarına ilişti. Odanın alaca karanlığında utancından yüzüme bakmaya cesaret edemiyor, bir türlü mevzuya giremiyordu. Soğuktan o beyaz yüzü kıpkırmızı olmuş, ellerini sinirli sinirli ovuşturarak, yere bakıyordu.

"Anlat bakalım Cevcet. Haydi anlat. Seni dinliyorum..."

"Hocam biliyorsun, ben uzun zaman ilçede bir yerde çalıştım. Fakat beni işten çıkardılar. İş bulamadım. İşsiz kaldım. Bir ay, iki ay, üç ay. derken param kalmadı. Eski bir iş arkadaşımın verdiği akla uyup birinden faizle borç para aldım. İş bulamayınca da parayı zamanında geri ödeyemedim. Borç

aldığım kişi beni tehdit etmeye başlayınca, altı ay kadar önce buraya, köye kaçtım. Kimselere de anlatamadım derdimi! Geçen ay izimi bulmuşlar, belalı birini yolladılar, "Cevcet denen adamı getir" diye emir almış!.. Bana da bir arkadaşım aranıyorsun kaç diye haber etti. Sen izine gitmeden birkaç gün önce, borç istemek için sana geldim ama, utancımdan isteyemedim. İşte, senden dönerken o gece yolda önüme o belalı adam çıktı. Yüzüme tokat, kıçıma tekme, beni tehdit etti ve parayı bir hafta içinde vermezsem, ölümlerden ölüm beğenmemi söyledi. Çok korktum ve elinden kurtulmak için, parayı haftaya mutlaka vereceğimi söyleyerek, beni bırakmasını istedim. Zar zor elinden kurtulup eve geldim ama, ertesi gün evimizin biraz ötesinde beni gözetlediğini görünce, anladım ki elinden kurtuluş yok… Parayı mutlaka bir yerlerden bulmam gerekti. İki gün sonra sen izine gittin. Aklıma, senin o birikmiş paran geldi. Okul köyden çok uzakta olduğu için odana girdiğimi kimse duymayacaktı. Eğer para oradaysa borcumu ödeyecek ve bu beladan kurtulacaktım. İzlerimin hemen kapanması için karlı bir geceyi seçtim. Arka bahçeye bakan pencerenin camını kırarak, elimi içeri soktum, iki kanadı açarak rahatca içeri girdim. Bütün paranı aldım. Saymadan cebime koydum. Daha para edecek bir şey bulmak için bakınırken fotoğraf makineni görüp onu da

aldım. Eğer para yetmezse onu da satarım diye düşünmüştüm. Ertesi gün de bavulumu alıp kimseye bir şey söylemeden doğru ilçeye gidip tefeciye borcumu ödedim. O da kuşkulandı benden ama belli etmedi. Parasını aldığına baktı. Aldıklarımı sen izinden dönmeden bulup buluşturup eksik bile olsa getirip yerine koyacaktım. Ama duydum ki sen izinden erken dönmüşsün. Köye gelmişsin. Ancak bu gece gelip senden özür dilemek istedim. İşte her şeyi öğrendin. Beni affedecek misin bilemem suçum büyük hocam!.."

Yerinden kalkıp kapıya doğru yürüdü, kapıyı açtı, gelirken getirdiği torbayı alarak tekrar geriye geldi ve yatağın kenarına oturdu. Torbayı açarak içinden fotoğraf makinemi, el fenerimi ve pilli oyuncak otomobili çıkarıp yanındaki masanın üzerine koydu.

"Bunları da ödeyeceğim borcuma para yetmezse satarım diye almıştım ama, gerek kalmadı. Buyur hepsi burada!"

Tekrar ayağa kalkarak cebinden ince lastikle sarılmış küçük bir tomar para çıkardı. Bana uzatarak;

"Hocam, tefeciye borcum 250 liraydı. Faiziyle benden 400 lira aldılar. Onlardan kurtulmak için hiç itiraz etmeden istedikleri parayı verdim ve ellerinden kurtuldum. Geriye 300 lira kaldı. 20 lirasınla yemek yedim. Buyur burada 280 lira var. İstersen beni

jandarmaya verebilirsin. Senin bu paran benim hayatımı kurtardı. Sana çok şey borçluyum. Tekrar özür diliyorum. Affet beni hocam! Bunu bana ölüm korkusu yaptırdı. N'olur bütün bunlar aramızda kalsın. Beni ele verme! Sadece senin emanetlerini vermek için geri geldim."

"Cevcet, korkuya kapılarak yaptığın bu kötü davranışı, geri gelerek herşeyi itiraf etmen suçunu biraz da olsa hafifletiyor. Ama sana ait olmayan parayı, eşyaları birilerinin evine camını kırarak girip alman doğru bir davranış değil. Bu hırsızlığı senin yaptığını ben biliyordum zaten..."

"Biliyor muydun...? Nereden biliyordun?

Cebimden çıkardığım parlak sigara tabakasını göstererek; " Al bak bu senin! İşte bundan biliyordum! Cevcet önce bir korkuya kapıldı, yüzü gözü renkten renge girerek, "Onu da nerede buldun hocam!" dedi.

"Masanın altında..."

"Bunu başka kim biliyor?"

"Bir ben biliyorum, bir de muhtar.." dedim.

"Muhtar da mı biliyor! Eyvah! Onun yüzüne nasıl bakacağım şimdi! Hocam, dedim ya bütün bunları ölüm korkusundan yaptım. Peki, jandarmaya da bildirdiniz mi!"

"Hayır bildirmedik."

"Bildirecek misiniz?"

"Yok, bildirmeyiz artık. Buna gerek de kalmadı. Her şey aydınlandı. Anlattın işte!"

"Hocam sana ödenmez bir borcum var. Boynumun borcudur. Sana kalan kısmı bir gün mutlaka ödeyeceğim. Beni ele vermeyeceğini de biliyorum. Ben şimdi gideyim. Gizlice eve girip yatar, yarın gece de kimseye görünmeden köyden giderim. Hocam yalvarırım beni affettiğini söyle… Buraya geldiğimi de kimse bilmesin..."

"Peki Cevcet, söz! Bütün bunlar aramızda kalacak. Kimse bilmeyecek. Getirdiğin şeyleri de birileri torbayla gece kapımın önüne bırakmış, derim olayı kapatmaya çalışırım. Eğer köyden gideceksen, al bu 30 lirayı da yanında bulunsun, lazım olur..."

"Cevdet biraz rahatlamış görünüyordu. Utanarak parayı alıp cebine koydu. Boynuma sarılarak, ağladı...

"Allah senden razı olsun hocam. Hayatımı sana borçluyum. Hakkını helal et…"

"Helal olsun Cevcet!" dedim. Nedense o yalnız akşamlarımın sohbetleri, onun sevecen gözlerle anlattıkları aklıma geldi. Gerçekten de affettim. Acı bir anı olarak kalsa da yaptıkları... Affetmek büyüklüktü...

Kapının önünde bir daha dönüp bana baktı, bir şey söyleyecek

gibi ağzını açtı, fakat vazgeçerek döndü, yağan karın altında karanlıkta kaybolup gitti Cevcet...

Aslı'ya Veda

Aslı'ya verdiğim sözü yerine getirmek için erkenden kalkıp yola koyuldum.

Gece yağan kar durmuş, masmavi gökyüzü altında bambaşka bir güzelliğe bürünmüştü köy. Geceki düşen karlar güneşin ışıltısından birer boncuk gibi parlıyordu...

Biraz sonra, Aslı'nın dedesinin bacasından gür dumanlar çıkan evine geldim. Avluda elindeki balta ile karların arasında ufak odunları kıran Aslı, ayaklarımın karda çıkardığı sesi duyunca bana doğru döndü ve hafifce gülümsedi. Belli ki geldiğime, sözümde durduğuma çok sevinmişti.

"Günaydın Attila!"

"Günaydın Aslı. Ne yapıyorsun böyle sabah sabah bu soğukta? Üşümüyor musun?"

"Üşümüyorum. Dedem için odun kırdım biraz. Ona bir kaç gün yeter."

Aslı kestiği odunların bir kısmını kucağına alarak eve doğru yürüdü. Ben de baltayı elime alıp bir kaç parça odun kırmaya

başladım. O sırada kapıda Osman Emmi göründü ve bana; "Günaydın evlat… Bırak onu da gel içeri. Aslı'nın kestikleri bana uzun zaman yeter."

Israrlıydı. Bıraktım çaresiz.

Kesilmiş odunları kucağıma alıp Osman Emminin yanına geldim. Koltuk değneğine dayanarak bir elini bana uzattı, sıcak elini tuttum...

Önde ben arkada Osman emmi içeri girdik. Aslı kahvaltıyı hazırlamıştı bile…

Mis gibi ekmek kokusu bütün odayı sarmıştı.

Aslı: "Bu sabaha karşı deprem oldu, duydun mu?" dedi.

Şaşırmıştım.

Deprem lafını duyunca içimden bir ürperti geçti. Çünkü, dağ köylerindeki evler toprak damlı. Kerpiç dedikleri saman ve kurumuş çamur karışımı yapılmış evler. Damlar hafif bir depremde bile evdekilerin üzerlerine çöker, evde olanlar çöken kalın toprak tavanın altında diri diri gömülerek, havasızlıktan boğulup ölürlerdi. Bu düşüncelerden sonra kendime gelerek, merakla sordum.

"Deprem mi oldu? Demek derin uyumuşum hiç mi hiç duymadım..."

"Saat beş buçuktu… Orta şiddette bir depremdi çok şükür! Hem de oldukca kısa sürdü."

Gece odamın soğuğundan ve Cevcet'le geçen konuşmamızdan sonra, yatıp uyumuş, hiç bir şey de duymamıştım.

Bana yaşattıkları yetmiyormuş gibi, hala aklım ondaydı. Cevcet ne yapmıştı acaba? Evinde miydi hala, yoksa kaçıp gitmiş miydi? Çaldıklarını getirmişti en azından. Ama benim için biriktirdiğim param hepsinden önemliydi. Aldığı o yüklü para benim için büyük bir kayıptı. Belki o para onun hayatını kurtarmıştı ama zararını ben çekmiştim. Osman Emminin dokunuşuyla kendime geldim.

"Evlat ne daldın? Ne düşünüyorsun? Boşver cana gelen mala gelsin! Allah yedirmesin çalana... Anasız babasız genç bir öğretmenin alın terini çalan biri o parayı yiyemez. Gözüne dizine durur evladım..."

Aslı bardağıma bir daha çay koydu. Yufka ekmeğinin arasına peynir koyup sardı ve bana uzattı.

"Hadi bunu da ye de sofrayı toplayıp yola çıkalım…"

Kahvaltıdan sonra, Aslı sofrayı çabucak topladı, yerleri süpürdü, Bizi merakla izleyen Osman Emminin aklından kimbilir neler geçiyordu.

Ayrılırken Aslı ondan helallik aldı. Torununun boynuna sarıldı. Bu kez kürtçe acıklı acıklı konuştular. Tek bacağı üstünde duran zavallı Osman Emmi de Aslı da sessizce ağlıyorlardı. Aslı arkasını dönüp hazırladığı valizini ve mantosunu alarak hızlı adımlarla kapının önüne giderek ayakkabılarını giydi ve dışarı çıktı. Gözleri yaşlı Osman emmi, torununun arkasından bakarken, benim kolumu tutarak: "Evlat, bak! Bu kız, çok çok iyi kalpli bir kız. Onu kaybetme sakın! Mektup yaz! Onu yalnız bırakma! Kimsesi yok onun da benden başka!"

Bir cevap vermeden, Osman emminin elini öpüp, ben de Aslı'nın arkasından dışarı çıktım. Aslı, hala başı önde sessizce ağlıyordu. Osman emmi de bu sırada kapının önüne çıkmış, koltuk değneklerine dayanarak bize bakıyor, arkamızdan el sallıyordu.

Valizini elinden aldım. Uzun bir süre konuşmadan yürüdük.

Aslı: ' Tatil ne kadar çabuk geçti. Attila inan ki, seni tanıdığıma çok sevindim. Şimdi de gidiyorum diye üzülüyorum. Bu kısa sürede sana çok alışmıştım. Okula gider gitmez sana mektup yazacağım. Sen de bana yazarsın değil mi?"

"Yazarım olur! Ama söz ver derslerini aksatma sakın…"

"Yaz tatilinde askere gitmeyeceksin değil mi? Yazın yine görüşeceğiz, söz ver bana."

"Aslı, askerliğimi şimdi veya sonra nasıl olsa yapacağım. Ne kadar önce yaparsam, o kadar çabuk yön verebilirim hayatıma. Anlıyor musun? Sana da nereye gideceğimi bildiririm. Merak etme. Bu konuyu da konuşmayalım artık! Lütfen!"

Yine uzun bir sessizlik içinde yol aldık. Arada sırada yanımızdan gelip geçenler yan gözlerle bize bakıyor ve bizi merak ediyorlardı. Biraz sonra karakol göründü.

"Murat komutana uğrayalım mı Aslı? Ne dersin? Bizi görünce sevinir…" dedim.

"Peki, ama fazla kalmayalım, yolum çok uzak. Geç kalırım sonra..."

Karakola geldik. Kapıdaki nöbetciye komutanı görmek istediğimizi söyledik. Ama komutan gece nöbetciymiş. Ancak akşam gelecekmiş. Murat başçavuşa selam bırakıp araç bekleyen bir kaç kişiyle beklemeye başladık...

Aslı iyice suskunlaştı. Bana pek bakamıyordu. Ben de üzülüyordum. Belli etmedim ama.

Biraz sonra gelen minibüse Aslı'yı bindirip, köye geri döndüm...

Yeniden Karatahta Önünde

Karne tatili bitti. İkinci dönem ders yılı başladı.

İlk işim okulun sobasını erkenden yakmak oldu. Onbeş gün kapalı olan okulun her tarafı buz kesmişti. Neyse ki çocukların şansına kar yağmadı. Hava da açıktı. En azından köylerden gelecek olan çocuklar bu açık havada okula geleceklerdi. Odamı biraz toplayıp hemen okula girdim. Okulun bahçesine bir kaç tane öğrenci gelmiş, kar topu oynuyorlardı bile...

Şevket ağanın kızı Leyla, karısı Fadime ve oğlu Zeki de bugün okula bir dönem geç de olsa başlayacaklardı.. Çok merak ediyordum. Şevket ağa sözünü tutacak mıydı acaba!

Ben işlerimi hallederken okulun bahçesi öğrencilerle dolmuştu bile…

Bazıları bana el sallıyor, bazıları "örtmenim, örtmenim" diyerek yüzlerindeki saf ve temiz bir tebessümle yanıma koşuyorlardı. Ben şaşkın bir durumda onları seyrediyor, yanıma koşanların hafifce saçlarını okşuyor, onlarla büyük bir insan gibi konuşuyordum. Herhalde evlerinde böyle sevgi görmemiş olmalılar ki, bu, çocukların çok hoşuna gidiyordu. Çok mutluydum. Öğrencilerim bana bu dağ köyünde bambaşka bir duygu yaşatıyorlardı. Artık yalnız değildim. Öğrencilerim vardı.

Hepsine ayrı ayrı sevgi duymaya başlamıştım. İçlerinde hala isimlerini bile bilmediğim çocuklar vardı. Ama, sanki onları çok uzun bir zamandan beri tanıyordum. Bu masmavi gökyüzünün altında bu çocuklarla bambaşka bir dünyada yaşıyordum sanki... Pazar veya tatil günleri artık benim için en sıkıntılı günler olmaya başlamıştı.

İki haftadır birbirlerini görmemiş olan öğrenciler de bağırıp çağırarak, birbirlerine sarılıyor, şakalar yaparak sevinçlerini belli ediyor, okulun açılmasını sanki böyle kutluyorlardı. Bir öğretmen için öğrencilerini böyle mutlu ve huzurlu görmek, en büyük sevinçtir. Bu mutlulukta öğretmenlerin payı çok büyüktür. Çünkü bir öğrenci öğretmenini severse, okuluna zevkle ve koşa koşa gelir. Öğretmeninden güzel sözler duymak için derslerini yapar, yanından ayrılmak istemez. Kısa zaman içinde ben de öğrencilerim ile böyle olmuştum. Çünkü her fırsatta erkeklerle maç yapıyor, kızlarla da seksek oynuyordum. Böylece ilk günler yanımdan kaçan, beni görünce saklanan çocuklar, artık yanımdan ayrılmıyor, okul bitse bile yanımda kalmak, benimle oyun oynamak istiyorlardı. O yoksul ama temiz düşünceli çocuklar hiç bir karşılık beklemeden sevgilerini benimle paylaşırlardı. Doğru söylemek gerekirse, köye ilk

geldiğim günlerdeki yalnızlığım azalmış, bu iyi niyetli saf çocukların arasında, yalnızlığımı unutmuştum.

Biraz sonra ders çıngırağını çıkarıp, ikinci yarı ders zilini çaldım. Öğrencilerin bir kısmı koşup yanıma geldiler, elimi öpmek, bana sarılmak istediler. Bu küçük insanlar bana hiç bir karşılık beklemeden sevgilerini veriyorlar, bana duydukları güveni böyle göstermeye çalışıyorlardı. Öğrencilerin okula zevk ve istekle gelmeleri öğretmenlerine duydukları sevgidendir. Bunu anlıyordum. Öğrenciler önce bana, sonra öğrenmeye geliyorlardı. Okula o düşünceyle gelen bir öğrenciye de istediğiniz her şeyi öğretebilirdiniz. Öğrencilerimi görünce, İstanbul'da yaşadığım olumsuzlukları da, odamın soyulmasını da, çalınan paralarımı da birden unutuvermiştim.
Etrafıma toplanan kıpkırmızı yüzlü, sümükleri akmış, oyun oynamaktan beli, boynu açılmış çocukların çevremi alması kadar büyük bir mutluluk yaşamamıştım. Bu çocuklar okuldan önce bana, öğretmenlerine, geliyorlardı…

Ben böyle etrafımı saran çocuklarla konuşurken, arkamda kalın ve değişik bir ses duyunca geri döndüm… Elinde kocaman bir paket tutan Şevket Ağa, karısı Fadime, kızı Leyla ve oğlu Zeki

ile karşılaştım. Şevket Ağa beni çocuklarla böyle görünce; "Hocam çocuklar seni ne kadar da çok seviyorlar. Kendini bu haytalara nasıl sevdirdin? Aferin vallaha! Bak, sana verdiğim sözü tutup tüm ailemi getirdim. Haydi, önce Allah'a, sonra da sana emanetler. Allah yardımcın olsun. Allah kolaylık versin. Hocam bak bu paketin içinde onlarca defter kalem var. Bunları da okula getirdim, ihtiyacı olanlara dağıtırsın."

Çocuklarına dönerek:

"Öğretmen ne derse hemen yapacaksınız! Hiç şikayet istemiyorum! En kısa zamanda okumayı sökün! Sonra karışmam ha!!!" diyerek güldürdü hepimizi...

Bu arada çocuklar sıra oldular. Hep birlikte Andımızı söyledikten sonra sınıfa girerek ikinci yarının ilk dersine başladık. Kara tahtanın başına tekrar geçtim. İlk yarı yılki heyecanım kadar olmasa da hala heyecanlıydım...

Leyla ve annesini Fatma, Hatice ve Aynur'la aynı masaya oturttum. Kızlar sevinçle öğrendiklerini Leyla'ya ve annesine göstermeye başladılar. Sınıfımda, bir sırada üç, hatta dört öğrencinin oturduğu, yüzün üstünde öğrencim vardı. Onlarla üç grup halinde çalışıyorduk. Birinci grup; birinci sınıflar, ikinci grup; ikinci ve üçüncü sınıflar, üçüncü grup da; dördüncü ve beşinci sınıflardı. Aslında üçüncü grupta olanların da okuma

yazma seviyeleri çok düşüktü. Hatta yok gibiydi…

Okul uzun zaman öğretmensiz kaldığı için, okuma yazma öğrenememişler, ben de onları yaşları dolayısıyla üçüncü grup olarak sayıyordum. Amacım öncelikle hepsine okuma yazma öğretmek olduğundan bütün yoğunluk okuma yazma öğrenimi üzerindeydi. Sınıf sıkıcı bir havaya bürününce, hemen gitarımı alıp çocukların dikkatlerini toplamak için onların bildiği veya benim öğrettiğim bir şarkıyı çalarak sıkıcı havayı dağıtıp öyle derse devam ediyordum. Birleştirilmiş sınıflarda ders yapmak çok zordur. Çünkü karşınızda birbirinden çok farklı olan bir kaç öğrenci grubu vardır ve siz her öğrenci grubunun seviyesine uygun ders yapmak zorundasınızdır. Bir grupla ders yaparken diğer gruplara kendi kendilerine çalışacakları bir görev vermelisiniz. Bu durumda başarınız sadece sizin öğretme kabiliyetinize kalmıştır. Bu zor bir iştir. Bu aşamada öğrencilerinizi hep takdir etmeli, yaptıkları bazı yanlışları görmezlikten gelerek bazılarını da güzellikle söylemelisiniz. Ancak öğrencinize bu yolla öğrenme isteği verebilirsiniz. Korkutmakla, baskıyla, dayakla bu iş kesinlikle olmuyor… Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin derse girmeden önce çok iyi bir plan yapması ve çok iyi hazırlanması gereklidir…Çocuklar küçük hediyelerden mutlu olurlar.

Defterlerine renkli kalem ile yazacağınız güzel bir söz veya bir resim, hatta küçük bir yıldızcık bile onları mutlu eder, onu bir daha alabilmek için büyük çaba sarfederler. İşte bu öğrenme isteğini verebilmenin de tek yolu, öğrencilerin öğretmenlerini sevmeleridir. Sevilmeyen bir öğretmenin, öğrencilerine bir şeyler öğretmesi, başarılı olması çok zordur. Sonuç olarak sevilen bir öğretmen genellikle başarılı bir öğretmendir. Ben de bunu bu köyde burnunu sildiğim, saçını taradığım, üstünü başını düzelttiğim, ayakkabısını bağladığım, ağlayınca teselli ettiğim, yağmurdan kardan ıslanınca sobanın yanına oturttuğum bu çocuklardan öğrendim. Orada öğrendiklerimi de bütün bir ömür görev yaptığım okullarda uyguladım.

Günler böyle birbirini takip ederek devam edip geçip gidiyordu. Leyla ile annesi aralıksız okula devam ediyorlar ve okuma ve yazmayı çabuk kavrıyorlardı. Zeki'nin durumu da fena sayılmazdı. Okulda bu güne kadar tanımadığı bir sürü çocuk ile arkadaş olmuş, onlardan ayrılmak istemiyordu. Öbür çocuklar da onu kabullenmişler, birlikte ders yapıyor ve oynuyorlardı. Mart ayından itibaren haftada iki gün 23 Nisan çalışmalarına başladık. Bu arada kar yağışları kesilmiş, hava yavaş yavaş ısınmaya başlamıştı. Karlar buzlar erimiş, güneş kendini

göstermeye başlamıştı. Birgün, sabah erkenden, bağıra bağıra koşmaktan ter içinde kalmış üç dört çocuk okula geldi. Daha okul vaktine çok zaman vardı ama okulun bahçesinden beni çağırıyorlardı.

"Öretmenim, öretmenim! Köpeğini bulduk öretmenim!"

Giyinip dışarı fırladım. Çocuklar yanıma geldiler ama yanlarında köpek falan yoktu.

"Ne oldu çocuklar, niye bağırıyorsunuz, ne köpeği?"

"Öğretmenim hani senin bir köpeğin vardı ya, hani kaybolmuştu, işte onu bulduk. Kurtlar parçalamış!"

"Ne kurdu, ne parçalaması!" Sizin dediğiniz dört ay önceydi? Nerede buldunuz köpeği?"

"Öğretmenim, derenin buzları erimiş. Senin köpek derenin içinde buzların arasına sıkışmış. Yalnız kafası kalmış. Başka bir yeri de yok!"

İnanmadım. Zavallı dostumu görmek için çocuklarla beraber çamurlara bata çıka dere yatağının yanına geldik. Gerçekten de gördüklerim karşısında hayretler içinde kaldım. Tazımı, boynundaki tasmadan tanıyabildim. Hayvanın kulaklarına kadar yenmiş olan kafası bir yerde, arta kalan gri tüyleri sırt ve kaburga kemiklerine yapışmış olan diğer parçaları da başka kalın bir buz tabakasının altında duruyor, gri tüyleri ise akan

suyun altında bir o tarafa, bir bu tarafa savruluyordu. Okula giden çocuklardan bir kaçı da bizi görüp yanımıza geldiler. İçlerinden biri "Öğretmenim bunu burada bırakmayalım ben onu bugün buradan alır, bir yere gömerim." dedi. Üzgündüm...

Benim üzüntümü görünce çocuklar da sessizleştiler...

Okulda Çifte Bayram

O sene, çocukların şansına, 23 Nisan pazar gününe denk gelmişti.

Derslikteki sıraların bir kısmını yer açılsın diye, dışarı çıkarmış, bir kısmını da odunluğa taşımıştık. Gelecek olan velilerin de evlerinde ne kadar sandalye, tabure varsa okula getirmelerini bildirmiştim. Gelenler yanlarında sandalyelerini getirmişler, büyükler arkaya küçükler de yere oturmak suretiyle herkese bir yer bulmuştuk. O gün beni en çok duygulandıran, Osman Emminin koltuk değneklerine dayana dayana herkesten önce okula gelmesiydi. Onu böyle görünce gözlerim yaşarmış, çok duygulanmıştım. Elini öptüm.

"Sen çok yaşa evlat. Bu Atatürk bayramı köyümüzde ilk defa kutlanacak. Ben bugün bir kez daha, Atatürk'ün askeri olmaktan gurur duyuyorum. Bacağım da canım da ona helal olsun!" Müdür odasındaki eski koltuğu getirip Osman Emmiyi oturtmak istedim. Önce istemedi;

"Hayır olmaz bu senin yerin, ben oturamam…"

"Oturacaksın. Atatürk'ün bir askeri olarak buraya en çok sen layıksın! " diye ısrar ettim.

"Osman Emmi senden yalnız bir ricam var… Bu bayram günü

Çanakkale savaşını ve nasıl gazi olduğunu bize anlatmanı istiyorum… Anlatır mısın?"
Osman Emmi önce şaşırdı, ne diyeceğini bilemedi, sağa sola bakındı, yutkundu…Sessizce:

"Tamam evlat! Anlatırım. Sen bana ne zaman anlatacağımı söylersin… Anlatırım."

Çocukların hepsi geldiler. Bazıları gelirken sandalye de getirmişlerdi. Daha sonra Muhtar, Şevket Ağa ve yanından ayrılmayan iki adamı, eşleri okulda çocuğu olan veya olmayan aileler gelmişler, sınıfın arkasında sandalyelerde, öğrenciler de yerlerde oturmuşlardı. Bir ara gözüm Şevket Ağaya ilişti. Dik dik, önde oturan Osman Emmiye bakıyor, yanındaki adamlarına bir şeyler söylüyordu. Osman Emmi ise koltuk değneklerini duvara dayamış, hiç onlarla ilgilenmiyor, onları görmüyordu bile…Derin bir düşünce içindeydi.
İstiklal Marşımızı söyleyip, açılış konuşmasını yaptıktan sonra, şiirler ve şarkılar söylendi. Osman Emminin yanına giderek sıranın ona geldiğini söyleyince, bir eliyle duvardan destek alarak kalkmaya çalıştı. koltuk değneklerini kollarının altına alıp arkamdan iki adım attı. Ben biraz öne çıkarak;

"Sevgili çocuklar, kıymetli misafirlerimiz. Bu bayramda bu vatan için savaşmış bir gazimizin anılarını da dinleyeceğiz. Çanakkale gazisi Osman emmi bize anılarını anlatacak… Buyur Osman Emmi. Seni dinliyoruz…" diye ona söz verdim.

Ben böyle der demez en arkada oturan Şevket Ağa yerinden doğruldu, asık bir suratla ayağa kalkıp bir şeyler söylemek istediyse de, yanında oturan muhtar ve ihtiyar heyetinden bir kaç kişi onu kolundan tutarak tekrar yerine oturttular. Susturdular. Şükür Osman Emmi olanları heyecandan görmedi, duymadı...

O sırada ben de, yaptığım hatayı anladım. Bu iki adamın geçmişlerinde olan o karanlık olaylar aklıma geldi. Bu eski husumet yüzünden biri silahını çekip öbürünü vursa... Cinayete ben sebep olacaktım. Keşke Osman Emmiyi hiç konuşturmasaydım diye düşündüm.

Neyse, artık çok geçti, ama sınıfta da hala bir gerginlik vardı…

Osman Emmi bir öğretmen gibi anlatmaya başladı. Önde oturan çocuklar ağızları açık ve şaşkın bir yüzle Osman emmiye ne anlatacak diye merakla bakıyorlardı.

"Çocuklar, çok eskiden büyük bir savaş olmuş, düşmanlar yurdumuza girmiş ve topraklarımızı paylaşmak istemişlerdi. Ben o zamanlar 18 yaşında bir delikanlıydım. Vatanımızı korumak ve düşmanlarla savaşmak için askere gittim. Benimle

birlikte bir çok askeri de, gemileriyle yurdumuzu almak için gelen düşman askerleriyle savaşmaya Çanakkale'ye gönderdiler. Çanakkale dediğim yer, düşmanların askerlerini topraklarımıza çıkarmak istediği, denizin kenarında küçük bir kasaba. Düşmanların çok güçlü ve çok büyük gemileri var. Bizim ellerimizde tüfeklerimiz, düşmanın topraklarımıza çıkmasını bekliyoruz. O günlerde de Ramazan. Hepimiz oruçluyuz. Şehit olursak, oruçlu ölmek istiyoruz. Düşman gemilerinden bazılarını batırmış, bazılarına da ağır zarar vermişiz. Ertesi gün ramazan bayramı… Sabahleyin bayram namazı kılmak istiyoruz ama, komutanlar toplu hedef oluruz diye izin vermiyorlar. Askerlerin arasından bir hoca bulduk, bulduk ama namaz izni yok… Bayram sabahı oldu. Namaz vaktine çok az bir zaman kala, ne yapalım, ne edelim derken, bir de baktık ki, bir sis çöktü. Sisten burnumuzun ucunu zor görüyoruz…Öyle bir sis... Tam o sırada sisin içinden bir ezan sesi duyuldu. Ezan okuyanı falan görmek mümkün değil. Komutanlardan biri bağırdı:

"Haydi aslanlarım, ezan okunuyor! Saf tutun, namaz kılacağız! Bayram namazına niyetlenin!

Hepimiz çabucak tüfeklerimizi çattık, saf tuttuk ve namaza durduk. Namaz sonrası herkesle bayramlaştık, helalleştik ve tekrar siperlerimize çekildik. Bu çöken sis bize Allah'ın bir

nimetiydi. Çünkü namazımızı kılar kılmaz gelen o sis, geldiği gibi hemen yok oldu, gitti. Sis dağılıp gidince bir savaştır başladı ki, tarih böyle kanlı bir savaş daha görmemiştir… Düşman gemilerinden atılan top mermileri yanı başımıza düşüyor, yerde kocaman bir delik açarak patlıyor, çevresinde bulunan askerleri şehit ediyordu. Bir ara bu toz, duman ve alevlerin arasında bir arkadaşımın yaralanmış olduğunu, kolunu havaya kaldırarak yardım istediğini gördüm. Tüfeğimi yere bırakarak onun yanına gitmek için iki büklüm şekilde ayağa kalktım. Ayağa kalkmamla birlikte sağ tarafımda korkunç bir patlama duydum. Ağzımdan çıkan "yandım Allah" sözünden başka da bir şey hatırlamıyorum. Gözümü hastanede açtım. Yanımda benim gibi her tarafı yaralı askerler yatıyordu. Kafam gözüm her tarafım sarılı, üzerimde de bir battaniye örtülüydü. Biraz ilerde duran hemşireye, kalkıp savaşa gitmek istediğimi söyledim ama, beni hiç dinlemedi bile. Döndü arkasını gitti. Ben yataktan kalkmak istedim fakat yerimden kımıldayamadım. Battaniyeyi kaldırınca da acı gerçekle karşılaştım. Bir bacağım yoktu. Sakat kalmıştım. Bacağım Çanakkale'de kalmıştı. Beni artık askere almadılar. Evime gönderdiler…"

Osman Emmi burada biraz durdu, derin bir nefes aldı. İki koltuk değneğinin üzerinde güçlükle duruyordu. Belki de sessizce için için ağlıyordu…

O an sınıfta çıt çıkmıyor, çoluk çocuk, genç ihtiyar herkes susmuş onu dinliyordu. Sanki herkes onun gibi Çanakkale'de savaşmış, yaralanmış ve tek bacağı kopmuş olarak buraya gelmişlerdi. Ben böyle ağır bir sessizlik görmedim. Hele çocuklar…Gözleri faltaşı gibi açılmış, başları hafif yana eğik, bağdaş kurdukları yerden Osman Emmiyi izliyorlardı. Osman Emmi başını öne eğdi, bir eliyle koltuk değneğini tutarak öbür eliyle cebinden bir mendil çıkardı. Önce gözlerindeki yaşları, sonra da burnunu silerken, sınıfta önce muhtar arkasından diğerleri onu çılgınca alkışlamaya başladılar. Bir ara Şevket ağaya baktım. Başını öne eğmiş sessizce yere bakıyor, geçmişte Osman Emmiye yaptıklarından utanıyordu. Osman Emmi tekrar dönüp yerine otururken, Şevket Ağa ayağa kalktı, yerde oturanların arasından sessizce geçerek sahne tarafına doğru gelmeye başladı. Gelirken de ceketinin düğmelerini ilikliyor, bir bana bir de Osman Emmiye bakıyordu. Onun arkasından iki adamı da kalktılarsa da, o geriye dönüp eliyle "gelmeyin" işareti yaptı. Koca vücuduyla yerde oturan çocukların arasından yürüdü, geldi, geldi…Herkes Şevket Ağa nereye gidiyor diye

bakarken, Osman Emminin tam karşısına geldi… Durdu. İri vücuduyla eğilip bir dizini yere koydu… Onun da gözlerinde yaş vardı. Hepimiz susmuş ne olacak diye merak ediyorduk. Ben kötü bir şey olacak diye korkarken;

Şevket Ağa: "Beni affet Osman! Affet gardaşım! Ben sana çok fenalıklar ettim. Yaptıklarımı sana en hain düşman bile yapmaz… Düşmanlar bacağını aldılar ama, ben senin kalbini aldım be Osman… Çok pişmanım… Bak bu kadar insanın önünde, çoluğun çocuğun içinde senden af diliyorum… Beni affet Osman gardaşım! Affet!"

Şevket Ağa hem böyle söylüyor, Osman Emminin ellerine sarılmış, hem de bir çocuk gibi ağlıyordu. En arkada oturan karısı, Osman Emminin ilk karısı, Şevket Ağanın şimdiki karısı Fadime'nin de ondan pek bir farkı yoktu. O da başını iki elinin arasına almış, öne doğru eğilmiş, sağa sola sallanarak hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Herkes bir şaşkınlık içindeydi… Neler oluyordu!..

Leyla annesinin yanında, ne olduğunu anlamaya çalışıyor, sağa sola bakınarak oradakilerden yardım bekliyordu. Şevket Ağa, Osman Emminin bacağının alt kısmına, pantolonunun paçasıyla kıvrılmış olan tek bacağına sarılmış, hem ağlıyor, hem de

önünde oturan yaşlı adamın tek bacağını öpüyordu. Müsamereye gelenlerin arasında da ağlama ve hıçkırık dolu sesler vardı. Bu sırada şimdiye kadar hiç konuşmayan Osman Emmi yavaşca yerinden kımıldadı. Bir eliyle koltuk değneğinden destek alarak doğrulmaya çalıştı. Önünde hala bir dizinin üzerinde duran Şevket Ağa önce kendisi kalktı, daha sonra da Osman Emmiye ayağa kalkması için yardım etti. Osman Emmi:

"Ben kimseye kırgın değilim Şevket ağa! Yapılan her şeyin hesabı Allah'a verilir! Benim affetmem neye yarar, sizleri Allah affetsin' Ben aciz bir kulum! Benim küskünlüğüm ve kırgınlığım benim kötü yazılmış olan kaderimdedir. Kadersizliğime de kızamıyorum. Benim kul olarak elimden bir şey gelmez… "

Şevket Ağa üzgün,

"Osman… Aramızdaki bu husumet kalksın artık, yine eskisi gibi dost, arkadaş olalım. Olanları unutup, geride bırakalım. Bak bu gün bayram… Tam barışma günü. Hocam sana da çok teşekkürler. Bizleri burada biraraya getirdin, bu husumeti ortadan kaldırdın. Allah senden razı olsun.

Çocuklardan biriyle Şevket Ağanın sandalyesini de Osman Emminin yanına getirtip iki eski hasmı yanyana oturttum. İki yaşlı adam böyle yanyana otururlarken, sınıftaki o karamsar havayı dağıtmak için, hemen koroda olan çocukları toplayıp

şarkı ve türkülerimizi tekrar söyledik. Şarkılar bitince en arkada oturan muhtar yanıma geldi.

"Hocam müsaade edersen bir kaç bir şey de ben söylemek istiyorum… Müsaade var mı!"

"Tabii var Tevfik Ağa buyur söyle!" dedim.

Herkes, çoluk çocuk kulak kesilmiş, muhtarı dinliyorlardı. "Önce bizleri bu bayram günü bir araya getirdiği için öğretmenimize çok teşekkür ediyorum. Köyümüzde ilk defa yapılan böyle bir bayram gördük. Hepinizin bayramı kutlu olsun. Çocuklarımız, bu kısacık zaman içinde çok güzel şeyler yapmışlar. Onları da kutluyorum. Bana göre biz bu gün iki bayramı birlikte yaşadık… Birincisi bu 23 Nisan Çocuk Bayramıydı… İkinci bayram ise Şevket Ağa ve Osman Emminin bu bayram günü barışmaları ve yine eskisi gibi dost olmalarıydı… Onları da kutluyorum..."

Muhtar önce, kenarda oturan iki yaşlı adama dönerek, alkışlamaya başladı. Onun arkasından sınıftaki büyük küçük, herkes onlara bakarak, ıslıklarla alkışlamaya başladılar. Çocuklar yerlerinden kalkmış onların etrafını sarmışlardı bile… Çocuklardan biri Osman Emminin elini öpünce bütün çocuklar bu iki yaşlı adamın ellerini öpmeye başladılar. Osman Emmi ile Şevket Ağanın mutlulukları görülmeye değerdi...

Hele Osman Emmi, yalnız geçen senelerden sonra görmeye hasret kaldığı bu sevgi karşısında çok şaşırmış, adeta büyülenmişti…

Şevket Ağa ise o filmlerde hepimizin lanetlediği "kötü adam" lıktan kurtulmanın sevincini yaşıyordu…

Ben de bir kenarda durmuş bütün bu olanları izliyor, bu bayram günü bu güzelliklere yol açtığıma seviniyordum. Osman Emmiyi yanına iki öğrenci verip evine göndermeden önce,

"Evlat sağol" diyerek yaşlı gözlerle bana baktı… Tekrar, "Sağol evlat" dedi ve koltuk değneklerine dayanarak yürüdü, gitti…

Şevket Ağa yanındaki adamlarla giderken, uzaktan bana "Hocam akşama yemeğe bekliyorum, mutlaka gel emi!" diyerek davetini tekrarladı.

Müsamere sonrası herkes mutlu olarak evlerine gittiler. O akşam, bu günün şerefine herkes Şevket Ağanın evine yemeğe davet edildi…

Son Sözlerime Gizlenen Yıllar

Fırat kıyılarına bahar gelmişti. Ağaçlar çiçek açmış, çimenler yeşermiş, insanlar bahçelerinde çalışıyor, buzlardan yakasını kurtarıp güneşe merhaba diyen toprağı usanmadan çapalıyorlardı. Artık okulun son günleri yaklaşıyordu. Refahiye'ye inmiş, önce İlköğretim Müdürlüğü'ne, daha sonra askerlik şubesine giderek, askerlik için müracaat etmiştim. Büyük bir ihtimalle yaz tatilinde asker olacaktım...
Uzun sürmedi. Beklediğim haber çıktı geldi. Amasya'ya çıkmıştı askerliğim. Hem sevinçli, hem de öğrencilerimden ayrılacağım için üzgündüm. Ama askerlik vatan borcuydu. Onu er veya geç yapacaktım. Ne kadar erken yapsam o kadar önce hayatımı düzene sokabilecektim…

Ve öyle de yaptım…
Karneler dağıtılmadan birkaç gün önce okula, benim yerime başka genç bir öğretmen atandı. Artık dönüşüm yoktu. Odamı, motorumu ve tüm eşyalarımı yeni gelen öğretmene bıraktım. Ona okulu gezdirdim. Çevreyi tanıttım. Kısa kısa insanlardan söz ettim. Kışın zorluklarını, kolaylıklarını tek tek anlattım. "İlçeye gitmen için atını veren olursa sakın atı dört nala koşturup

terletme meslektaşım!" dedim. Beni pek anlamadı. Ama dikkatle dinledi...

Öğrencilerime, tek tek öperek, kucaklayarak karnelerini verdim. Hiçbirini sınıfta bırakmadım. Taa dağ köylerinden bin bir güçlükle gelip öğrenme azmi gösteren öğrencileri okuldan soğutmamaktı amacım. Nasıl olsa yaşamın akıp giden ırmağında herşeyi çok daha iyi öğreneceklerdi birgün hepsi de...

Osman Emmi ile, daha sonra öğrenci velileri ile vedalaştım. Beni göz yaşlarıyla uğurladılar. Cevcet yoktu uğurlayanlar arasında. Anlattıkları doğruysa onu da ölümden kurtarmıştı bir bir biriktirdiğim param! Köye geldiğim günkü gibi, bir bavulum ve gitarımla geri döndüm.

Gitarım yine can yoldaşımdı...

Fırat kıyılarından yine yollara düştüm. Kutsal bir vatan görevinden, diğer kutsal bir vatan görevine doğru yürüyordu 20'li yaşların coşkusuyla ayaklarım...

Arkamda bıraktığım Erecek köyünde kaldığım kısa süre içinde neler yaşamış, nelerle karşılaşmıştım. Özellikle burada tanıdığım insanlar, okumak için uzak köylerden gelen küçük öğrencilerim, yaşadığım çok farklı olaylar, köy hayatı, kış, kıyamet, hele yalnızlık… Bana tüm yaşamım boyunca

unutamayacağım ve burada öğrendiklerimi yarım asıra yakın sürecek meslek hayatımda uygulayacağım, unutulmaz ve derin izler bıraktı…

Türkiye'de Fırat kıyılarında başlayan öğretmenlik hayatımın, Almanya'da Ren kıyılarında da devam edeceğini o günler nereden bilebilirdim ki...

Askerliğim sırasında, izine geldiğim günlerde Kuledibi'ndeki arkadaşlarım beni bir doğum günü partisine çağırmışlar, gitarımı da getirmemi özellikle istemişlerdi. Ben de gitarımı alıp o partiye gitmiştim. Doğum günü, arkadaşım Aziz'in kız kardeşi ve şimdiki eşim Güler'in doğum günü idi. Daha tanışmıyorduk. Sadece onu abisinin yanında bir kaç kere görmüş, gizli gizli de beğenmiştim. O gün gitar çalmamı çok beğenmiş, yanıma gelip beni tebrik etmişti. Onun beni tebrik etmesi beni çok gururlandırmış ve cesaretlendirmişti.

Neyse, kutlamalar, şarkılar, hediyeler derken, bir ara ona gizlice mektuplaşmamızı teklif ettim. Ben yazarsam o da cevap yazacağını söyleyince, mektuplaşmaya başladık. Vatan görevim bitene kadar mektuplaştık. Bir mektubumda ona evlenme teklif edince o da kabul etti ve askerliğim biter bitmez nişanlanmaya karar verdik.

Askerliğim bitti. İstanbul'a döndüm. Bu arada annemler Almanya'dan nişanımız için geldiler. ...Ve nişanlandık.

Nerede öğretmenliğe devam edeyim derken, Almanya göçmen işçilere kapılarını vizesiz açmıştı. Annem ve ablamlar ısrarla hasret bitsin, sen de gel buralara Attila diye mektuplar yazıyorlardı.

Gencim. Haydi dedim, ben de bindim bu sefer Sirkeci garından Münih trenine...

Ve Fırat kıyılarında tanık olduğum siyah beyaz acıların, biraz daha renklileriydi göçmen çocukların yaşadıkları... Ama acı her yerde acıydı...

Anaları babaları vardiya vardiya çalışan garip Türk çocuklarına yana yana öğretmen arayan Almanya'da geçtim kara tahtanın önüne yeniden...

Fırat boylarının uğul uğul ayaz dolan sınıflarından, Ren boylarının yeşil bahar çiçekleriyle süslü sıcak sınıflarındaydım artık...

Yarım asır ilk günkü sevgiyle okşadım öğrencilerimin başını. Bir kelime fazla öğrensinler diye canımdan, ciğerimden söktüm uzattım hepsine bildiklerimi...

Yarım asır...

İki dil arasında. Fırat'la Ren arasında gezindim durdum düşlerimde...

Liyakat Nişanı

Hayatımın en büyük onurunu, Almanya'da emekliliğime iki sene kala, evime gelen bir acele posta ile yaşadım. Mektup, Eyalet Eğitim Bakanlığı'ndan geliyordu. Tarih, yer ve proğram yazılmış, beni nazik cümlelerle davet ediyorlardı bakanlık binasına... Tam okumadan, aceleyle, bunun ne anlama geldiğini anlamak için mektubu önce okul müdürüne götürdüm. İçinde bir ödül aldığım yazılıydı ama ne yalan söyleyeyim ödülün büyüklüğünü okuduklarımdan tam çıkaramamış, anılmak, hatırlanmak hoşuma gitmiş, ödülün ne olduğunu önemsememiştim...

Müdüre Hanım mektubu seslice okudukça, şaşkın bir yüz ifadesiyle: "Herr Doğer! Herr Doğer! İyi dinleyin!" dedi.

Mektubu seslice bir kez daha okudu:

"Bu ülkemizin en büyük nişanı! Çok az insana verilen bir nişan bu! Liyakat Nişanı ile ödüllendirildiniz!

Müdürüm hemen boynuma sarıldı ve sıcak sözlerle beni tebrik etti:

"Alman Devleti, Türk - Alman toplumlarını kaynaştırma, Türk çocuklarının eğitimi ve Alman toplumuna uyumu için yaptıklarınız, emekleriniz ve taktirle karşılanan hizmetlerinizden dolayı "Bundesverdienstkreuz" (Liyakat - Üstün Hizmet Madalyası) ile ödülleneceksiniz.

15 Aralık 2005 günü, aileniz ve yakın çevrenizden en fazla 15 kişi alarak bildirilen yer ve saatte bulunmalısınız!" dedi. Biz de eşim, çocuklarım, okul müdürüm ve yakın arkadaşlarımı alarak, bir öğlenden sonra, Koblenz Belediyesinin salonunda Nişan ve madalya merasimine gittik.

Böylece Anadolu'nun bir dağ köyünde başlayan öğretmenlik hayatım, Almanya'nın Koblenz şehrinde Liyakat Madalyası ile ödüllendirildi. Herkese kısmet olmayan bu büyük ödül, hem benim için, hem ailem için, hem de Türk toplumu için en büyük bir gurur kaynağıdır. Yarım yüz yıllık özveri, sabır ve keyifle yaptığım bu kutsal mesleğin Almanya tarafından verilen Liyakat Madalyası ile ödüllendirilmesi hayatımın en büyük onurudur.

Bu anlamlı Nişan yalnız bana sunulmamıştır. Bu Nişan, evimizdeki huzurun, ailemizdeki sevgi bağlarını hep güçlü tutan sevgili eşim Güler'e, Üniversiteye kadar disiplin içinde ve büyüklerine saygıyla, bizi hiç üzmeden yürüyen, şimdi artık çocuklarımız değil, daha çok dostlarımız gibi olan kızım Özlem

e oğlum Ayhan'a ve damadım Michael´e verilmiştir...

Hatta, ben acemi kalemimle bu satırları yazarken bile, yanıma sokularak vitrinde duran madalyayı gösterip, "Bunu sana neden armağan ettiler dedeciğim?" diye soran torunum Zara'ya verilmiştir.

Mutluluğum arttıkça, bütün insanlığın mutluluğu artsın isterim...

Dünyada okuma yazma bilmeyen bir kişi kalmayana dek, tüm eğitimcilerin önünde daha yürüyecek oldukları çok uzun bir yol vardır. Her duamın sonunda o bilgi saçan eğitim emekçilerine güç ve sabır dilemekteyim...

15.12.2005 de Almanya tarafından verilen Liyakat Nişanı Bundesverdienstkreuz töreni. KOBLENZ Almanya

Sevgili ailem, kızım Özlem, damadım Michael, oğlum Ayhan, ben ve eşim Güler Hanım

Attila Doğer 31 Mart 1947 tarihinde İstanbul da dünyaya geldi. İlk ve ortaokul tahsilini İstanbul da yaptıktan sonra Bolu Erkek Öğretmen Okulu nu bitirdi. İlk görev yeri olan Erzincan köylerinde öğretmenlik yaptıktan sonra Almanya ya gitti. Çok uzun yıllar Almanya - Rheinland Eyaletinde göçmen Türk ailelerinin çocuklarına Türkçe öğretmenliği yaptı.

15 Aralık 2005 de eğitsel alanlarda ve toplumlar arası yaptığı olumlu çalışmalarından dolayı, Almanya Üstün Hizmet Madalyası / Liyakat Nişanı (Bundesverdienstkreuz) ile ödüllendirildi. 31 Mayıs 2012 de emekli oldu.

Bu biyografi romanında 19 yaşındaki yalnız bir öğretmenin köydeki yaşantısı anlatılıyor.